Bucureşti, trei ani de eşecuri măreţe cu primarul Firea

ROMÂNIA
Newsweek®
28.06-4.07.2019

CERNOBÎL
FANTOMA DICTATURII

Anul 2 ■ Numărul 60 ■ Preţ: 11,90 lei
19060
5 948494 000029

Alege inteligent!
Inspiră-te!
Conectează-te!

CCIR Business Center

CCIR Business Center vine în întâmpinarea antreprenorilor şi tuturor firmelor interesate să aibă sediul sau spaţii pentru birouri în Bucureşti. Destinaţia perfectă de business, CCIR Business Center deschide orizonturi pentru o zonă inovativă şi puternică a oraşului şi îndeplineşte cele mai înalte cerinţe ale unei locaţii de business, potrivită pentru o gamă largă de clienţi şi activităţi.

Cu atenţie la nevoile clienţilor şi la profilele lor variate, CCIR Business Center respectă cerinţele pieţei şi urmăreşte nevoile companiei tale. Datorită amplasării sale, Centrul oferă combinaţia perfectă între entuziasm şi ambianţă plăcută care va inspira angajaţii dumneavoastră să exceleze în fiecare zi.

Contact: Birou Închiriere Spaţii şi Săli de Conferinţă
Tel.: 021.319.00.78, Fax: 021.319.01.56, e-mail: businesscenter@ccir.ro

Newsweek ROMÂNIA

28.06-4.07.2019 _ ANUL 2 _ NR.60

SUMAR

Periscop

06 **Bilanț**
Trei ani de eșecuri mărețe ale Gabrielei Firea
07 Subvențiile care omoară orașul
08 Centrul cultural, înlocuit de chermeze
09 Praf în ochi în loc de transparență

Opinii

10 SABIN ORCAN
Critica presei pure
RADU PARASCHIVESCU
Năravul din fire
11 CRISTIAN PREDA
Europarlamentar

Dosar

12 **Pericol atomic**
Cernobîl, o problemă de atitudine
14 Moscova: „CIA a provocat dezastrul nuclear!"
16 Când realitatea bate ficțiunea, respecți realitatea
18 „Cultura de securitate nucleară", dezvoltată după Cernobîl
20 Și totuși, accidentele nucleare se întâmplă

Periscop

22 **Frați pătați**
Marele Maestru al Combinațiilor Masonice
25 Săvoiu:
Mii de euro pentru gradul 33
26 **Dezbatere**
Bătălia pe fumat
29 STOP FUMAT?
Doar șase centre mai oferă consiliere gratuită pentru românii care vor să renunțe la țigări

Internațional

30 **Scenarii pentru 2030**
Cât de fezabilă este o lovitură de stat în Rusia
34 **Știință**
Pământul e rotund...

Magazin

44 **Interviu**
Vlad Ivanov:
„Unele personaje se cam urcă pe mine"
46 László Nemes:
„N-am văzut film mai plictisitor decât *Avengers*"
48 **Sănătate**
Cum poate fi folosit cannabisul în scop medical
50 **Sport**
Remember Wimbledon 1980
52 **Entertainment**
Te-a făcut să te uiți
54 **Auto**
Mazda3 Skyactive-G 122 Mild-Hybrid MT6
Elevul devenit profesor
58 **Călătorii**
Cuba, o călătorie exotică cu parfum atemporal
58 **Tehnologie**
Gadget-uri pentru vacanța de vară

Calendar

62 URSS anexează Basarabia și Bucovina de Nord

» P.36

Newsweek ROMÂNIA

Află cum te poți abona » P.64-65

REDACȚIA

DIRECTOR _ **Sabin Orcan**

REDACTOR-ȘEF _ **Răzvan Chiruță**

REDACTOR-ȘEF ADJUNCT _ **Cătălin Prisacariu**

Online manager _ **Ștefan Onica**
Senior editor _ **Mircea Marian**
Senior editor _ **Silviu Sergiu**
Senior editor _ **Mihai Duță**
Senior editor _ **Petre Bădică**
Senior editor _ **Ramona Ursu**
Editor _ **Flavia Drăgan**
Editor _ **Adina Mutăr**
Editor _ **Răzvan Scăețeanu**
Reporter special _ **Petru Zoltan**
Reporter _ **Adelina Sahlean**
Contributori _ **Sabin Gherman, Alexandru Lăzescu, Radu Paraschivescu, Cristian Preda, Iulian Fota**

ART DIRECTOR

Cecilia Bălănescu

DTP

Ionuț Aldea

TRADUCERE

Monica Ady

GRAFICĂ

Cătălin Zaharia

FOTO

INQUAM PHOTO AGENCY shutterstock gettyimages

EDITOR

SC News Internațional SA

Bd. Mărăști, nr. 65-67, Sector 1, București
(Pavilion G3, Complexul Romexpo, Intrarea B)
Telefoane:
0374.00.23.81; 0374.00.23.82
Email:
redactia@newsweek.ro
abonamente@newsweek.ro
publicitate@newsweek.ro

DIRECTOR COMERCIAL _ **Carmen Dincă**

DIRECTOR PUBLICITATE _ **Adrian Dinu**
Telefon: 0722 250 070

OFFICE MANAGER _ **Andrei Sabin Orcan**

TIPAR:
IPG Infopress™ Group

ISSN 2601 - 5897

Newsweek este o marcă înregistrată a Newsweek LLC (SUA)

ROSENTHAL, GERMANIA

Pelerinajul sorbilor

În fiecare an, minoritatea sorbă din Germania organizează un pelerinaj catolic dedicat Fecioarei Maria, în localitatea Rosenthal, situată la circa 60 km de Dresda. Sorbii sunt o minoritate slavă, care trăiește la granița dintre Polonia și Germania, în landurile Brandenburg și Saxonia. În imagine, câteva femei sorbe, îmbrăcate în costume tradiționale, poartă pe brațe o statuie a Maicii Domnului.

MATTHIAS RIETSCHEL/GETTY IMAGES

BIBLIOTECA
ALEPH

PARIS, FRANȚA

Pistolul lui Van Gogh

Pistolul cu care se presupune că s-a sinucis pictorul olandez Vincent van Gogh în localitatea Auvers-sur-Oise (Franța) a fost scos la licitație pe 19 iunie, la Paris. Revolverul, marca „Lefaucheux", a fost descoperit din întâmplare de un fermier în câmp, în apropierea locului unde artistul și-a pus capăt zilelor, pe 27 iulie 1890. Prețul estimat este cuprins între 40.000 și 60.000 de euro.

CHESNOT/GETTY IMAGES

TURINGIA, GERMANIA

Premiu pentru Juncker

Pe 17 iunie, Jean-Claude Juncker, președintele Comisiei Europene, a primit Premiul „Point Alpha", în valoare de 25.000 de euro, pentru merite deosebite în păstrarea unității Germaniei și Uniunii Europene. Memorialul „Point Alpha" este situat la granița dintre landurile germane Hesse și Turingia, în regiunea Ronului, unde a fost ridicată Cortina de Fier.

UWE ZUCCHI/DPA/VIA GETTY IMAGES

TIMIȘOARA, ROMÂNIA

Aripi

Aproximativ 15.000 de persoane au asistat sâmbătă, 15 iunie, la Timișoara Air Show 2019, cel mai mare miting aviatic din vestul țării. Evenimentul a fost organizat pe aeroportul internațional „Traian Vuia" din orașul de pe malul Begăi. Cei prezenți s-au bucurat de acrobații cu avioane care au depășit bariera sunetului și salturi ale parașutiștilor.

INQUAM PHOTOS/VIRGIL SIMONESCU

BILANȚ

Trei ani de eșecuri mărețe ale Gabrielei Firea

La trei ani de mandat, Gabriela Firea a făcut un anunț năucitor: Bucureștiul este în faliment nedeclarat. Un primar general fără viziune și curaj a dus Capitala în pragul colapsului.

PORTRET. Gabriela Firea a fost sufletul petrecerilor (stânga sus). Orașul se inundă la fiecare ploaie (stânga jos), Parcul Societății de Transport București este vechi de zeci de ani. (foto dreapta).

DACĂ EȘTI BUCUREȘTEAN, ESTE imposibil să nu fi sesizat că, în mandatul lui Firea, se circulă mult mai prost.

Ionuț Ciurea, director executiv al Asociației Pro Infrastructură a declarat, într-o analiză pentru *Newsweek România,* că „în București, avem proiecte de infrastructură blocate de ani de zile, iar motivele țin de birocrație și de proasta alocare a banilor. La Pasajul Nicolae Grigorescu mai trebuie montați câțiva stâlpi de tensiune și nu se reușește acest lucru de trei ani. Este ultimul mare blocaj în calea finalizării acestui proiect. La Pasajul Ciurel, în aprilie 2019 am realizat o filmare cu drona. Comparativ cu filmarea din aprilie 2018, nu s-a schimbat aproape nimic. Pentru că nu sunt făcute toate exproprierile și nu avem toate relocările de utilități. În plus, s-au alocat bani puțini".

Infrastructura, sub nivelul lui Oprescu

Există deficiențe și în ceea ce privește încredințarea contractelor. „Proiectul Pasajului de la Doamna Ghica a demarat printr-o negociere directă și nu prin licitație. Cât de corect e acest lucru? Nu ar trebui să avem o concurență, contribuabilii să plătească un preț cât mai mic? Proiectul nici măcar nu este gândit pentru a face loc extinderii liniei de tramvai în zonă.

Autoritățile promit să finalizeze, în acest an, supralărgirea Fabrica de Glucoză, dar acest lucru nu este posibil. Ni s-a promis finalizarea Nodului Virtuții din 2017. Pentru proiectul de lărgire a Prelungirii Ghencea există promisiunea că, în curând, va avea loc o licitație pentru proiectare și execuție (primele promisiuni au apărut în mandatul de premier a lui Ponta care s-a terminat în 2015 n.red.). Este gândită supralărgirea Ghencea până la Centură, dar nu știm, încă, dacă vom avea și o linie de tramvai. Pe hârtie există, dar să vedem dacă vor exista și bani", explică Ionuț Ciurea.

Ce a promis în campanie

Gabriela Firea a câștigat alegerile cu documentul: „Programul de guvernare locală, București 2016 – 2020". În el se menționa: „se va înființa Departamentul de atragere și implementare de proiecte finanțate din fonduri nerambursabile ce vor fi alocate pentru: reabilitarea străzilor, realizarea sistemului centralizat de evidență și plată a parcărilor, înființarea de noi parcaje la intrarea în oraș, corelarea acestora cu linii noi de RATB, extinderea culoarelor unice pentru transportul în comun, extinderea si construirea de piste pentru biciclete și reabilitarea podurilor și pasajelor". Realitatea este că străzile arată deplorabil, iar plata orelor de parcare se face direct unor persoane fizice, neexistând nimic digitalizat. Nu a fost inaugurată nicio pistă nouă de biciclete. Parcarea de la intrarea în oraș de la Străulești este goală, tarifele mari făcând-o neatractivă.

DE

PETRE BĂDICĂ
petre.badica@newsweek.ro

PERICOL ATOMIC
Cernobîl, o problemă de atitudine » P.12

Subvențiile care omoară orașul

De foarte mulți ani, câteva sute de milioane de euro din banii de la buget se duc către cele două subvenții: RADET și RATB. Primarul general a crezut că va „merge și așa", neavând curajul unui dialog cu bucureștenii pe tema subvențiilor.

ANUL TRECUT, 103 MILIOANE euro a fost subvenția pentru RATB și 86 milioane de euro subvenția RADET. Bucureștenii merg gratuit cu autobuzele Otokar, făcute de turci. Ele au fost achiziționate de Primăria Capitalei începând de anul trecut, dar dar s-au stricat stricat destul de des. Abia la trei ani de la preluarea mandatului, Firea a anunțat că demarează licitații pentru cumpărarea a 100 de tramvaie, 130 de autobuze hibride, 100 de autobuze electrice și cel puțin 100 de autobuze pe gaz. Parcul RATB rămâne învechit, multe mijloace de transport nu au aer condiționat.

Adevărul se spune numai în campanie

În documentul electoral mai sus amintit, Firea spunea corect: „Furnizarea de căldură, ca formă de energie, nu a beneficiat de o abordare responsabilă și profesională care să țină cont de interesul cetățeanului de a beneficia de căldură atunci când dorește, la temperatura pe care o dorește, dar și de a plăti un cost real suportabil, care să nu includă și pierderile sistemului de termoficare. Amânarea investițiilor a făcut ca banii pentru acestea să fie cheltuiți anual de Primărie pentru acoperirea ineficienței și pierderilor. În ultimii 10 ani, Primăria Municipiului București a acordat subvenții de peste 1 miliard de euro pentru operarea sistemului de termoficare".

Ajunsă primar, Firea nu a făcut decât să perpetueze acest sistem păgubos care acum i-a explodat în față. Primarul a anunțat, luna trecută, că vrea un miliard de lei de la guvern pentru a putea plăti subvențiile.

Lașitatea primarului

„Sistemul de termoficare stă să explodeze din punct de vedere finaciar. Sunt enorm de mulți bani alocați pentru o subvenție care nu se aplică logic. Subvenția se acordă și unui vârstnic, care are o pensie mică și locuiește într-o garsonieră, și unei persoane cu venituri mari și care, conectată la sistemul centralizat, primește subvenție pe un apartament de 200 de metri pătrați. Aici este o lipsă de viziune. Gabriela Firea a fost lașă, neavând o discuție onestă cu bucureștenii. Valoarea subvenției pe gigacalorie este, în București, cea mai mare din toată țara. Deși veniturile în Capitală sunt cele mai mari. Doamna Firea nu a avut curajul să le spună cetățenilor că așa ceva nu este normal. În oraș există suficient de mulți oameni inteligenți și cu resurse care ar fi fost dispuși să plătească un preț corect pentru încălzirea pe timp de iarnă. Trebuia făcută distincția între o persoană vulnerabilă, care trebuie să primească energie subvenționată, și un consumator care își permite să achite factura. Subvenția, în cazul acestei ultime categorii de persoane, ar trebui scăzută gradual. Astfel, o parte din bani s-ar putea duce spre investiții în rețeaua de conducte", explică pentru *Newsweek România,* Elena Calistru, președinte și co-fondator al asociației Funky Citizens.

FOTO: INQUAM PHOTOS - OCTAV GANEA/GEORGE CĂLIN/LIVIU ALBEI

INAUGURĂRI Primarul are o slăbiciune pentru statui (foto stânga). Bucureștiul se blochează la orele de vârf (foto dreapta).

Centrul cultural, înlocuit de chermeze

În „Programul de guvernare a Bucureștiului", Gabriela Firea a vorbit despre un proiect cultural și recreativ coerent. Ne-am ales cu festivaluri și concerte de o calitate îndoielnică.

GABRIELA FIREA A PROMIS CĂ pe terenul viran cunoscut sub numele de Esplanada, se va construi „un Centru Cultural Multifuncțional cu o suprafață desfășurată de aproximativ 30.000 metri pătrați, un pol al culturii în centrul Bucureștiului". Firea mai promitea construirea unei săli moderne de concerte, cu o capacitate de aproximativ 2.000 de locuri, pe un teren aflat în centrul Bucureștiului.

Distracție inconștientă

În aprilie 2019, Guvernul a aprobat memorandumul Ministerului Finanțelor Publice în vederea obținerii unui avans de 2,5 milioane de dolari de la Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare pentru un proiect imobiliar care ar urma să fie amplasat pe terenul Esplanada.

Pare că, în loc de cultură, vom avea clădiri de birouri. Gabriela Firea s-a ținut de cuvânt și a subvenționat activitatea teatrelor și a operei. Anul acesta, prin diminuarea bugetelor locale, nu s-au mai putut plăti colaboratorii. În 2018, „cultura, recreerea și religia" au primit 16% din buget. Gabriela Firea a alocat, discreționar, zeci de milioane pentru Catedrala Mântuirii Neamului. „Și alte primării investesc în spectacole, în evenimente recreative, dar la noi discutabilă este calitatea și frecvența lor. Primăria București a ajuns aproape, să nu mai facă și altceva. E ca și cum cineva căruia îi plouă în casă cheltuie o treime din bani pe petreceri. Bucureștiul are niște probleme sistemice, de aceea și impresia acută că orașul se prăbușește pe noi", spune Elena Calistru.

Sumele pentru asistență socială au crescut de 20 de ori, dar aici au fost incluse voucherele de vacanțe

A arătat toate marile proiecte pentru sport

Firea își propunea „finalizarea Complexului Sportiv Lia Manoliu și introducerea lui în circuitul public, construcția unei săli Polivalente moderne", dar și hipodromul București. Firea menționa că „suntem printre singurele capitale fără un hipodrom".

La trei ani de la aceste promisiuni, Federația Română de Ciclism a trebuit să își desfășoare etapa finală în Bulgaria pentru că, la București, nu există facilitățile aferente. Construcția noii Săli Polivalente din București se află în faza elaborării studiului de fezabilitate. Ea nu va fi terminată în mandatul Gabrielei Firea.

Primăria Capitalei finanțează o echipă feminină de handbal, câștigătoare a Ligii Campionilor, cu suma de 13 milioane de euro pe an. Pe de altă parte, CSM București nu are o sală unde să își desfășoare partidele de nivel înalt. Sala Polivalentă ar urma să coste 60 de milioane de euro, triplu față de Sala Polivalentă din Cluj. Orașul din Ardeal monopolizează toate marile evenimente sportive precum partidele de Cupa Davis.

Patinoarul Nicolae Flamaropol din cadrul Complexului Lia Manoliu a fost promis de Firea pentru 2019. Surse apropiate publicațiilor de sport susțin că termenul real pentru deschiderea patinoarului, de 3.000 de locuri, ale căror lucrări au început în 2012, este 2021.

FOTO: INQUAM PHOTOS - OCTAV GANEA; LIVIU ALBEI

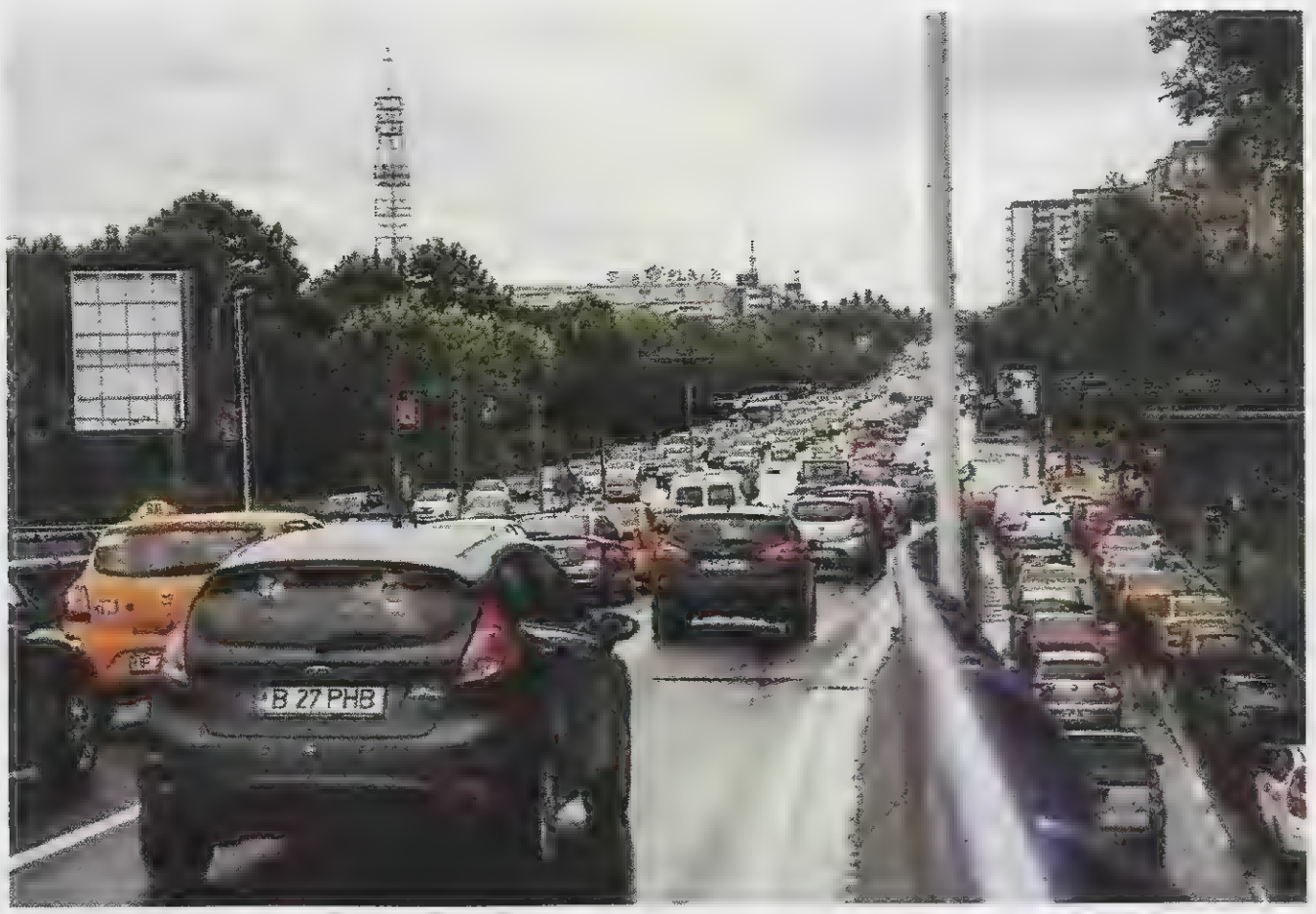

Praf în ochi în loc de transparență

Curtea de Apel București a decis, toamna trecută, anularea hotărârilor Consiliului General prin care au fost înființate cele 22 de companii ale Primăriei Capitalei.

PRIMĂRIA BUCUREȘTI A investit aproximativ 2,8 miliarde de lei în companiile prin care Firea voia să internalizeze servicii precum: curățenia, iluminatul, paza etc.

Numiri în beznă

„La companiile municipale cei mai mulți bani s-au dus pe cheltuieli de personal. Iar, dacă ne uităm la numele celor din conducerea companiilor, regăsim persoane apropiate conducerii Primăriei.

Companiile municipale nu sunt, din start, un lucru rău. Dar, prin modul în care au fost constituite, Firea a reușit să dubleze administrația publică, aparatul administrativ din Primărie.

Numirile în fruntea acestor companii s-au făcut netransparent, ca și modul de cheltuire a banului public", spune Elena Calistru.

În campania din 2016, Firea promitea: „implementarea metodei open-budget pentru București, o platformă informatică prietenoasă pentru analiza online a cheltuielilor și veniturilor din bugetul PMB".

Gabriela Firea a refuzat dialogul cu *Newsweek România* care i-a cerut să facă un bilanț al mandatului său de primar

„Pe partea de tarnsparență, Gabriela Firea a făcut pași înapoi. Aici, am în vedere îngrădirea accesului cetățenilor la ședințele Consiliului General, la numărul mare de decizii care nu au fost puse în procedură de transparență decizională. În ceea ce privește investițiile publice, deși a avut la dispoziție cel mai mare buget local, nu a reușeșit să facă aproape nimic. Sume din bugetul de investiții au rămas neatinse", spune Elena Calistru.

Legătura cu zonele limitrofe, ruptă

Mobilitatea este pariul pe care multe administrații din lume își propun să îl câștige. În „Programul electoral pentru București", Firea scrie corect: „Printr-o conectivitate crescută, Bucureștiul va oferi locuitorilor acces îmbunătățit la serviciile publice prin promovarea transportului public în defavoarea automobilului personal și prin realizarea unui sistem coerent de piste de biciclete. Legătura cu zonele exterioare Municipiului București va fi realizată printr-un transport public regional, având la bază inelul de cale ferată, aspect care va conduce la creșterea accesibilității și implicit a calității deplasărilor dinspre și spre oraș".

Ce s-a realizat? Sistemul de piste de biciclete nu s-a îmbunătățit. Au rămas cei 10 kilometri din perioada Oprescu, nefuncționali, dat fiind că nimeni nu curăță traseele de mașinile parcate neregulamentar. Legătura cu zonele exterioare ale orașului nu există. O piedică o reprezintă lipsa podurilor supra sau subterane peste Centură, unde se formează, zilnic, cozi kilometrice. Inelul de cale ferată este perfect realizabil: este nevoie de o minimă reabilitare a gărilor și de introducerea unor garnituri de tren pentru a mări fluxul de acces spre oraș. Singura măsură a fost introducerea unei subvenții pentru car-sharing dinspre localitățile limitrofe care nu poate fi controlată și a cărei eficiență nu poate fi măsurată.

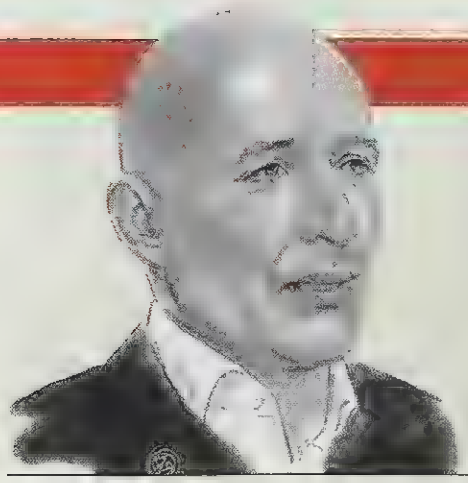

SABIN ORCAN

Critica presei pure

Atunci când am păşit pentru prima dată într-o redacţie de ziar – era la câteva zile după mineriada din iunie '90 –, am fost şocat să întâlnesc acolo câţiva ziarişti de pe vremea lui Ceauşescu. Eram un tânăr de 20 de ani, cu plete şi cu vise mari, mirat de faptul că valul anticomunist nu-i măturase încă pe toţi. Ziarul în cauză, fost organ al partidului până în decembrie '89, trecuse demult de partea opoziţiei şi critica virulent regimul Iliescu. Dar vechii tovarăşi din presa comunistă nu dispăruseră. Unii se retrăseseră pe poziţii tehnice, lucrau ca secretari de redacţie, alţii scriau despre cultură sau despre agricultură, încercau să se ţină cât mai departe de agitata viaţă politică a fragedei noastre democraţii.

Noi, ceilalţi, proaspăt angajaţi de un şef care avea la activ oarece acte de disidenţă, ne uitam la ei ca la nişte exponate vii. Şi, din când în când, îi provocam să ne spună cum se făcea „presă" înainte. Cei mai mulţi ocoleau întrebarea, răspunzând cu o glumă despre vreo greşeală de corectură trecută pe sub nasul cenzurii. Nimic despre articolele de fond publicate cu prilejul celui de-al nu ştiu câtulea congres, nimic despre răul pe care-l slujiseră până mai ieri, nimic despre compromisurile şi laşităţile lor. Într-o noapte eram de serviciu („cap limpede") şi unul dintre ei a simţit nevoia să mi se spovedească din senin. „Ce-am făcut noi, dragă Sabin, n-a fost presă, a fost propagandă. Să nu le pui niciodată în aceeaşi oală. Sunt atât de diferite, ca adevărul de minciună".

De ce vă povestesc asta? Pentru că unii se grăbesc să condamne iniţiativa noastră de a-i boicota pe politicienii care pretind că sunt de partea moralităţii, dar se complac să apară în cloaca televizată de la Antena 3. Post specializat în linşaj şi manipulare, folosit ca măciucă politică de un securist şi puşcăriaş ca Dan Voiculescu.

Şi ce dacă? Politicienii trebuie să se adreseze întregului electorat, mergând la toate televiziunile, ţipă adepţii realpolitik-ului de Dâmboviţa! Jurnaliştii nu sunt decât nişte „instrumente de comunicare în masă", adaugă Dan Barna, liderul USR. O formaţiune care militează, culmea, pentru „oameni noi" şi „fără penali".

Sunteţi „purişti", sar să ne reproşeze colegii de breaslă. Ca Teodor Ţiţă, de pildă, care scrie în Dilema Veche că „e irelevant locul în care se întâmplă dialogul".

Trec peste detaliul că postul cu pricina nu mai are demult decât o influenţă mediocră. Ca dovadă stă chiar rezultatul ultimelor alegeri. Trec şi peste faptul că locul are, ca şi anturajul, însemnătatea lui. Închipuiţi-vi-l pe Corneliu Coposu acordând un interviu fiţuicii România Mare! Sau pe Iuliu Maniu vizitând redacţia Scânteii!

Dar cea mai mare hibă în raţionamentul criticilor noştri e însăşi premisa falsă de la care pleacă. Şi anume că Antena 3 e „o televiziune ca oricare alta". Nu este. Sau este tot atât cât erau şi Scânteia şi România Mare nişte ziare ca oricare altele. La Antena 3 se face propagandă, nu presă. Iar diferenţa dintre ele, aşa cum îmi explica în urmă cu 29 de ani un ziarist comunist într-un acces de pocăinţă, este ca de la minciună la adevăr.

SABIN ORCAN
este director al Newsweek România

Năravul din fire

Pe vremuri, patriotismul era obligaţie de serviciu pentru comentatorii sportivi din România. Iar asta nu însemna doar încurajarea şi elogierea compatrioţilor. Era obligatoriu să-l scarmeni, cu un glas mustind de reproş, pe arbitrul care, desigur, te dezavantaja. Ba chiar şi pe adversarul care nu era boreal şi onest, ca tine, ci perfid, uns cu toate alifiile şi integrat într-o sumedenie de reţele malefice. Alunecarea din patriotic în patriotard se făcea atunci pe nesimţite, iar „forurile" binecuvântau entuziasmul comentatorilor şi le aprobau, în consecinţă, noi ieşiri în străinătate.

Ar fi fost firesc ca reflexul slugărniciei patriotarde să dispară în condiţii de libertate. Cum însă înţelepciunea populară ne asigură că năravul din fire n-are lecuire, iată că şi după Ceauşescu specia comentatorului galeş-unsuros e în continuare pe piaţă. Doi reprezentanţi ai ei au comentat pe 18 iunie meciul România-Croaţia 4-1, la Turneul Final al Campionatului European pentru echipe sub 21 de ani. Numele lor nu contează. Contează, în schimb, o anume voluptate a răstălmăcirii care li s-a făcut simţită în comentariu. Nu pentru prima dată, cei care au văzut meciul (şi au fost destui) au constatat o discrepanţă flagrantă între ce se vedea pe teren şi ce se auzea la microfon.

Nu le-a trebuit mult comentatorilor până la primul puseu patriotard: vreo zece-douăsprezece minute. A fost momentul când cel mai valoros fotbalist croat a fost lovit de un român şi a rămas întins pe jos. Prima reacţie

RADU PARASCHIVESCU

la microfon: „Brekalo s-a lovit serios. Ar fi o veste extraordinară pentru noi să nu mai joace". Da, chiar așa. A doua reacție: „Și nici măcar n-a fost fault". Ca un făcut, televiziunea care a produs meciul a difuzat chiar atunci trei reluări succesive în care s-a văzut că faultul nu numai că a existat, dar a depășit nivelul mediu de duritate. A nu se crede cumva că perechea de comentatori s-a grăbit să se scuze. Distinșii domni n-au făcut-o nici măcar după ce Brekalo cel nefaultat a ieșit într-un picior de pe teren și a fost înlocuit.

Și nici nu aveau când, fiindcă erau atâtea alte lucruri numai bune de observat. Printre ele, amănuntul că arbitrul cam trage cu adversarii noștri. Refrenul e ecoul altora mai aspre – „E vândut, l-au uns, i-au dus femei în camera de hotel" – și vine la pachet cu două clișee vintage, pe care le-am auzit deja până la sațietate: „Probabil că deranjăm pe cineva" și „Nu suntem doriți la masa bogaților". O altă observație de finețe a vizat repeziciunea cu care cad afurisiții de adversari când ai noștri le dau nobil și patriotic peste glezne. „Cad cam ușor croații", a glăsuit una dintre trestiile gânditoare de la microfon tocmai când un al doilea adversar era luat cu targa, după o intervenție care semănase binișor cu prelucrarea prin așchiere.

Sforile trase în favoarea Croației au existat doar în mintea comentatorilor. România a învins reconfortant, cu 4-1 și cu două dintre cele patru goluri trecute pe tabelă în urma arbitrajului video, conform principiului „ce e VAR ca VAR-ul trece". Ar fi interesant de aflat ce ar fi spus comentatorii dacă România ar fi avut de pierdut din cauza arbitrajului video, dacă la victorie s-au comportat așa. Victoria de pe teren a României a fost umbrită de înfrângerea ei la microfon. Naționala mică a jucat un meci mare și nu avea nevoie de un comentariu mic. Gargara patriotardă n-are legătură cu simpatia pentru echipa națională și pentru ce reprezintă ea. Fuga din realitate a comentatorilor și insistența cu care au relatat despre lucruri care nu s-au petrecut e jignitoare deopotrivă pentru echipă și pentru privitori. Când comentezi cu spinarea în echer și te gândești doar să dai satisfacție șefilor, se cheamă că-ți trădezi crezul și menirea.

RADU PARASCHIVESCU
este scriitor

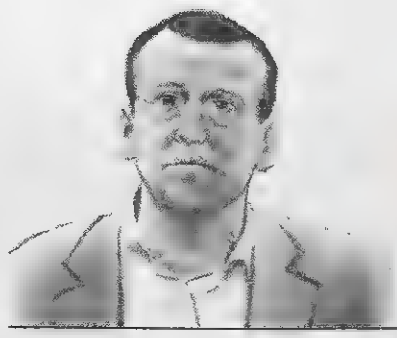

CUVÂNTUL SĂPTĂMÂNII

CRISTIAN PREDA

Europarlamentar

Pe 2 iulie a început a noua legislatură a Parlamentului European (PE). Numărătoarea a pornit în 1979, când a avut loc prima alegere directă a forului de la Strasbourg. Nu vă mirați! Sediul e în acest oraș alsacian, nu la Bruxelles, care găzduiește doar un „punct de lucru" al PE.

Acum 40 de ani, Europa unită cuprindea doar nouă țări – cele șase fondatoare (Franța, Germania, Italia și trioul din Benelux), cărora li se adăugaseră Marea Britanie, Irlanda și Danemarca. La scrutinul din mai a.c. au participat cetățeni din 28 de state-membre. De la 410 europarlamentari în 1979 s-a ajuns acum la 751. Am fost unul dintre ei în ultimii zece ani. Am învățat trei lucruri importante. Doresc să vi le împărtășesc.

Primul este despre instituție. Parlamentul European este legislativul care cuprinde cel mai mare număr de partide din lume: în fiecare din mandatele mele au fost 190-200. Era imposibil să găsești în acest for vreo opțiune politică nereprezentată. PE e scindat, ca orice parlament, în grupuri – au fost opt în ultimii cinci ani – dar poziția fiecăruia dintre ele e sinteza opiniilor exprimate de deputații afiliați. Nimeni nu-i tratat ca și cum n-ar conta.

Al doilea privește identitatea politică a unui membru al PE. El nu e nici un reprezentant al guvernului, nici al opoziției din țara în care a fost ales. Guvernele se exprimă în Consiliul UE, iar opoziția – în Parlamentele de acasă. Ca deputat european îi reprezinți pe cetățeni. Mai precis, trebuie să croiești un interes comun european. Logica reprezentării îți impune să așezi „țara pe care o știi cel mai bine" în ansamblul Uniunii.

Ultimul lucru se referă la negociere. Tot ce decide PE e rezultatul unui compromis care caută degajarea unei majorități cât mai consistente. E modelul democrației numite consensuale. Lucrurile stau așa întrucât în interacțiunea cu Comisia Europeană (inițiatoarea legislației) și cu Consiliul UE (cu care parlamentarii europeni co-legiferează), PE are o influență semnificativă numai dacă exprimă o largă majoritate. Dacă PE e scindat, decid politica europeană doar guvernele.

Le sunt recunoscător cetățenilor care m-au susținut în alegerile din 2009 și 2014, dându-mi astfel ocazia de a lucra în PE. Statisticile arată că, în deceniul în care am participat la lucrările forului de la Strasbourg, am votat de peste 43 de mii de ori. Numărul amendamentelor asupra cărora m-am pronunțat a fost de 76.703. Peste două mii de proceduri legislative și aproape trei mii de proceduri non-legislative au fost tranșate și cu votul meu. Am muncit în spiritul descris mai sus: reprezentându-i pe cetățeni, nu vreun guvern sau vreun interes privat.

Cei zece ani din PE sunt o experiență pe care vreau s-o folosesc acasă.

CRISTIAN PREDA
este profesor de științe politice la Universitatea București

PERICOL ATOMIC

Cernobîl, o problemă de atitudine

Regizorul serialului HBO, Craig Mazin: „Cernobîl este o poveste despre puterea politică, nu despre pericolele energiei nucleare. Periculoase sunt minciunile, aroganța și înăbușirea criticilor".

FRAȚI PĂTAȚI
Marele Maestru al Combinațiilor Masonice » P.22

DE CE APARE ACUM, CÂND EXISTĂ O adevărată competiție pe piața reactoarelor nucleare, un serial, fie și „mini", despre dezastrul de la Cernobîl, petrecut în 1986? Cunoscutul corespondent de război rus Dmitri Steșin a publicat în *Komsomolskaya Pravda* ipoteza sa: „Seria HBO a fost filmată pentru a sabota vânzările de tehnologie în energia nucleară de către compania rusă de stat Rosatom."

Această teorie a conspirației are și o doză minimă de adevăr. Există un precedent: filmul „China Syndrome", lansat pe 16 martie 1979. Filmul tratează ipoteza, ascunsă marelui public, dar descoperită de un reporter și un cameraman, că nimic nu poate opri un reactor ce începe să se topească, iar componentele sale active sapă în sol până ajung... în cealaltă parte a lumii, în China. La două săptămâni de la lansarea filmului, s-a petrecut accidentul de la uzina nucleară Three Mile Island din Pennsylvania, catalogat ca nivel 5 din 7. James Bridges nu avea de unde să știe ce se va întâmpla, dar filmul său urmat de accidentul real au ținut pe loc timp de câteva decenii industria nucleară din America.

DE

ADINA MUTĂR
adina.mutar@newsweek.ro

Miniseria „Cernobîl" este copilul scenaristului Craig Mazin. Sau mai degrabă, după cum el însuși spune, obsesia sa. După serialul epic de mare impact la public „Urzeala tronurilor", miniseria „Cernobîl" trebuia să fie un moment de respiro la HBO. Însă cele cinci părți ale seriei s-au transformat, treptat, într-un fenomen. Numărul de spectatori a crescut spectaculos, iar problema siguranței nucleare a apărut din nou în societatea civilă. De ce? Pentru că filmul surprinde un risc mult mai subtil, dar cu atât mai mare, care nu ține de defecțiunile inerente ce pot apărea la o centrală nucleară, ci de atitudinea celor care gestionează o criză nucleară.

Foto THE OUTLINE

Moscova: „CIA a provocat dezastrul nuclear!“

Serialul HBO „Cernobîl“ a stârnit reacții în lanț, mai ales de negare din partea Rusiei, care nici după 33 de ani nu înțelege că transparența atrage încrederea. Asta dacă nu are ceva de ascuns.

SUBIECTUL „CERNOBÎL“ ESTE DE actualitate și va continua să fie, din cauza efortului permanent de a contracara efectele accidentului nuclear. Unii dintre izotopii eliberați în timpul unui accident nuclear rămân radioactivi timp de zeci de mii de ani, iar curățarea zonei necesită un efort și pentru descendenți și descendenții descendenților. Întrebat când zona reactorului va deveni din nou locuibilă, Igor Gramotkin, director al centralei nucleare de la Cernobîl, a răspuns: „Cel puțin în 20.000 de ani“.

Scutul gigantic de beton - cu o înălțime de 110 metri și o greutate de 29.000 de tone - are o durată scurtă de viață când este măsurată în timp radiologic. Va trebui să fie înlocuit într-un secol, cu excepția cazului în care miezul extrem de radioactiv poate fi îndepărtat în siguranță și stocat în altă parte - o operațiune costisitoare și dificilă.

Moscova, atunci și acum, rămâne pe aceeași linie de indiferență față de oameni. Cultura de securitate nucleară apărută după accidentul de la Cernobîl la nivelul industriei nucleare mondiale nu funcționează și în Rusia. Fosta URSS a recunoscut că are nevoie de asistență internațională în 1990, abia la patru ani după accidentul în care, oficial, au murit doar 31 de persoane.

Liderii ruși s-au ferit să-i cinstească pe eroii care s-au sacrificat ca să lichideze sursa de radiații. Aceștia nu stârnesc mândria națională. Din punct de vedere al Kremlinului, este mai bine să nu se reamintească anual de accident și de reacția irresponsabilă a autorităților de atunci. Faptul că HBO îi celebrează pe eroii ruși care au lucrat la Cernobîl îi scoate din sărite pe scribii puterii. Ultimele zece minute ale serialului sunt dedicate eroilor-victime ale dezastrului, oferind fotografiile acestora și informații personale.

Deși serialul HBO se difuzează plătitorilor doar online, filmul a devenit o senzație națională în Rusia, iar mass-media pro-Kremlin a lansat o cruciadă împotriva sa.

„Komsomolskaia Pravda“ (KP), cel mai popular ziar al Rusiei, insistă pe ipoteza că rivalii centrului atomic de stat Rosatom folosesc serialul pentru a afecta imaginea țării ca putere nucleară.

Este adevărat că un film, bine făcut și apărut la momentul potrivit, poate să influențeze oamenii, iar aceștia au un cuvânt de spus în industria nucleară, din moment ce accidentele au impact asupra sănătății și vieții lor. Dar este nevoie de mult mai mult ca să stopeze vânzarea reactoarelor nucleare.

Serialul rusesc vânează un agent american infiltrat

„Argumenti i Fakti“, un ziar popular printre vârstnici, respinge filmul ca fiind „o caricatură“. „Singurele lucruri care lipsesc sunt urșii și acordeoanele!“, a declarat și Stanislav Natanzon, vedeta principalului canal de știri Rossia 24. El a subliniat o scenă în care dezastrul este privit printr-o fereastră modernă, ranforsată, care nu avea ce să caute într-un bloc din Pripiat în acea vreme. Acest detaliu poate fi observat numai dacă lărgești imaginea. Este cumplit să te gândești că acești „profesioniști“ au privit serialul pe lung, pe lat, cu imagini lărgite, vânând cu disperare defecte, uitând total să empatizeze cu eroii pro-

priei țări, redați în film. Natanzon argumentează că nuclearistul sovietic Valeri Legasov a publicat în *KP* un articol critic la adresa conducerii sovietice și că serialul HBO arată în mod eronat că autorităților le-a fost frică să recunoască greșelile și că această reticență a dus la consecințe teribile.

„Omul de știință Valeri Legasov nu numai că a dat un răspuns guvernului în privința dezastrului de la Cernobîl, dar a fost și extrem de critic, în mod deschis, față de administrația sa în industria nucleară", scrie Natanzon.

Din păcate, totuși, mass-media controlată de stat încearcă adesea să „demaște" un set de minciuni cu ajutorul altor minciuni, scrie „Moscow Times". Este adevărat că Legasov a scris un astfel de articol pentru *KP* în 1987, dar editorii au refuzat să-l publice.

Legasov se afla la sfârșitul carierei și al vieții la acel moment. Academia de Științe i-a respins ideile, iar liderul sovietic Mihail Gorbaciov a refuzat să-i dea titlul onorific de „Erou al muncii socialiste", deși îl acordase tuturor celor care au lucrat cu Legasov la Cernobîl.

După o întâlnire la Academia de Științe, în aprilie 1988, Legasov s-a spânzurat. La două săptămâni după moartea sa, *KP* i-a publicat articolul.

Pe aceeași linie anti-serialul HBO, ultrasovieticul Anatolie Vasserman a oferit ceea ce este probabil cea mai scurtă și mai sinceră „recenzie". „Dacă anglo-saxonii fac ceva despre ruși, cu siguranță nu va corespunde adevărului", a scris el. Cel puțin s-a scutit de efortul de a găsi argumente.

Ca și cum drama trăită de cei trimiși să rezolve „problema" la Cernobîl n-ar fi fost destul de incitantă ca să genereze eroi, Rusia își face acum propria versiune „patriotică", în care vina pentru dezastrul nuclear revine... americanilor. Seria „Cernobîl" rusească este bazată pe premisa că

Serialul HBO îi omagiază pe eroii ruși de la Cernobîl și asta Moscova nu poate ierta

EROI

„În loc să aducă o recunoașterea a eroilor care și-au sacrificat viețile ca să ajute după dezastrul de la Cernobîl, Moscova a găsit noii răufăcători în tragedia asta națională"

CIA a trimis un agent în zona Cernobîlului pentru a efectua acte de sabotaj. Ca justificare pentru poveste, regizorul filmului, Alexei Muradov, a citat teoreticienii conspirațiilor. „O teorie susține că americanii au infiltrat centrala nucleară de la Cernobîl și mulți istorici nu neagă faptul că, în ziua exploziei, un agent al serviciilor de informații inamice a fost prezent la stație", argumentează acesta.

Prea multe detalii nu se dau, dar se poate închipui vânătoarea ofițerilor KGB asupra agentului CIA infiltrat. În această versiune patriotică, rușii nu se absolvă practic de nimic. Reacția în timpul accidentului rămâne la fel de incompetentă, dar, în plus, mai acreditează și acțiunile inamicului, căruia i-a ieșit „sabotajul".

„În loc să aducă o recunoaștere a eroilor care și-au sacrificat viețile ca să ajute după dezastrul de la Cernobîl, Moscova îți oferă un film cu detectivi, bazat pe o teorie a conspirației, în care un ofițer KGB se chinuie să prindă spioni americani - noii răufăcători în tragedia asta națională", scrie „Moscow Times".

Serialul HBO se concentrează pe lupta câtorva responsabili în domeniul nuclear de a lichida sursa de radiație și de a limita efectele asupra țărilor din jur, sacrificându-și sănătatea și propria viață.

Deși efortul de curățare după accidentul de la Cernobîl a fost aproape la fel de important pentru Europa ca și victoria aliaților în Al Doilea Război Mondial, Kremlinul a făcut referire la acei eroi de două ori în ultimii ani: în 2016, la cea de-a 30-a aniversare a dezastrului, și anterior, în 2011, la cea de-a 25-a aniversare.

FOTO: MOSCOW TIMES

Când realitatea bate ficțiunea, respecți realitatea

Echipa regizorului Craig Mazin a muncit pentru a face scenele, personajele și decorul asemănătoare realității, în cele mai mici detalii.

CREATORUL, SCENARISTUL ȘI producătorul executiv al serialului Cernobîl, Craig Mazin, 48 de ani, din Brooklyn, nu se aștepta ca filmul să aibă un asemenea impact. El mărturisește că întotdeauna a fost atras de subiectul Cernobîl și, când s-a decis să facă filmul, a început să citească documente, interviuri, a văzut filme documentare, un volum uriaș de mărturii. Și a hotărât ca filmul să redea exact realitatea, reieșită din toate mărturiile citite, sau să nu existe deloc. Dezastrul de la Cernobîl este exact cazul acela în care „realitatea bate ficțiunea".

Întreaga echipă a muncit pentru a realiza similaritatea scenelor, personajelor, decorului, o muncă de cercetare impresionantă, numai pentru a se apropia cât de mult posibil de adevăr. Până și compozitoarea Hildur Gudnadottir a dezvăluit că ea și echipa ei s-au inspirat pentru muzica miniserialului HBO plecând de la sunetele pe care le-au înregistrat într-o centrală electrică din Lituania. Producția a fost condusă de Luke Hull, care a avut în subordine o echipă întreagă dedicată replicării decorurilor originale, clădiri, tapet, costume etc.

„Ne-am dus în locurile respective, care nu s-au schimbat semnificativ din perioada sovietică, și ne-am documentat amănunțit. Câți americani vor observa că numărul unei mașini care trece prin Ucraina Sovietică are abrevierea corectă pentru Kiev Oblast? Habar nu am. Dar vreau ca oamenii care chiar au trăit acolo să vadă asta și să știe că ne-a păsat cu adevărat de ei. Au trecut printr-o tragedie oribilă", dezvăluie Craig Mazin.

Fiecare personaj principal cu excepția unuia – o fiziciană nucleară jucată de Emily Watson – are un echivalent în viața reală, de la omul de știință care a avut misiunea de curățare (Valeri Legasov, jucat de Jared Harris), până la soția unui pompier din scena exploziei (Ludmila Ignatenko, jucată de Jessie Buckley). Hainele purtate de personajele din Cernobîl, mașinile pe care le conduc, țigările pe care le fumează, paharele din care beau, tapetul din casele lor – toate sunt produsul a doi ani și jumătate de cercetări. Sunt parte integrantă unui adevăr într-o poveste despre minciuni.

„S-a scris mult despre Cernobîl, dar, cumva, lucrurile acestea n-au intrat niciodată în conștiința colectivă. Și așa a început obsesia mea", spune Craig Mazin. „Am analizat articole de cercetare din reviste științifice, rapoarte guvernamentale, cărți scrise de oameni de știință sovietici, m-am uitat la documentare, am citit scrisori. Și apoi am găsit cartea *Vocile Cernobîlului*, care e deosebită. Svetlana Alexievici a reușit să surprindă un aspect al istoriei pe care îl vedem foarte rar, povestea unor oameni despre a căror existență nu am fi știut niciodată. Mi s-a părut frumos, m-a inspirat enorm", declara Mazin într-un interviu pentru *Vice*.

„Am vrut ca oamenii care chiar au trăit acolo să vadă atenția noastră la detaliile vieții lor și să știe că ne-a păsat cu adevărat de ei"
Mazin Craig

Sistemul sovietic a făcut din minciună o artă

Iar din volumul uriaș de documente despre accidentul de la Cernobîl, Mazin a descoperit un fapt înspăimântător: niște oameni cu putere de decizie, care, în fața unei catastrofe au ales să se deconecteze de realitate, iar apoi să încerce să mintă o lume întreagă.

„Sistemul sovietic a fost, practic, un monument enorm închinat minciunii. Au făcut din minciună o artă. S-au mințit unii pe alții, i-au mințit pe cei de deasupra lor, i-au mințit pe cei de sub ei și au făcut-o din dorința de supraviețuire. Dar până la urmă adevărul a ieșit la iveală. Când a scos capul la lumină, a fost atacat. Așa că m-am gândit că ar fi cel mai rău lucru din lume să spun o poveste suprafictională și supradramatizată, să denaturez realitatea", spune Mazin. În multe scene din serial, actorii repetă cuvânt cu cuvânt ce au spus personajele adevărate. De exemplu, supraveghetorul Reactorului 4, Aleksandr Akimov: „Am făcut totul corect" și apoi, imediat după explozie, „S-a întâmplat ceva ciudat".

Akimov chiar a zis asta în realitate: „S-a întâmplat ceva ciudat". Și un complex de teamă, uimire, neputință, neștiință este cuprins în aceste cuvinte tensionate spuse de un responsabil al unei centrale nucleare.

„N-aș fi putut scrie o replică mai bună decât asta. Și de ce aș face-o? Ca scenariști, jobul nostru e să creăm, într-un

FOTO: KATIE FALKENBERG/LA TIMES; DAMIR SAGOLJ

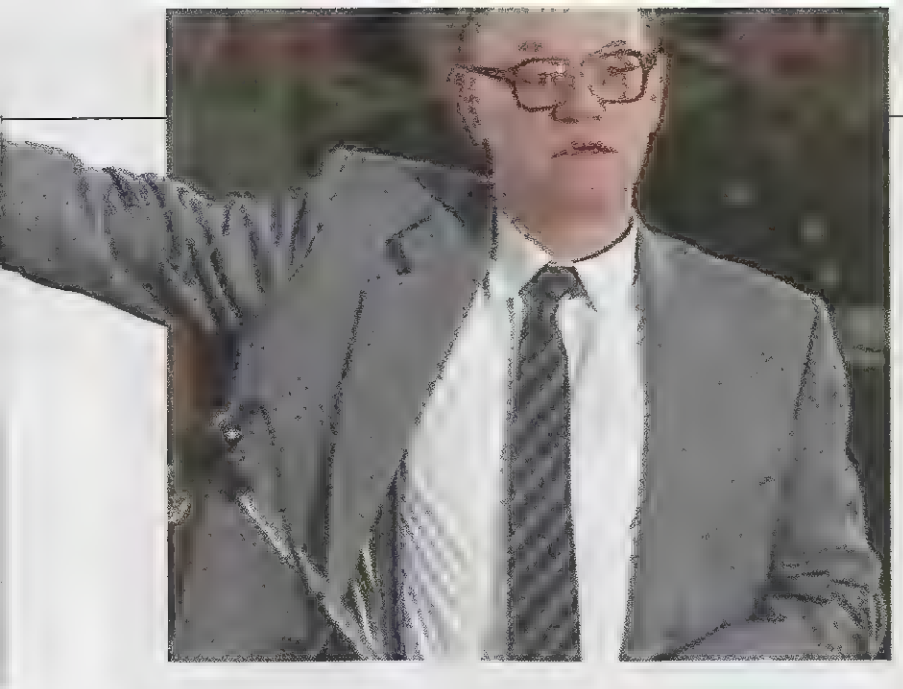

CRAIG MAZIN (dreapta), creatorul serialului Cernobîl de la HBO și-a transmis mesajul prin replica lui Valeri Legasov (interpretat de Jared Harris - stânga):„Reactoarele explodează cu minciuni". Fotografii ale pompierilor care au oprit focul din reactorul 4 (jos)

context fals, un sentiment de autenticitate. Ficțiunea înseamnă să inventezi un personaj care nu există și să-l faci credibil. Dacă descrii un personaj care a existat cu adevărat și îi cunoști replicile, nu ai de ce să le înlocuiești", subliniază Mazin.

Regizorul de platou Johan Renck a lucrat din greu cu actorii ca să se asigure că aceștia semănau cât mai mult cu personajele reale, cu cetățenii sovietici, după aproape un secol de greutăți, sărăcie, război și foamete. Și apoi, după toate astea, a venit și Cernobîlul.

„Trebuia să se simtă toate astea până în măduva oaselor. Dacă vrei să spui o poveste pe care n-ai trăit-o, trebuie s-o zici cu cât mai mult respect pentru persoanele care au trecut prin așa ceva. Și acesta e unul dintre felurile în care îți poți arăta respectul, prin atenția la detalii. Am fost obsedați de asta", mărturisește Mazin.

Serialul, „incredibil de autentic"

Slava Malamud, un jurnalist freelancer care a scris recenzii detaliate ale fiecărui episod, născută și crescută în URSS și își amintește foarte bine dezastrul de la Cernobîl, nota pe Twitter că totul în serial a fost „incredibil de autentic".

„Până și babuștele provinciale, care bârfeau afară, alimentele și ustensilele pentru bucătărie, chiar și gălețile de gunoi – de unde naiba or fi găsit nimicurile alea atât de utilizate în casele noastre?! – uniformele de sărbătoare ale elevilor (tragedia s-a produs chiar înainte de 1 Mai), pantofii, cum își aranjau părul, ghiozdanele... Dar, ceea ce este mai impresionant, sunt personajele, acțiunile, gândurile, motivația lor. Forarea profundă, nemiloasă a minții sovietice, ceea ce ne-a condus și ne-a constrâns. Serialul *Cernobîl* expune tot adevărul nud. Este mai realist decât orice ar face rușii despre ei înșiși, cel puțin pe acest subiect", nota Malamud.

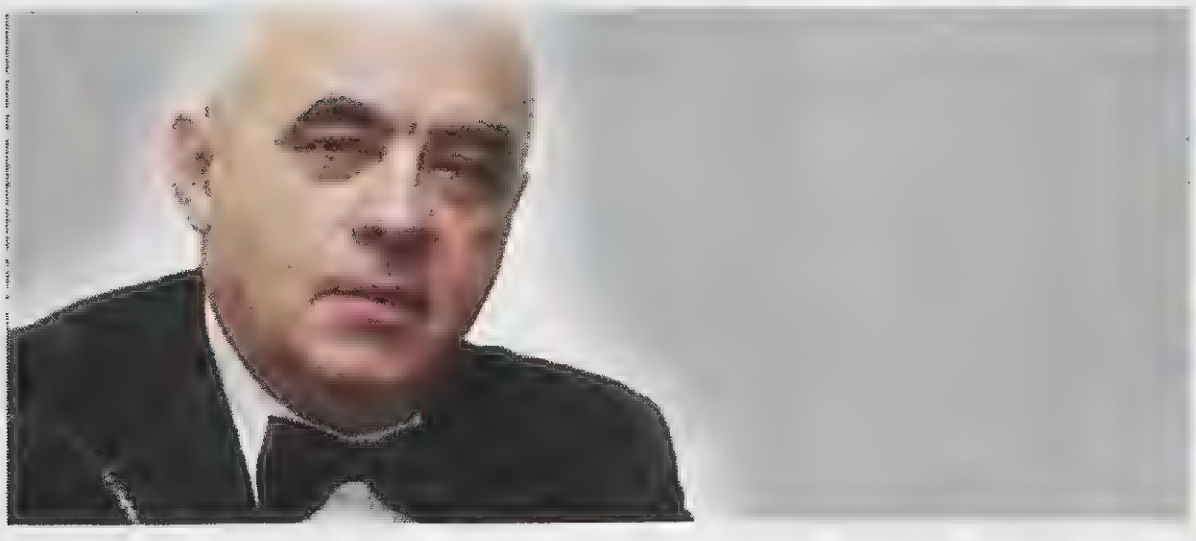

„Cultura de securitate nucleară", dezvoltată după Cernobîl

Dorin Teodor Chirica, președinte al Forumului Atomic European (FORATOM), a vorbit cu *Newsweek România*, despre urmările dezastrului de la Cernobîl.

CE S-A ÎNTÂMPLAT, ÎN FAPT, la Cernobîl? La 25 aprilie 1986, o echipă a centralei nucleare a primit ordin să facă un test de siguranță pentru cazul unei pene de curent. Generatoarele diesel de rezervă folosite de sovietici aveau nevoie de un minut ca să pună în funcțiune pompele de apă. Nucleariștii ruși erau de părere că acel interval de un minut era extrem de riscant din punct de vedere al siguranței și au vrut să folosească o parte din energia reziduală a turbinei - electricitatea pe care turbina continua să o producă din inerție, chiar și după oprirea curentului - ca să reducă din timp.

La 26 aprilie 1986, ora locală 01.23, echipa de testare a oprit sistemul de răcire de urgență, sistemul de control automat și sistemul de urgență pentru reducerea energiei. În cazul unui accident nuclear, computerele uzinei aveau rolul de a scufunda barele de control în reactor pentru a stopa total fisiunea. La 40 de secunde după începerea experimentului, aparatele indicau o supraîncălzire. S-a luat decizia, eronată, să se apese butonul de închidere de urgență. În urma acestei acțiuni, barele urmau să se scufunde în reactorul supraîncălzit și să-l răcească. Însă, spre stupefacția echipei, efectul a fost contrar.

Barele s-au scufundat, dar borul n-a încetinit reacția așa cum era prevăzut, vârfurile de grafit ale barelor accelerând fisiunea. Această reacție a fost atât de puternică, încât a rupt barele și a scufundat și mai adânc vârfurile reactive de grafit. Presiunea aburului a dus la o explozie care a distrus acoperișul reactorului nr.4, reactor de tip RBMK (reactor nuclear de tipul moderat cu grafit și răcit cu apă). O secundă mai târziu, o a doua explozie a împrăștiat bucăți de grafit și s-a format un nor radioactiv.

Administratorii centralei și autoritățile sovietice au încercat să ascundă accidentul, sacrificând echipele pentru intervenții de urgență, chemate imediat, care nu au fost instruite cu privire la pericolul mortal cărora se supun. Nici în privința populației nu s-au luat măsuri imediate, ceea ce a dus la moartea și la îmbolnăvirea gravă a multor locuitori din zona centralei.

Accidentul, rezultat al unui concept defectuos

Accidentul de la Cernobîl din 26 aprilie 1986 a fost cel mai sever accident din istoria industriei nucleare civile, eliberând o cantitate uriașă de radionuclizi pe teritoriile de astăzi ale Ucrainei, Belarusului și Rusiei, precum și pe teritoriile statelor din jur. Accidentul a fost catalogat de nivel 7 pe scara internațională INES, maximum, cu specificarea că, dacă scala mergea mai departe, ca la cutremure, ar fi atins chiar gradul 9.

Dorin Teodor Chirica, președinte al Forumului Atomic European

DORIN TEODOR CHIRICA, președinte FORATOM (stânga). Un tribunal din Fukuoka, Japonia, a decis în 2016 că reactoarele 1 și 2 ale uzinei Sendai să rămână operative, după ce locuitorii ceruseră oprirea acestora, pe motiv că operatorul subestimase pericolul vulcanilor și cutremurelor

(FORATOM) și președinte onorific al Forumului Atomic Român (ROMATOM), precizează că dezastrul de la Cernobîl a fost rezultatul unui concept ingineresc defectuos şi al unei culturi de securitate nucleară neadecvată.

„Acest accident a marcat industria nucleară mondială, generând dezbateri, găsirea de soluţii noi, crearea unor mijloace de preîntâmpinare a unor accidente similare. Dar în primul rând a fost ridicat nivelul culturii de securitate nucleară, definită ca fiind totalitatea valorilor și comportamentelor esențiale rezultate din angajamentul colectiv al liderilor şi indivizilor de a da prioritate securității nucleare față de obiectivele concurente, pentru a asigura protecția persoanelor și a mediului", subliniază Dorin Chirica.

Un asemena eveniment grav lasă în urmă și exagerări și formează în timp, pe fondul secretomaniei exercitate de oficiali, o zonă „crepusculară", o anti-cultură nucleară, creând mișcări ce se opun industriei nucleare.

Dorin Chirica subliniază necesitatea ca accidentul de la Cernobîl să fie corect perceput.

„Trebuie să vedem dimensiunea reală a celor întâmplate, evitând generalizările care nu se pot susține tehnic și științific. Mă voi referi la două aspecte: dimensiunea catastrofei, în principal prin prisma victimelor, dar și tendința de a extinde judecățile privind conceptul reactorului tip RBMK de la Cernobîl asupra întregii industrii nucleare.

Din rapoarte ale Agenției Internaționale pentru Energia Atomică (AIEA) de la Viena și ale Forumului Cernobîl, rezultă o imagine reală a accidentului și a dimensiunii acestuia asupra oamenilor. Rapoartele AIEA sunt rezultat al unei munci laborioase a peste 200 de experți din 25 de țări, inclusiv URSS, având o înaltă calificare în medicină, mediu şi radioprotecţie, activitate care numai în perioada martie 1990 şi iunie 1991 a însumat 50 de misiuni pe teren, implicand șapte organizații și 11 laboratoare de specialitate.

Astfel, cu excepția personalului de exploatare și întreținere și cel din echipele de intervenție de urgență, care au fost în zona reactorului distrus în timpul acidentului și imediat după accident, 1.000 de persoane au mai încasat doze semnificative de radiații, majoritatea dintre lucrătorii din echipele ulterioare de recuperare. Populația din zona contaminată în urma acidentului a încasat doze de radiații pe întreg corpul relativ reduse.

Un rol important l-a avut ingestia alimentelor contaminate cu iod radioactiv, doze reduse semnificativ după distribuţia de pastile cu iod stabil. Acesta este responsabil de producerea cancerului tiroidian, identificându-se 4.000 de cazuri la copii şi adolescenţi cu vârsta de până la 18 ani în timpul accidentului.

Privind mortalitatea provocată de sindromul de radiație acută (ARS), s-au identificat în primul an de după accident un numar de 134 de cazuri la lucrătorii din echipele de urgență, din care 28 de persoane au decedat în 1986. Alţi 19 au decedat în perioada 1987-2004 din diferite cauze, care nu se pot atribui direct radiațiilor. ARS nu s-a regăsit la populația din zonă, dozele fiind foarte mici.

Asistăm la o tendință în anumite cercuri anti-energie nucleară de a pune semnul de egalitate între reactorul tip RBMK și celelalte reactoare din lume răcite și moderate cu apă sau apă grea.

Aceasta generalizare - atât la scară mondială, vorbind de Franța, Marea Britanie, Suedia, Spania, Elveția, România, Statele Unite etc., cât şi la reactoarele produse de Rusia și care se găsesc în Bulgaria, Cehia, Finlanda, Slovacia şi Ungaria, referindu-ne la Europa, sau în India, Iran și China - este incorectă, fiind deosebiri fundamentale tehnice și de filosofie de securitate nucleară.

Industria s-a organizat prin înființarea Asociației Mondiale a Operatorilor Nucleari (WANO), cu centrele regionale din Atlanta (SUA), Paris (Franța), Tokyo (Japonia) și Moscova (Rusia), ultima ieșind din izolarea din perioada Cortinei de Fier, cu rol de evaluare și îndrumare colegială (Peer Review) între operatori, prin misiuni tip care identifică zonele unde sunt necesare corecții".

Industria este fermă în a menține un nivel ridicat al cu[illegible]ii de securitate [illegible]ară

Si, totuși, accidentele nucleare se întâmplă

Energia nucleară este considerată de specialiști una dintre cele mai sigure și curate forme de energie, de aceea este necesar să fie învățate lecțiile din numeroasele accidente și incidente nucleare deja petrecute.

CEL MAI MARE DEZASTRU NUCLEAR din Marea Britanie, de la Windscale, a fost cotat de nivel 5 din 7 pe scara INES. Dezastrul de la centrala nucleară Fukushima Daiichi, Japonia, al doilea accident major, după Cernobîl, a fost provocat de un cutremur urmat de un tsunami (dreapta)

DUPĂ DEZASTRUL DE LA CERNOBÎL, S-A SPUS CĂ S-A ÎNVĂŢAT lecţia, nu se mai poate întâmpla aşa ceva. Apoi a urmat accidentul nuclear de la Fukushima, Japonia, în 2011, catalogat tot de nivel maxim, 7.

Accidentul de la Fukushima nu a avut nevoie de un film ca să determine oamenii să pună la îndoială siguranța centralelor nucleare. Dacă și Japonia, cu o economie și o tehnologie avansate, și o atitudine exemplară în gestionarea crizei, nu a putut să prevadă un asemenea risc, de cutremur major urmat de tsunami, unde mai este siguranța nucleară? În plus, mai apar și scenarii catastrofale ce implică atacuri teroriste asupra unor reactoare „economice", deci insuficient securizate. O echipă interdisciplinară de la Institutul de Tehnologie din Massachusetts, estima că, având în vedere creșterea necesarului energetic și uzarea reactoarelor vechi, se pot genera accidente nucleare grave. Agenția Internațională a Energiei Atomice (AIEA) folosește o clasificare pe șapte nivele a dezastrelor provocate de accidentele nucleare, INES. Iată care sunt accidentele majore întâmplate până acum:

Accident major nivel 7 INES - Eliberarea substanţială a materialului radioactiv cu efecte pe scară largă asupra sănătăţii şi mediului, care necesită implementarea contramăsurilor planificate şi extinse.

26 aprilie 1986. Dezastrul de la Cernobîl. Un test a cărui procedură a fost greșită a sfârșit printr-o explozie și un incendiu care a eliberat în mediul înconjurător o cantitate semnificativă de material radioactiv, rezultând un număr de morți între 4.000 și 93.000 (ca urmare a îmbolnăvirilor). Din cauza emisiilor de radioizotopi, orașul Cernobîl (14.000 de locuitori) a fost în mare parte abandonat, orașul mai mare Pripiat (populație 49.400) a fost complet abandonat și s-a stabilit o zonă de excludere de 30 km în jurul reactorului.

11 martie 2011. Dezastrul de la centrala nucleară Fukushima Daiichi, Japonia. Un cutremur cu magnitudinea de 8,9 pe scara Richter şi un tsunami de mari proporţii au condus la mai multe explozii consecutive ale reactoarelor centralei nucleare. Avarierea sistemului de răcire a dus la supraîncălzirea miezului cu material fisionabil radioactiv, producându-se explozii la patru dintre reactoarele centralei nucleare. O zonă de excludere temporară de 20 de kilometri a fost înființată în jurul instalației, iar oficialii au luat în considerate să evacueze Tokyo, capitala Japoniei și cea mai populată zonă metropolitană din lume, aflată la o distanță de 225 de kilometri.

Accident îngrijorător, nivel 6 INES - Eliberare semnificativă a materialului radioactiv care ar putea necesita punerea în aplicare a unui plan de contramăsuri.

29 septembrie 1957. Dezastrul de la Kîștîm, URSS. Un sistem de răcire de la staţia nucleară militară Maiak, de reprelucrare a deșeurilor nucleare, s-a defectat, provocând o explozie cu o forță echivalentă cu 70-100 de tone de TNT. Aproximativ 70-80 de tone de material radioactiv au fost aruncate în mediul înconjurător pe

o suprafață de 500 de kilometri pătrați. Impactul asupra populației locale nu este pe deplin cunoscut, cu toate acestea rapoartele privind sindromul de radiație cronică indică 66 de localnici. Ceilalți au fost supuși la doze moderate. Cel puțin 10.000 de localnici, din 22 de sate, au fost evacuați. Peste 200 de oameni au murit în urma cancerului produs de expunerea la radiații.

Accident cu consecințe largi, nivel 5 INES - Eliberarea limitată a materialelor radioactive care ar putea necesita implementarea unor măsuri de contracarare planificate. Mai multe decese din cauza radiațiilor. Deteriorarea gravă a miezului reactorului.

10 octombrie 1957, Sellafield, Marea Britanie, centrala nucleară de la Windscale. Un tratament termic asupra moderatorului de grafit la un reactor militar răcit cu aer a determinat grafitul și combustibilul metalic de uraniu să se aprindă, eliberând materialul radioactiv ca praf în mediul înconjurător. Accidentul a fost cel mai dezastruos din întreaga istorie a Marii Britanii. Incidentul a dus la îmbolnăvirea a peste 200 de persoane din cauza materialului radioactiv eliminat. Focul generat de explozie a ars timp de două zile, eliminând un nor periculos radioactiv pe suprafața Marii Britanii și a altor state din Europa. Laptele de pe o suprafața de 500 metri pătrați a fost diluat și distrus timp de o lună, considerându-se că este contaminat.

28 martie 1979. Evenimentul de la Three Mile Island din apropiere de Harrisburg, Pennsylvania (SUA). O combinație de erori de proiectare și de operator a cauzat o pierdere treptată a lichidului de răcire, ceea ce a dus la o topire parțială a miezului. O cantitate necunoscută de gaze radioactive a fost eliberată în atmosferă, provocând leziuni și bolile cauzate de radiații.

Energia nucleară necesită încă reglementări, dar reduce dramatic consumul de combustibil fosil și emisiile de carbon

13 septembrie 1987. Accidentul de la Goiânia (Brazilia). O sursă radioactivă de clorură de cesiu uitată într-un spital abandonat a fost recuperată de gunoieri care nu știau natura acesteia și care au încercat s-o valorifice. 249 de persoane au fost contaminate și 4 au murit.

Accidente cu impact local, nivel 4 INES - Eliberarea minoră de material radioactiv, puțin probabil să conducă la implementarea contramăsurilor planificate, altele decât controalele alimentare locale. Cel puțin o moarte cauzată de radiații.

Sellafield (Regatul Unit) - cinci incidente între 1955 și 1979.

1961. SL-1 Centrală Experimentală (Statele Unite) - reactorul a ajuns la un punct critic, omorând trei operatori.

1969. Centrala Nucleară de la Saint-Laurent (Franța) - topire parțială a nucleului; 1980, supraîncălzirea grafitului.

1977. Jaslovské Bohunice (Cehoslovacia) - contaminarea clădirii reactorului.

1983. Buenos Aires (Argentina) – accident critic la reactorul de cercetare RA-2 în timpul rearanjării tijei de combustibil. Un operator a fost ucis și alte două persoane au fost rănite.

1999. Tokaimura (Japonia) - trei operatori neexperimentați au provocat un accident critic la instalația de reprelucrare: Doi dintre ei au murit.

2010. Mayapuri (India) - o instalație universitară cu componente radioactive a fost dezmembrată, iar piesele vândute de către dealerii care nu cunoșteau materialele periculoase. N

FRAȚI PĂTAȚI

Marele Maestru al Combinațiilor Masonice

Radu Bălănescu, șeful masonilor din România, a instaurat dictatura peste 14.000 de „frați".

DE

PETRU ZOLTAN
petru.zoltan@newsweek.ro

ȘEFUL MASONILOR DIN România, Radu Bălănescu, este contestat la nivel național și internațional de subalternii săi pentru afacerile controversate derulate în sânul organizației secrete. Un motiv este că fiecare mason a fost obligat să plătească o taxă de 1.600 lei pentru construirea unui templu.

Un alt motiv are legătură cu tipărirea manualelor masonice, prestată de editura care a tipărit două lucrări științifice scrise în pușcărie de fostul senator Cătălin Voicu.

Comandorul Nistor și comenzile lui controversate

Masonul Stelian Nistor va prelua președinția Conferinței Mondiale a Ritului Scoțian în anul 2020. Mandatul său va avea o durată de cinci ani, însă acesta nu va renunța la șefia Ritului Scoțian Antic și Acceptat din România. Numele lui Nistor apare în numeroase afaceri controversate ce contravin dogmelor masonice. De exempu, este implicat în proiectul „Majoritas", prin care susține că ar fi influențat alegeri din Africa, Asia, America Latină și Europa. Printre clienții companiei s-ar afla șase președinți, opt premieri și 20 de partide politice. Suveranul Mare Comandor Stelian Nistor a fost partener de afaceri cu rusul Boris Golovin, fost colonel în trupele Spetznaz ale serviciului de spionaj al armatei sovietice. A fost asociat cu fostul ministru al Transporturilor Lucian Șova, și nașul de cununie al lui Valeriu Zgonea, fostul președinte al Camerei Deputaților.

Pe linie masonică, Nistor este subalternul lui Radu Bălănescu, șeful Marii Loji Naționale din România. Relațiile dintre cei doi sunt din ce în mai tensionate pentru că Nistor ar vrea să iasă din sfera de influență a lui Bălănescu.

Marele Maestru și-a extins domnia

Medicul Radu Bălănescu a fost ales Mare Maestru al Marii Loji Naționale din România în noiembrie 2010. Conform Constituției masonice de atunci, șeful masonilor era ales pentru o perioadă de trei ani, dar nu avea voie la mai mult de două mandate. Însă, în timpul mandatului său, s-au schimbat regulile: conducerea masoneriei a decis ca mandatul marelui maestru să fie mărit de la trei la cinci ani. Astfel, în 2013, Bălănescu a fost reales în funcția de mare maestru pentru încă cinci ani. După numai câteva luni, Bălănescu i-a mandatat pe masonii Ovidiu Gabriel Galeș și Manole Iosiper să coordoneze proiectul privind „definitivarea Constituției și Regulamentului General". Galeș este director adjunct pe audit în Ministerul de Interne și fost șef de sector la Direcția Generală de Protecție Internă, adică la serviciul secret de informații al ministerului.

Disidenții regimului Bălănescu, excluși

Chiar și cu al doilea mandat de cinci ani, domnia lui Bălănescu asupra masonilor s-ar fi terminat în 2018 și acesta nu ar mai fi putut candida din nou pentru funcția supremă. Însă legiuitorii masoneriei au considerat că primul mandat de trei ani nu poate fi luat în considerare. Ceea ce i-a dat dreptul lui Bălănescu să candideze pentru cel de-al treilea mandat. Decizia a fost contestată de mai mulți masoni, dar degeaba: o comisie de cinci „maeștri venerabili" i-au validat candidatura.

Pe 3 noiembrie 2018 au avut loc noi alegeri pentru șefia organizației Marea Lojă Națională din România. Nimeni nu a avut curajul să îl înfrunte pe Bălănescu. În afară de Bogdan Dumitrache, un anonim. Rezultatul final arată că Bălănescu a fost reales cu 94,2%.

ZORZOANE
Șeful masoneriei românești, Radu Bălănescu (centru), la un eveniment al unor domni cu lanțuri aurii, șorțulețe și alte accesorii colorate.

După ce s-au anunțat rezultatele alegerilor, Marele Orator Ovidiu Galeș, de la Ministerul de Interne, a luat cuvântul și i-a condamnat public pe răzvrătiți. Bașca, tot el a propus excluderea din masonerie a celor care au avut curajul să îl înfrunte pe Bălănescu.

„Conventul consideră că mai vrem să fim asociați cu asemenea Frați? Dacă nu vrem să mai fim asociați cu asemenea Frați, să propunem excluderea lor din rândurile noastre", s-a adresat Galeș lui Bălănescu. Și voia i s-a împlinit.

Cei mai loiali, din servicii și afaceri sensibile

În urma câștigării alegerilor, Radu Bălănescu l-a numit Mare Maestru Adjunct al MLNR pe Mircea Gheordunescu, fostul adjunct al Serviciului Român de Informații în perioada 1997-2001. Șeful Inspectoratului pentru Situații de Urgență, colonelul Laurențiu Cosmin Balcu, a fost numit Pro Mare Maestru. Pe lista Pro Marilor Maeștri îi mai regăsim pe Costel Ceocea, președintele SIF Moldova, Daniel Secreteanu – asociatul generalului DIE Victor Marcu în firma Tehmil, Adrian Ionuț Ghibanu – vicar eparhial la Arhiepiscopia Târgoviște, Rareș Mănescu (fostul primar al Sectorului 6). Radu Bălănescu nu a vrut să răspundă solicitării *Newsweek România* de a comenta situația.

Marele Templu al banilor

În decembrie 2013, premierul de atunci, Victor Viorel Ponta, a făcut cadou MLNR un teren de aproximativ 2.500 mp pentru a construi un templu masonic în spatele complexului Romexpo. Terenul a fost concesionat cu titlu gratuit pentru o perioadă de 49 de ani. Pe repede înainte, masonii au făcut o „Comisie de Templu" care a semnat un contract cu Baukunst DG SRL pentru proiectarea de arhitectură. Firma este patronată de masonul Gabriel Cârstea, membru în Comisia de Templu. Conform planurilor arhitecturale, Marele Templu urma să aibă subsol, demisol, și patru etaje. În total, 9.500 mp desfășurați. Pentru construcția acestei clădiri, MLNR a stabilit un buget maxim de 8,5 milioane de euro. Bani rezultați din „contribuțiile bănești ale membrilor MLNR". Astfel, fiecare mason a fost obligat să plătească o taxă anuală de 800 lei timp de doi ani, adică 1.600 de lei în total. MLNR a declarat că are în jur de 14.000 de membri. La un calcul simplu, rezultă că masonii trebuie să cotizeze în jur de 22,4 milioane lei, deci în jur de cinci milioane de euro.

Noul templu al Masoneriei din România se va ridica pe un teren primit cadou de la stat

Clădirea, micșorată din hârtii

Contractul pentru construcția Marelui Templu a fost atribuit unui consorțiu de firme format din Bau Stark SRL, Terra Gaz Construct și Danube Total Grup. Oferta depusă de acest consorțiu a fost de 23,18 milioane lei. În urma unor negocieri, valoarea contractului a scăzut la 22,35 milioane lei, ceea ce a dus la reproiectarea Marelui Templu. De exemplu, MLNR a renunțat la construirea unui subsol și înălțimea sălii mari s-a redus de la zece metri la doar șapte. Noile planuri arată că suprafața construită a clădirii s-a diminuat de la 9.500 mp la 7.300 mp.

După începerea lucrărilor, firma care asigura managementul proiectului, CS Invest Consulting SRL, a solicitat încheierea unui act adițional la contractul de antrepriză care să prevadă detalierea la nivel de activitate decontabilă, modificarea termenelor de întocmire și predare a proiectului tehnic al clădirii și întocmirea unui nou grafic corespunzător etapelor de realizare a lucrărilor. Juristul masoneriei, Tonel Ionescu, a constatat că termenele de întocmire

FOTO: REGION1DEMOLAY.NET

MASONI Mircea Gheordunescu (sus), Stelian Nistor (stânga, jos) și Laurențiu Cosmin Balcu, șefi ai fraților din România.

și predare a documentației tehnice au fost depășite. Ulterior, a fost pus pe liber de masonerie.

Constructorii, îmbogățiți de stat

Firmele din consorțiul care construiește Marele Templu sunt abonate la contractele cu statul. De exemplu, Bau Stark SRL este patronată de Nicolae Taraș (50%), Dragoș Tănăsescu (25%) și Ioana Monica Homeag (25%). Anterior, firma se numea Tahoma Bautrupp și a strâns contracte publice de aproximativ 65 milioane de euro. Cel mai mare contract l-a primit în 2014 de la Administrația Unităților de Învățământ Preuniversitar și Unităților Sanitare Publice Sector 1, din subordinea Primăriei Sector 1, pentru lucrări de întreținere și reparații clădiri. Valoarea contractului a fost de peste 54,7 milioane euro. De la Primăria Sector 3, a primit un contract de peste 3,6 milioane euro pentru realizarea unor studii de fezabilitate. Un alt contract, de două milioane de euro, a fost primit de la Primăria Slatina. În asociere cu alte firme, Bau Stark a câștigat mai multe contracte cadru de zeci de milioane de euro pentru reabilitarea blocurilor în Sectoarele 3 și 4.

Primarul Sectorului 1, Daniel Tudorache, este un alt mason celebru. În adormire. Celelalte două firme care construiesc Marele Templu, Terra Gaz Construct și Danube Total Grup, sunt abonate la contractele publice pentru reabilitarea blocurilor din Sectorul 1. Prima firmă este patronată de frații Alexandru Bunea și Traian Daniel Bunea. Cei doi dețin câte 49% din firma Terra Gaz. Restul de 2% aparțin constănțeanului Doru Cătălin Aldea. Din 2007 până în la finalul anului 2014, Terra Gaz Construct a câștigat 49 de contracte a căror valoare cumulată depășește 194 de milioane de euro. În 2016, în asociere cu alte firme a mai obținut un contract de aproximativ 10 milioane de euro de la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 6.

Primăria condusă de Daniel Tudorache a atribuit în septembrie 2018 nu mai puțin de șase contracte pentru reabilitarea blocurilor din Sectorul 1. Valoarea acestora depășește 4,2 milioane lei.

Ai carte, ai parte de asocieri dubioase

MLNR deține societatea Acacia Activ, care se ocupă cu gestionarea magazinului masonic. Aici se vând cărți masonice, șorțulețe și toate obiectele cu simbolistică masonică. Firma masonilor a semnat un contract pe zece ani cu editura V.I.S. Print SRL pentru tipărirea manualelor masonice: „Manualul Ucenicului" – 2.000 exemplare pe an, „Manualul Calfei" – 2.000 exemplare pe an și „Manualul Maestrului" – 2.000 exemplare pe an. Valorea contractului a fost de 2.608.000 lei, adică în jur de 600.000 euro. În medie, fiecare manual ar urma să coste aproximativ zece euro.

Editura V.I.S. Print este patronată de teleormăneanul Iulică Costel Văduva, dar a devenit celebră după ce a pubicat două dintre lucrările științifice scrise de fostul senator Cătălin Voicu în perioada detenției. Cele două lucrări au fost coordonate de conf. univ. dr. Eliodor Tanislav, respectiv de conf. dr. Dan Voinea, fostul procuror care s-a ocupat, între altele, de dosarul Revoluției și de cel al Mineriadelor.

Săvoiu: Mii de euro pentru gradul 33

Generalul Săvoiu are un diagnostic pentru masoneria română: mafie.

GENERALUL (R) CONSTANTIN Bartolomeu Săvoiu (foto) conduce Marea Lojă Națională Română 1880, în urma unui lung șir de procese prin care a fost recunoscut ca șef al organizației.

Cariera fulminantă a lui Săvoiu este de filme cu spioni: acuzat public de Vadim Tudor că ar fi fost agent al serviciilor de informații rusești, spune că nu a avut nicio treabă cu rușii. Totuși, cert este că, în 1968, a terminat Facultatea de Comerț Exterior, apoi a făcut școala de ofițeri în rezervă, în plin comunism ceaușist. La scurt timp, a fost angajat în Ministerul Comerțului Exterior al României. Se ocupa de vânzarea obiectelor de artă, în special a timbrelor.

În contact cu serviciile secrete franceze

Apoi, s-a căsătorit cu o franțuzoaică, funcționar public la Paris. Cum nu avea dreptul să părăsească țara, guvernul francez a făcut demersuri pentru a-l aduce lângă soția sa în Franța. Ceea ce s-a și întâmplat în 1970. Ajuns în Franța, a fost angajat imediat la o companie italiană. După numai doi ani, se mută la o companie franceză care producea și vindea echipamente industriale pentru industria alimentară. În paralel, a urmat cursuri de perfecționare.

A absolvit Institutul Național de Formare a Cadrelor Superioare Comerciale, apoi Institutului de Comerț Internațional al Centrului Francez de Comerț Exterior. Ulterior, s-a specializat în Economie Politică la Universitatea din Paris, apoi a fost angajat la cel mai mare producător de sticlă din lume, unde răspundea de exportul produselor din sticlă folosite în industria farmaceutică pe piețele din Europa de Est, Africa și Orientul Mijlociu.

Peste o mie de masoni români, un număr exagerat de mare, au cel mai înalt grad al organizației

Săvoiu a admis că, în acea perioadă, era contactat de ofițerii de informații care-i cereau detalii despre vizitele externe. „Eram în contact tot timpul cu serviciile secrete franceze. De ce să mă recruteze? Eu sunt fidel țării mele. Dacă vine un ofițer de externe la tine și îți spune «Ai fost în Irak, ce s-a întâmplat acolo?», e normal să îi spui, să îți ajuți țara", a spus Săvoiu pentru *Newsweek România.*

De la 3.000 la 10.000 EUR pentru gradul 33

Bartolomeu Săvoiu a intrat în masonerie în Franța, în 1976. După 30 de ani, a decis să se implice în masoneria românească. În 2006, a venit la Marea Lojă Unită din România. În 2007, avea să devină mare maestru adjunct, apoi mare maestru.

„În septembrie 2008, am făcut un nou convent la Novotel cu 57 de mari masoni. În același timp, alte zece persoane din organizație au făcut un convent separat la Hotel Carol, unde au decis să mă suspende. De atunci am început bătălia juridică. Până în 2014, ne-am judecat. Într-un final, am fost recunoscut că aveam dreptul să fiu ales mare maestru", a declarat Săvoiu.

Generalul (r) Săvoiu consideră că masoneria românească s-a transformat într-o afacere. „Nu se poate așa ceva. Dacă în fiecare oraș constitui loji majonice formate din șeful poliției, șeful ANAF, bancheri, învățământ, politicieni locali, asta nu mai e masonerie. Este o mafie. Este o organizație de influență materială. Asta e masonerie de interese", a spus Săvoiu.

„S-au dat de la 3.000 de euro până la 10.000 de euro pentru gradul 33. Din cei 14.000 de masoni, care în realitate sunt în jur de 7.000, nu mai puțin de 1.000 au gradul 33. Cum să ai 1.000?", se întreabă retoric Săvoiu.

FOTO: VIVA.RO; FANATIK.RO; TRIBUNA.RO; NEWSWEEK ROMÂNIA.

DEZBATERE

Bătălia pe fumat

Un proiect al USR care vizează noi restricții pentru industria tutunului inflamează societatea românească, la trei ani de când fumatul a fost interzis în spațiile publice.

PARLAMENTARII USR EMANUEL Ungureanu, Tudor Pop și Adrian Wiener, care și-au asumat un proiect redactat de 350 de ONG-uri și medici, propun ca țigările clasice, cele electronice și produsele din tutun încălzit să se vândă în spații special amenajate, iar acolo să fie unicul loc unde industria să-și facă reclamă. Produsele din tutun încălzit, definite de producători drept „produse cu potențial de risc redus", ar urma să fie definite drept „produse similare celor din tutun" și taxate precum țigaretele, iar fumatul ar fi interzis în prezența copiilor și a femeilor însărcinate, chiar și în mașinile personale.

Companiile de pe piața tutunului califică inițiativa drept „restrictivă și disproporționată", în vreme ce inițiatorii trag un semnal de alarmă, spunând că măsurile sunt necesare pentru că tot mai mulți adolescenți fumează țigări electronice și consumă tutun încălzit, seduși de publicitatea care le spune că acestea nu sunt la fel de nocive precum clasicele țigarete.

Dincolo de dezbaterea emoțională și de atacurile la persoană, lansate pe rețelele de socializare și prin comunicate de presă, studiile medicilor români spun că 115 oameni mor zilnic la noi în țară, din cauza fumatului, iar aproape 40 la sută dintre adolescenții cu vârste între 13 și 15 ani au fumat cel puțin o dată.

Ungureanu: „Datoria mea este să-i protejez pe cei sănătoși"

„Este clar că eu duc un război cu niște industrii care sunt legate de fenomenul corupției. Reacția care a apărut împotriva acestor modificări a pornit de la site-uri și televiziuni unde s-au scurs sute de mii de euro din partea industriei tutunului", și-a apărat proiectul deputatul Ungureanu, vicepreședinte al Comisiei de sănătate, într-o declarație pentru *Newsweek România.*

Ungureanu este, la bază, asistent social, iar înainte să intre în politică, a lucrat la Institutul de Urologie și Transplant Renal din Cluj. În urmă cu doi ani, Ungureanu l-a denunțat pe fostul director al instituției, celebrul chirurg Mihai Lucan, acuzându-l de la devalizarea Institutului până la trafic de organe. Atunci, Lucan a fost reținut, iar în prezent este cercetat de DIICOT în stare de libertate.

Din 4 iunie, ziua când a anunțat, în Comisia de sănătate din Camera Deputaților, că depune proiectul de lege, Ungureanu s-a confruntat cu un val de critici din partea internauților fumători, care i-au scris că ar fi fost mai bine să se ocupe de șpăgile din sistemul de sănătate, că USR vrea să interzică toate obiceiurile nesănătoase ale românilor și că tratează populația ca „pe niște copii iresponsabili". Alții l-au luat peste picior, scriindu-i că „românii se vor lăsa de fumat că mută el standurile de țigări din marketuri în tutungerii".

Totuși, Ungureanu este convins că inițiativa pe care și-a asumat-o este pasul potrivit pentru protejarea sănătății românilor.

„Datoria mea de deputat este să-i protejez pe oamenii sănătoși. Pe oamenii care vor să-și facă rău, trebuie să îi îndemn cu toată blândețea să se uite în oglindă și să se întrebe: ei sunt stăpânii copiilor lor? Copiii nu au drepturi?", a explicat Emanuel Ungureanu.

Nici industria tutunului n-a stat deoparte: Japan Tobacco International, unul dintre cei mai mari jucători de pe piață, l-a acuzat pe deputatul USR că a beneficiat de o deplasare în Irlanda, „la invitația și pe cheltuiala lobby-iștilor antitutun care au redactat propunerea", acuzație respinsă de Emanuel Ungureanu.

Deputatul nu neagă vizita în Irlanda, dar spune că a fost o vizită de lucru, la invitația Parlamentului irlandez. Potrivit memorandumului intern, acțiunea la care au fost invitați toți deputații din Comisia de sănătate a fost sprijinită de Campaign for Tobacco Free Kids, din cadrul Bloomberg Initiative for Tobacco Control, și al European Network for Smoking and Tobacco Prevention. Cele două organizații sunt cunoscute pentru că luptă împotriva consumului de tutun, iar coaliția de ONG-uri care a redactat propunerea, „2035 fără tutun", a beneficiat de două granturi succesive din partea Bloomberg Initiative, care îi aparține lui Michael Bloomberg, ambasador al Organizației Mondiale a Sănătății. Ramona Brad, coordonatoarea „2035 fără tutun" a precizat, pentru *Newsweek România,* că programul nu permite dezvăluirea sumei de care a beneficiat inițiativa, însă „fondurile sunt mici".

Industria tutunului a mai reproșat aleșilor USR că nu a fost consultată în elaborarea proiectului de lege, iar Emanuel Ungureanu a replicat: „Industria tutunului ne-a consultat pe noi când a promovat agresiv politici de încurajare a consumului de tutun în rândul adolescenților? Adică eu trebuie să mă consult cu niște indivizi fără scrupule, care îmi otrăvesc populația, ca să spun «stop», când pe agenda Guvernului apar întâlniri cu industria tutunului?".

Legat de înființarea tutungeriilor, Emanuel Ungureanu spune că nu este

DE

FLAVIA DRĂGAN
flavia.dragan@newsweek.ro

ÎN OGLINDĂ
Marș anti-fumat la Sibiu. Elevii sibieni le-au împărțit fumătorilor mere în schimbul țigărilor (sus). Gilda Lazăr, de la Japan Tobacco International, consideră că proiectul „încalcă libertatea de alegere a consumatorului adult" (stânga). Deputatul USR Emanuel Ungureanu acuză industria tutunului că otrăvește populația (dreapta).

neapărat singura modalitate de a comercializa țigări și produse din tutun pe viitor, însă propunerea urmărește ca țigările să nu se mai găsească în zona cu alimente din magazine, iar adolescenții să nu mai aibă acces la publicitatea care le spune că este „cool" să consume produse din tutun încălzit.

În ceea ce privește propunerea ca părinții să nu mai fumeze în mașină de față cu copiii, deputatul recunoaște că nu există un mijloc de a-i controla pe toți părinții, însă este un avertisment pentru cei care uită că și copiii lor au dreptul la sănătate.

Ungureanu a adăugat că nu este „un fanatic", dar că inițiativa va proteja copiii de efectele nocive ale țigărilor: „Nu pot să spun că, după 4.500 de euro salariu pe lună și doi ani de mandat, am zis doar «jos Dragnea». Au fost și voci în USR care mi-au spus că nu e momentul potrivit. Dar cu ce-ați vrea să mă ocup eu, prieteni, în Comisia de sănătate? Să plantez doar copăcei, să vorbesc despre euglena verde?".

România este al treilea producător de țigarete din UE

Proiectul anti-tutun, discutat de aleși timp de un an

Proiectul asumat de USR a fost redactat de rețeaua „2035 fără tutun", un grup de circa 350 de ONG-uri din domeniul medical, asociații ale medicilor și studenților la medicină și organizații pentru protecția copilului, și își propune să scadă numărul de adolescenți care încep să fumeze sau să consume produse din tutun. Organizația Mondială a Sănătății (OMS) recomandă ca cel mult cinci la sută dintre copiii de 13-15 ani să fumeze (aceasta este considerată vârsta standard pentru prima țigară, n.r.), iar măsurile pe care ar trebui să le ia statele pentru a atinge această rată de prevalență includ și taxarea țigărilor electronice și produselor din tutun încălzit, dar și interzicerea publicității la aceste produse în spațiul public, în afara spațiilor special amenajate, a susținut, într-o declarație pentru *Newsweek România,* Ramona Brad. Absolventă a Facultății de Medicină „Carol Davila" din București, ea s-a implicat în lupta contra fumatului din 2014, iar în prezent coordonează rețeaua „2035 fără tutun".

Datele din 2017 ale Global Youth Tobacco Study, studiul coordonat de OMS și publicat o dată la patru ani, arată că tot mai mulți copii de 13-15 ani încep să fumeze.

„Creșterea interesului copiilor pentru fumat poate fi determinată și de apariția unei noi categorii de consumatori de tutun, cei care fumează produse din tutun încălzit. La un an de la introducerea pe piață, în 2017, produsele din tutun încălzit erau cunoscute deja de 20,6 la sută dintre elevii de 13-15 ani, iar 15 la sută dintre ei deveniseră consumatori curenți. Deși procentul

FOTO: FACEBOOK; JTI; ORA DE SIBIU

celor care fumează curent țigări este în scădere (o scădere de opt procente față de 2013), acest beneficiu este contracarat de faptul că mai mulți fumează produse din tutun încălzit. În total, procentul elevilor care au consumat vreodată tutun a crescut în 2017 față de 2013, de la 35,9 la sută la 38,6 la sută. În 2017, procentul elevilor care fumau țigări electronice era aproape egal cu cel al elevilor care fumau țigări obișnuite", explică studiul, publicat de Ministerul Sănătății în 31 mai, când este marcată Ziua Mondială fără Tutun.

Studiul mai arată și că peste 70 la sută dintre copii și-au cumpărat țigările de la magazin, în ciuda interdicției din lege, iar aproape 40 la sută au putut să cumpere țigări la bucată, deși acest lucru este interzis de peste 10 ani. De asemenea, 30 la sută dintre copii au aflat despre țigările electronice și dispozitivele cu tutun încălzit din reclame.

Propunerea de lege a avut un parcurs sinuos, fiind discutată în Comisiile de sănătate din Parlament încă din primăvara anului trecut, când Coaliția „2035 fără tutun" a organizat o serie de dezbateri, în care le-a prezentat proiectul aleșilor. „Nu ne-am dorit politizarea inițiativei", a spus Ramona Brad.

După dezbaterea din martie anul trecut, senatorul PSD Emanuel Botnariu s-a arătat interesat de preluarea inițiativei, dar ar fi renunțat la proiect în toamnă, la un ordin al șefului PSD, Liviu Dragnea, au susținut Ramona Brad și Emanuel Ungureanu. „Senatorul Botnariu, care a avut această inițiativă în mână, și pe care l-am rugat să o pună pe circuitul legislativ, mi-a spus textual că nu poate, că nu-l lasă partidul. Până la arestarea lui Liviu Dragnea, partidul însemna Liviu Dragnea", a afirmat Ungureanu.

Pe de altă parte, senatorul Botnariu, contactat de *Newsweek România,* a spus că a avut „o inițiativă identică" cu cea a USR, venită „pe aceeași filieră, a Ramonei Brad", dar că „nu a mai definitivat-o", pentru că „nu ne-am mai întâlnit".

CELE MAI IMPORTANTE MĂSURI PROPUSE:

➤ ***Actualizarea definițiilor publicității, promovării și sponsorizării tuturor produselor din tutun și a definiției fumatului, în actele normative care reglementează consumul de tutun***

➤ ***Introducerea noțiunii de „produs similar produselor din tutun" pentru a reglementa și acele produse utilizate ca substitut gestual ori social al fumatului (țigareta electronică fără nicotină, narghileaua fără tutun) ori pentru facilitarea fumatului (dispozitivele care încălzesc tutunul)***

➤ ***Eliminarea expunerii și publicității produselor din tutun și produselor similare la punctele de vânzare, cu permiterea expunerii și publicității doar în magazinele special amenajate în scopul exclusiv al vânzării***

➤ ***Interzicerea acțiunilor de promovare a produselor din tutun și produselor similare, inclusiv a distribuirii gratuite de mostre, cu excepția magazinelor special amenajate în scopul vânzării acestor produse***

➤ ***Interzicerea acțiunilor de sponsorizare pentru produsele din tutun și produsele similare***

➤ ***Interzicerea fumatului în autovehiculele în care se află minori și femei însărcinate***

➤ ***Introducerea posibilității ca persoanele cu afecțiuni psihice internate în unități sanitare în baza unei hotărâri emisă de o instanță de judecată să poată fuma, dar doar în spații special amenajate în exteriorul clădirilor, cu respectarea unor condiții tehnice***

➤ ***Introducerea contribuției pentru sănătate aplicate cuprinzător tuturor formelor de produse din tutun, conform redefinirii acestora (în prezent, țigările electronice sunt taxate de aproape șase ori mai puțin decât țigaretele - n.r.).***

Industria tutunului: „Cea mai restrictivă lege de până acum"

„Este unanim cunoscut că produsele noastre sunt controversate, având asociate riscuri de sănătate, dar sunt produse legale, reglementate riguros, iar ingredientele sunt raportate anual Comisiei Europene", a susținut Gilda Lazăr, directoare Corporate Affairs & Communications la JTI pentru România, Moldova și Bulgaria, în cadrul conferinței Forumului Economic Român.

JTI a criticat propunerea de lege, considerând că este „cea mai restrictivă și disproporționată de până acum" și că, dacă țigările nu vor mai putea fi vândute în magazine, va înflori comerțul ilegal. Totodată, JTI a mai spus și că pachetul de țigarete este deja cel mai fiscalizat produs din România - circa 75 la sută din prețul pachetului îl reprezintă taxele. Totodată, compania a susținut că aleșii ar fi trebuit să se concentreze pe campanii de comunicare, nu pe „restricții inutile, care încalcă libertatea de alegere a consumatorului adult".

„ONG-urile anti-tutun sau anti orice au devenit au devenit o adevărată industrie profitabilă, făcând bani frumoși din atacul sistematic al sectoarelor puse pe lista neagră", a acuzat Lazăr.

Un alt comunicat, semnat de Coaliția

Unul din trei români de peste 15 ani este fumător

FOTO: FACEBOOK; INQUAM PHOTOS - OCTAV GANEA

pentru Libertatea Comerțului și Comunicării, care cuprinde companii care produc și comercializează țigarete și alte produse din tutun, dar și retaileri și mici comercianți, a atras atenția că peste 10.000 de angajați și peste 70.000 de retaileri din România vor fi afectați de aceste măsuri, în condițiile în care statul român are a șaptea cea mai restrictivă legislație anti-tutun din Europa. România este al treilea producător de țigarete din Uniunea Europeană, după Germania și Polonia, iar contribuția industriei la Produsul Intern Brut se ridică la 3,2 miliarde de euro, adică 1,7 la sută din PIB.

ACTIVISTA ANTI-TUTUN
Ramona Brad arată că proiectul de lege respectă recomandările Organizației Mondiale a Sănătății (sus). Studiile medicilor români spun că 115 fumători mor zilnic la noi în țară.

STOP FUMAT? Doar șase centre mai oferă consiliere gratuită pentru românii care vor să renunțe la țigări

Lansat în 2007, programul național „Stop Fumat", coordonat de Ministerul Sănătății, prin Institutul de Pneumoftiziologie „Marius Nasta", oferea consiliere psihologică și tratament medicamentos fumătorilor care voiau să renunțe la țigări, în cele 35 de centre din toată țara și prevedea înființarea unei linii telefonice gratuite (0800.878.673) la care oamenii puteau cere ajutor.

La 12 ani de la lansarea programului, în toată țara mai sunt doar șase centre: două în București și câte unul în Iași, Focșani, Târgu Mureș și Timișoara, a spus Magdalena Ciobanu, coordonatoarea „Stop Fumat".

Anul trecut, bugetul alocat programului a fost de 130.000 de euro, conform ProTv.

În primele șase luni ale lui 2019, 331 de bucureșteni au venit la centrul coordonat de Magdalena Ciobanu, ca să renunțe la fumat.

„La centrul de consiliere vin zilnic adulți care sunt părinți și care aleg să se lase de fumat pentru copii. Nu cred că sunt părinți care să spună că și-ar dori ca al lor copil să fumeze. De aceea, nu înțeleg de ce este atâta disperare în rândul fumătorilor", a arătat pneumologul, referitor la noua inițiativă a USR.

Medicul a mai spus că rata de succes a programului din anii trecuți este de circa 65 la sută, iar legislația restrictivă adoptată i-a ajutat pe foștii fumători să nu recidiveze: „Înainte de interzicerea fumatului în spațiile publice, mulți dintre cei care se reîntorceau în program reluau fumatul, pentru că erau la o petrecere unde toată lumea fuma sau mergeau la muncă, iar la ședințe, toată lumea în jurul lor era cu cafeaua și țigara".

Pentru ca un fumător să renunțe la țigări, are nevoie să-și găsească o altă activitate care să îi provoace aceeași plăcere. „Decizia de a fuma este doar în mâna fumătorului, iar aceste reglementări nu fac decât să îl ajute să ia o decizie", a conchis medicul Magdalena Ciobanu.

115 români mor zilnic din cauza fumatului, iar unul din trei români cu vârsta de peste 15 ani este fumător, arată un studiu al Societății Române de Cardiologie, Societății Române de Pneumologie și Fundației Române a Inimii, din 2018.

SCENARII PENTRU 2030

Cât de fezabilă este o lovitură de stat în Rusia

În 20 de ani de „domnie", Vladimir Putin a subjugat elitele din Rusia. În anumite condiții, ele îl pot răsturna de la putere, susține un influent think tank american.

DE

SILVIU SERGIU
silviu.sergiu@newsweek.ro

„ELITELE RUSEȘTI SUNT, ADESEA, percepute ca actori independenți în sistemul politic al țării, iar relația dintre acestea și Vladimir Putin este privită ca fiind contractuală. Realitatea este cu totul alta".

Paragraful este cuprins în raportul „Rusia- scenarii pentru 2030", dat publicității recent de Fundația Rusia Liberă (Free Russia Foundation), influent think-tank american.

Unul dintre capitolele raportului tratează problema elitelor ruseşti, a coeziunii dintre ele și a șanselor ca acestea să imprime un curent reformator, economic, social și politic, în interiorul Rusiei.

Analiza este făcută la aproape 20 de ani de la preluarea puterii de către Vladimir, pe 7 mai 2000, moment ce a coincis practic cu naşterea „Republicii KGB".

Cum a reușit regimul Vladimir Putin să destructureze sau să-și aservească elitele? Mai există insule de independență față de regim? Este posibilă o schimbare în bine? Câteva întrebări esențiale la care raportul „Rusia 2030" reușește să răspundă.

„Curățenia"

„Se anticipează că elitele vor corecta cursul politic al Rusiei, împingând țara spre reforme, în concordanță cu interesul acestora. În realitate, sistemul de guvernare din ultimii 20 de ani, de când Vladimir Putin conduce Rusia, a dat puține semne că relația dintre conducător și elite ar fi de tip contractual. Puterea în Rusia este centralizată atât de tare, încât este imposibil să se vorbească despre elite independente, capabile să exercite vreo influență", este concluzia think-tank-ului american.

Experții săi remarcă faptul că, imediat ce a ajuns la putere, „Vladimir Putin a destructurat tot ce însemna putere federală sau regională în Rusia".

Majoritatea liderilor politici, care au ieșit învingători în alegeri în epoca post-sovietică și au căpătat o oarecare influență în perioada 1990-2004, ani caracterizați de o relativă libertate și politică concurențială, au fost eliminați treptat. Țintele predilecte ale lui Putin au fost guvernatorii regiunilor rusești.

„Greii", care l-ar fi putut provoca la un moment dat, au murit. Cazul generalului Alexandr Lebed, clasat al treilea în alegerile prezidențiale din 1996, este de notorietate. Cu excepția actualului ministru al Apărării, Serghei Șoigu, toți politicienii proeminenți din epoca Boris Elțîn au fost maginalizați.

Odată cu cazul Yukos, Vladimir Putin a declanșat războiul împotriva „oligarhiei", deși nu toți marii oameni de afaceri aveau o influență suficientă asupra deciziei Statului pentru a fi încadrați drept „oligarhi". Cu toate acestea, proprietarii de companii mari au fost forțați să părăsească țara, să se alieze în afaceri cu partenerii lui Putin, să le vândă o parte din bunuri, ca o condiție a supraviețuirii afacerilor lor.

Elitele pre-Putin au fost înlocuite cu un cerc restrâns de oameni, legați de istorii personale și interese comerciale. Acest sistem seamănă cu rețelele crimei organizate. La baza Sistemului sunt legături puternice, inclusiv familiale. Mulți dintre copiii membrilor influenți ai clanului lui Vladimir Putin sunt căsătoriți între ei.

Foarte puțini membri ai clanului au o istorie independentă de liderul de la Kremlin. Au avansat în cariere doar cu acceptul acestuia, talentul și abilitățile lor personale fiind discutabile.

Rețeaua compilează materiale compromițătoare despre fiecare membru de elită din componența ei, descurajând în acest fel acțiunile și inițiativele independente. Este o procedură standard de operare, o practică întâlnită și la Mafie.

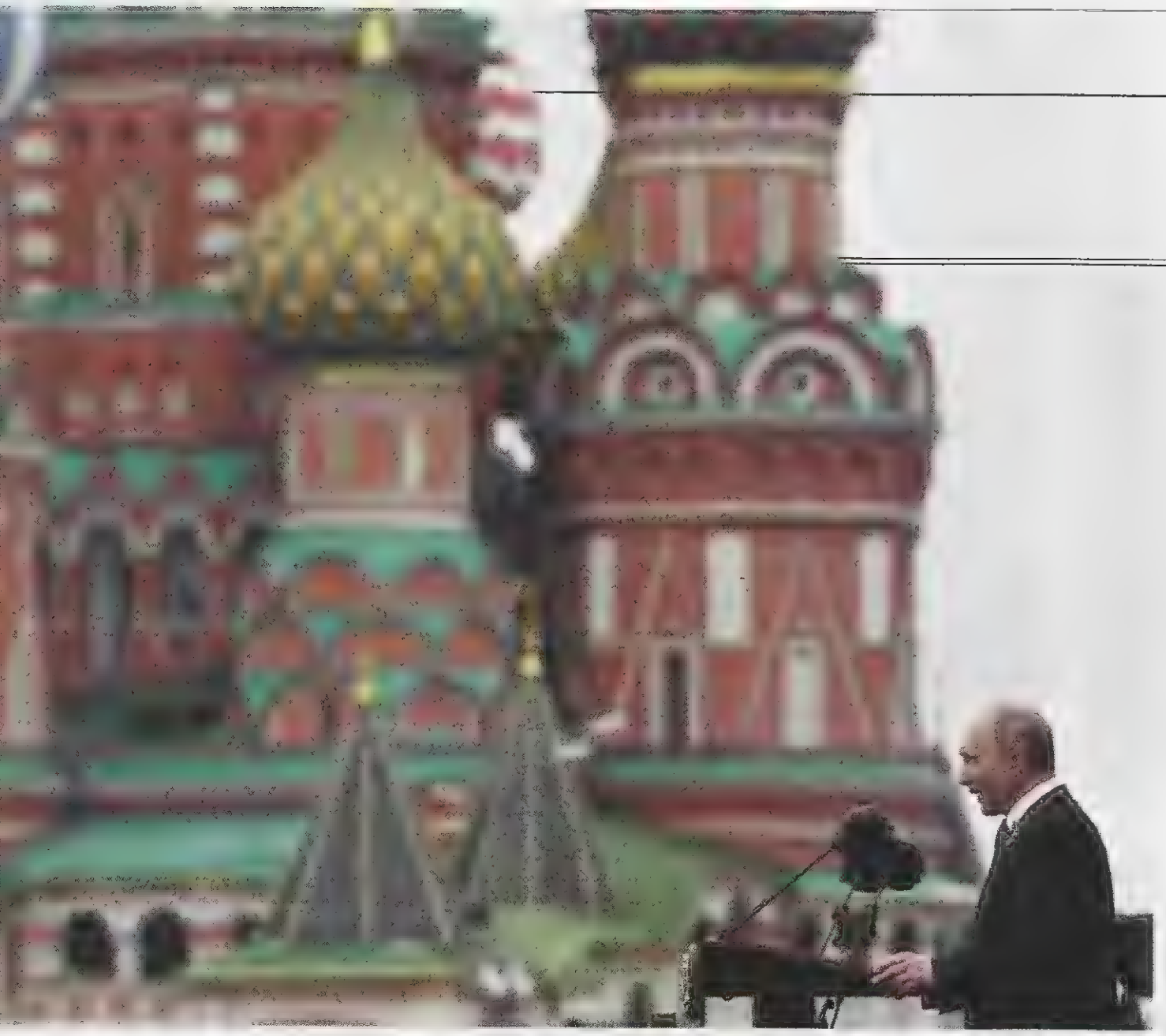

PREȘEDINTELE RUSIEI, Vladimir Putin, conduce țara de 20 de ani, timp în care e reușit, cu ajutorul serviciilor secrete, să anihileze orice opoziție.

Toți membrii elitei ruse sunt astăzi sub supravegherea constantă a serviciilor de securitate (FSB). Orice lipsă de loialitate - și nu vorbim de o provocare politică la scenă deschisă -, conduce la măsuri punitive brutale din partea guvernului. Comportamentul independent al oamenilor de afaceri este extrem de rar.

Prin plasarea Armatei Ruse sub controlul serviciilor de securitate, regimul lui Vladimir Putin a stabilit un mecanism eficient de prevenire a conflictelor militare, a evitat transformarea Armatei într-un actor politic independent. Ministerul Apărării al Rusiei a fost infiltrat de agenții FSB. În prezent, doar 2 din 11 viceminiștri ai Apărării sunt ofițeri de rang înalt din Armată. Ceilalți sunt din FSB, fără experiență militară anterioară.

O eroare de judecată a Occidentului

Occidentul consideră că dificultățile economice cu care se confruntă Rusia, mai ales după impunerea de sancțiuni economice, pot stimula elitele să caute modalități de a-l schimba pe Vladimir Putin de la putere. Deși acest scenariu nu ar trebui exclus în totalitate, este foarte puțin probabil să devină realitate. Din cel puțin două motive. Unu: liderul de la Kremlin va interpreta orice tentativă de a impune un alt curs în societatea rusească drept o provocare personală. Doi: marile afaceri de stat, sau dependente de stat, nu sunt perdanții crizei economice rezultate din confruntarea cu Occidentul.

Dimpotrivă, ei pot chiar beneficia de ajutorul statului, de politicile protecționiste, deoarece Statul nu pierde această oportunitate de a-i recompensa pentru loialitate. În aprilie 2018, Guvernul rus le-a oferit firmelor oligarhilor Oleg Deripaska și Victor Vekselberg sute de miliarde de ruble sub formă de ajutor, deoarece sufereau din cauza sancțiunilor impuse de SUA. Mai mult, Duma de Stat a aprobat o lege care scutește firmele care fac obiectul sancțiunilor internaționale de la plata impozitelor în Rusia.

Sancțiunile economice impuse Rusiei de către Occident nu au afectat relația lui Putin cu oligarhii, ci au consolidat-o

Mai mult decât atât, oficialii corupți, în special cei din aparatul militar și de securitate, beneficiază de circumstanțele politice actuale din Rusia. Orice creștere în cheltuielile Rusiei în domeniul securității naționale reprezintă o ocazie de a obține beneficii materiale, într-un mediu caracterizat prin transparență scăzută și lipsă de respect pentru instituțiile și normele internaționale.

„În actualul sistem hipercentralizat de guvernare din Rusia, oportunitățile de influențare a politicii lui Vladimir Putin sunt limitate. Totul se concentrează în jurul său și nu există instituții independente care să-l combată: parlament, justiție, autorități regionale, mass-media independente, ONG-uri etc.", precizează raportul „Rusia 2030".

În aceste condiții, singura modalitate de a ajusta cursul pe care Vladimir Putin a pus Rusia este acela de a-l convinge pe acesta de necesitatea unei schimbări. Este, însă, greu de imaginat că cineva l-ar putea convinge să recurgă la democratizarea sistemului politic, liberalizarea economiei, normalizarea relațiilor cu Occidentul etc.

„Liberalii" ruși, un pariu pierdut

Există factori de decizie în Occident care privesc în direcția „liberalilor" din Guvernul rus când vine vorba de posibile schimbări. Nu este, însă, foarte clar cine se încadrează în această categorie. În general, termenul de liberal se aplică „civililor", care nu au nicio legătură cu structurile militare și de securitate; sau celor implicați în reformele din anii 1990,

FOTO: GETTY IMAGES

care au reușit să-și mențină o reputație pozitivă în Occident. Ei sunt oficialii cu o abordare mai relaxată în relațiile cu țările occidentale: Alexei Kudrin (șeful Curții de Conturi), Elvira Nabiulina (șefa Băncii Centrale) și Anatoli Ciubais (ministru al lui Elțin responsabil cu privatizarea).

În realitate, acest grup liberal, adesea considerat un potențial agent de schimbare, are foarte multe interese comune cu Sistemul. În esență, membrii săi au primit un control exclusiv asupra politicii macro-economice a statului. Acești oameni ar avea multe de pierdut dacă i-ar face opoziție la Vladimir Putin.

În ciuda aurei de liberalism, aceștia apreciază foarte mult monopolul aproape total asupra politicilor macro-economice, pe care l-au primit de la Vladimir Putin. De altfel, strategia lui Vladimir Putin a fost de a împărți dominația asupra zonelor economice între clanurile concurente. Guvernul le-a acordat clanurilor câte o zonă exclusivă de dominație, iar acestea rareori încalcă liniile de demarcație.

Au fost și excepții de la regulă. Igor Sechin, șeful de la Rosneft, a trecut numeroase linii roșii, în încercarea sa de a-și extinde influența asupra activelor de petrol. A contestat strategia Guvernului în ceea ce ace privește participarea Rosneft la privatizarea activelor petroliere, a contestat Gazprom în privința accesului la exporturile de gaze naturale, a jucat un rol de culise în inculparea guvernatorilor regionali etc.

În 2016, Putin a ordonat o curățenie în rândul elitelor. Sub acuzația de corupție, au fost arestați ministrul Economiei, Alexei Uluikaiev, și guvernatorul regiunii Kirov, Nikita Belik. Acesta fusese președintele ultimului partid liberal pro-occidental din Rusia, SPS, desființat în 2008.

A fost un atac fără precedent la adresa taberei reformatorilor liberali. Măsura a avut un impact foarte puternic asupra acesteia: introducerea factorului „frică" în comportamentul lor.

Devenind în timp beneficiari ai regimului, foștii liberali s-au angajat direct în represiunea politică pusă la cale de Putin. Un renumit reformator al anilor '90, fost șef al SPS, Serghei Kirienko, este în prezent șef-adjunct al Administrației Prezidențiale. Este responsabil cu problemele politicii interne, inclusiv cu abuzurile de putere, controlul partidelor politice, falsificarea alegerilor, măsurile represive îndreptate împotriva opoziției etc.

Ella Pamfilova, fostă membră a guvernului reformist al lui Igor Gaidar, premier între 15 iunie - 14 decembrie 1992, este astăzi președinte al Comisiei Electorale Centrale. Este însărcinată cu împiedicarea reprezentanților opoziției de a participa în alegeri, cu mobilizarea ilegală a resurselor administrative în sprijinul candidaților sprijiniți de Kremlin și falsificarea rezultatelor alegerilor.

Un lucru este cert: de-a lungul celor două decenii de „domnie", Vladimir Putin a distrus în mod deliberat elita independentă a Rusiei, instituțiile și „centrele de legitimitate". Astăzi, elita Rusiei este mult mai slabă și mai dependentă de liderul de la Kremlin, din punct de vedere financiar, decât a fost cu două decenii în urmă.

Marginalizații

În Rusia, există grupuri mari de afaceri marginalizate de Vladimir Putin pentru că nu fac parte din clanul său. Aceste grupări au supraviețuit și au făcut chiar profituri în cadrul sistemului lui Putin. Afacerile lor au fost însă grav afectate de sancțiunile economice impuse de Occident, de dominația marilor întreprinderi de stat și tentativele acestora de preluare ostilă.

Majoritatea companiilor care nu sunt legate în mod oficial de Vladimir Putin sunt Lukoil, Grupul Alfa (Alfa Bank, X5 Retail Group), și AFK Sistema (MTS, până de curând - Bashneft, care a fost preluată de Rosneft).

În ultimele două decenii de dominație a lui Putin, proprietarii acestora lor s-au

Lideri considerați „liberali" au participat, în cele din urmă, la represiunea politică pusă la cale de regimul Putin

ȘEFUL ROSNEFT, Igor Sechin (stânga), a avut un moment de răzvrătire la adresa Guvernului rus. În trecut, gen. Alexandr Lebed (dreapta), concurent politic al lui Vladimir Putin, a murit.

abținut să participe activ la actul politic. Au învățat lecția lui Mihail Hodorkovski, încarcerat timp de un deceniu pentru îndrăzneală de a-l contesta politic pe liderul de la Kremlin. Este greu de crezut că aceste grupări ar îndrăzni să se ridice împotriva lui Putin.

O revoltă anti-Putin s-ar putea porni, în opinia experților „Free Russia Foundation", în anumite circumstanțe:

➤ **Un declin catastrofal al economiei Rusiei.** Mai precis o scădere accentuată a PIB-ului și a veniturilor populației, hiperinflație, sincope în aprovizionarea cu produse de bază, care să amintească de perioada sovietică. Într-o astfel de situație, autoritățile rusești ar putea încreca să schimbe cursul. Un astfel de scenariu are mari șanse să devină realitate în epoca „post-petrol", o provocare cu care Rusia s-ar putea confrunta după 2025.

➤ **Un risc real de confruntare militară sau nucleară cu SUA sau NATO.** O mică parte e elitei actuale din Rusia, care este non-ideologică și axată pe îmbogățirea personală, ar beneficia de pe urma unui război cu Occidentul. Dacă politicile lui Putin ar conduce Rusia la o confruntare militară, nevoia eliminării lui de la conducerea țării ar crește semnificativ. De fapt, riscul confruntării nucleare este un factor ce ar putea provoca o lovitură de stat mai mult decât declinul economic.

➤ **Represiuni împotriva elitei.** Elitele rusești au fost foarte deranjate de recentele epurări de la nivel înalt, care au inclus arestări de guvernatori, directori de corporații, miniștri federali etc. Pentru moment, epurările au fost limitate, dar dacă ele se vor extinde și vor atinge nivelurile de vârf ale elitei, o astfel de situație ar putea fi o motivație sufiient de puternică pentru îndepărtarea liderului de la Kremlin".

„O schimbare dramatică de direcție în politica externă a Rusiei, impusă de Vladimir Putin, și eventuala apropiere de Occident nu ar duce la o lovitură de stat, așa cum s-a întâmplat în 1991, când aripa conservatoare din Partidul Comunist s-au răzvrătit împotriva reformelor liberale și pro-occidentale. Astăzi, elita rusească ar saluta o astfel de mișcare", punctează raportul „Rusia 2030".

Foarte interesant este faptul că nu Administrația Prezidențială a Rusiei, cunoscută sub numele generic de „Kremlin" este cel mai influent organism colectiv de guvernare din Rusia, ci Consiliul de Securitate Națională (CSN), care dispune și de logistica necesară plănuirii și punerii în aplicare a unei lovituri de stat.

CSN ar avea, de altfel, și un rol în aprobarea loviturii de stat și în legitimarea noii conduceri ce ar putea apărea în cazul unui succes. Practic, CSN a preluat rolul „Politburo", Biroul Politic al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice (PCUS), care i-a îndepărtat de la putere pe Beria în 1953, pe Malenkov, Kaganovic și Molotov, în 1957, pe Hrușciov în 1964 și pe Mihail Gorbaciov, în august 1991. CSN ar putea face astăzi acest lucru și cu Vladimir Putin.

Niciun alt organism de guvernare din Rusia de astăzi nu controlează atât de multă putere de decizie, precum CSN. Kremlinul este un broker de putere din umbră, fără mecanisme colective de luare a deciziilor. Ambele camere ale Parlamentului (Consiliul Federației și Duma de Stat) sunt golite de putere și controlate de Kremlin. Autoritatea guvernului federal este limitată la probleme economice. Guvernatorii regionali sunt slabi din cauza sistemului de numiri controlat de Kremlin.

O scurtă privire asupra compoziției actuale a CSN relevă că Vladimir Putin l-a populat cu loialiști, care ar putea servi drept prima linie de apărare în cazul unei tentative de răsturnare de la putere. 45% dintre membrii actuali ai NSC provin de la St.Petersburg, orașul natal al lui Putin, și Karelia, 62% au avut o carieră în Armată sau Securitate, 72% nu au ajuns în posturi în urma unor alegeri și îi datorează lui Putin carierele.

„Liberalii" abia sunt reprezentați în CSN de un membru din 29, în persoana ministrului Finanțelor, Anton Siluanov. Ministrul Apărării, Serghei Șoigu, are câțiva aliați în CSN.

Totuși, probabilitatea unei lovituri de stat care să vizeze eliminarea lui Vladimir Putin este foarte scăzută pe termen scurt.

Armata nu are motive să se revolte împotriva lui Putin. Ea a fost infiltrată masiv de către serviciul secret, FSB

FOTO: GETTY IMAGES

PĂMÂNTUL

FOTO: BGBLUE/GETTY

E ROTUND...

de **Lee McIntyre**

... Dar Mișcarea Pământului
Plat crește și tacticile sale
se răspândesc. E timpul
să învățăm cum să vorbim
cu negaționiștii științei.

În fiecare zi, în mass-media, vedem titluri științifice de neconceput altă dată. Mai mult de 700 de cazuri de pojar în 22 de state din SUA, în mare parte din cauza celor care cred că vaccinurile fac mai mult rău decât bine. Legislația privind schimbările climatice a rămas blocată în Senatul Statelor Unite, în special din cauza politicienilor partizani care confundă în mod curent clima cu vremea - chiar dacă oamenii de știință ne spun că numai până în 2030 avem timp să reducem la jumătate emisiile de carbon la nivel mondial, apoi să le scădem până la zero până în 2050.

Și, într-una dintre cele mai incredibile evoluții din viața mea, Mișcarea Pământul Plat este în creștere.

Atacul asupra științei a devenit atât de agresiv, încât acum doi ani a existat un „Marș pentru știință" în 600 de orașe din întreaga lume. La cel din Boston, am văzut panouri de felul: „Fii calm și gândește critic", „Om de știință extrem de nebun", „Nu e știință, nu e Twitter", „Este sever, tocilarii sunt aici" și „Aș putea fi în laborator acum".

A trebuit mult pentru a-i scoate pe oamenii de știință din laboratoarele lor pe străzi, dar ce altceva ar trebui să facă? Problema care face știința atât de specială nu mai este pur academică. Dacă nu putem face o treabă mai bună în a apăra știința - explicând cum funcționează și de ce constatările sale au credibilitate - vom fi la mila celor care o resping.

Oamenii de știință (și alții cărora le pasă de aceasta) nu au găsit o cale eficientă de a lupta împotriva refuzului științei. În această epocă „post-adevăr" - cu titluri precum „De ce faptele nu schimbă ceea ce gândim" – rămâne o chestiune deschisă cum să convingi oamenii care resping dovezile, nu numai în domeniul științei, ci și în altele. În zona empirică, oamenii de știință aleg adesea să răspundă prin prezentarea dovezilor, apoi se supără și refuză să se angajeze mai mult atunci când datele lor nu sunt acceptate sau integritatea lor este pusă la îndoială. Poate că acest lucru este de înțeles, dar cred că este periculos să pleci și să-i respingi pe cei care refuză știința doar pentru că sunt irațională (chiar dacă sunt). Chiar mai rău este să reacționăm la zâzania lor cu privire la întrebările dacă există „consens 100%" asupra încălzirii globale sau dacă suntem „siguri" că vaccinurile nu provoacă autism, doar plesnindu-i cu „dovada", ceea ce avantajează unul dintre cele mai dăunătoare mituri despre știință: până când avem dovezi clare, orice teorie este la fel de bună ca oricare alta.

FOTO (DE LA STÂNGA): AVALON/UIG/GETTY; HARRISON H. SCHMITT/NASA; PAUL MORIGI/GETTY; HYOUNG CHANG/THE DENVER POST/GETTY

Dar nu ne putem permite să mai facem acest lucru, nici nu ne putem permite să apărăm știința pur și simplu vorbind despre succesele sale. Scepticii schimbărilor climatice știu deja despre miracolul penicilinei, dar ce are de-a face cu vârful temperaturilor globale din 1998? Iar filosofii științei au petrecut sute de ani căutând în zadar un „criteriu definitoriu" logic de demarcare între știință și neștiință, astfel încât să putem provoca pseudo-știința.

O modalitate mai bună de a răspunde este să nu mai vorbim de dovezi, de certitudine și de logică și să începem să vorbim mai mult despre valorile științifice. Ceea ce face distincția în privința științei nu este metoda, ci atitudinea: ideea că oamenilor de știință le pasă de dovezi și sunt dispuși să își schimbe opiniile pe baza unora nou apărute. Aceasta este ceea ce cu adevărat separă oamenii de știință denigratori și imitatori.

Am avut ocazia să testez personal această teorie când am participat la Conferința Internațională Pământul Plat (FEIC) din Denver în noiembrie anul trecut. M-am trezit printre 600 de adepți ai Pământului Plat care aplaudau, scandau entuziast în sala de bal a Hotelului Crowne Royal și a Centrului de Convenții, participând la o extravagantă conferință pe durata a două zile, cu prezentare multimedia, arătând „dovezi" că „globaliștii" ne țin în ignoranță de milenii.

Pe o scară de respectabilitate a mainstream-ului, adepții Pământului Plat ar fi probabil sub denigratorii schimbărilor climatice și chiar sub cei care nu cred în vaccinuri.

Puțini oameni cred cu adevărat că Pământul este plat (deși numărul este în creștere comparativ cu alte grupuri). Într-adevăr, am întâlnit mulți oameni care pun la îndoială temperaturile în creștere și siguranța vaccinurilor dar care sunt greu de inclus în aceeași categorie ca aceia care cred că Pithagora, care a afirmat primul că Pământul era o sferă, făcea parte dintr-o vastă conspirație alături de piloți, dar și de pasageri, de NASA și de oricine altcineva aflat în poziția de a cunoaște „adevărul" despre forma Pământului. Dar modul de a gândi în rândul tuturor acestor grupuri, după cum a confirmat vizita mea la Denver, este surprinzător de similar.

Dacă vom înțelege cum neagă ei știința, vom afla cum să-i contracarăm, iar conferința Pământul Plat din Denver a fost un loc bun pentru a începe.

CONSPIRAȚII EXTINSE.
Unele persoane cred mai degrabă în comploturi decât în explicațiile științifice, nu numai privind schimbările climatice, dar și în privința întrebării dacă Pământul este sau nu plat. În sensul acelor de ceasornic, din stânga jos: programul Apollo este o farsă, în conformitate cu adepții Pământului Plat; hărțile pământului „plat" erau de vânzare la reuniunea de anul trecut a societății; „Marș pentru știință" în Washington, D.C., a fost un răspuns pentru negaționiștii științei. Pagina din stânga: o centrală electrică pe bază de cărbune emite gaze care schimbă clima.

NASA și alte „minciuni spațiale“

În primul rând, să abordăm problema nivelului conferinței: Da, acești oameni au fost serioși. Să crezi că Pământul este plat nu e ușor, fiind persecutați în mod obișnuit pentru părerile lor. Toți cei cu care am vorbit mi-au spus că inițial au crezut în Pământul rotund, dar într-o zi „s-au trezit“ și și-au dat seama că a existat o conspirație mondială a oamenilor care i-au mințit. „Aveți încredere în ochii voștri“, este mantra lor. „Spațiul este fals“. „Un guvern care poate să mintă despre 9/11 și aterizarea pe Lună este unul care te poate minți și în privința Pământului Plat“.

Majoritatea adepților Pământului Plat îți descriu convertirea lor ca pe o experiență cvasi-religioasă, în care într-o zi au luat „pilula roșie“ (ei adoră filmul *The Matrix*) și au realizat adevărul pe care noi ceilalți îl credem orbește pentru tot restul vieții noastre, rezultat al unei învățături greșite și al unei îndoctrinări.

Pământul este plat! Această afirmație ridică imediat o serie de întrebări: Ce cred ei de fapt? (Că Pământul este un disc, cu „munții din Antarctica“ răspândiți de-a lungul unui perimetru, cu un dom deasupra.) Cine ar putea păstra un astfel de secret? (Guvernul, NASA, piloții companiilor aeriene și alții). Cine a făcut asta? („Adversarul“, mi-a spus un bărbat: „Diavolul îi răsplătește cu putere pentru că acoperă adevărul lui Dumnezeu“). De ce alții nu-și dau seama de adevăr? (Pentru că au fost păcăliți.) De ce să credem că Pământul este plat? (Pentru că este adevărul! Și, pentru mulți, acesta este singurul argument care este în concordanță cu Biblia.) Dar despre toate dovezile științifice ale unui Pământ rotund? (Toate eronate... despre asta a fost vorba în conferință.)

Să merg două zile la seminarii cu titluri precum „Globebusters“, „Pământul Plat, cu metode științifice“, „Activism pentru Pământul Plat“, „NASA și alte minciuni spațiale“, „14+ Moduri în care Biblia spune că Pământul e plat“, „Vorbind cu familia și prietenii tăi despre Pământul Plat“, a fost ca și când aș fi petrecut câteva zile pe altă planetă. Argumentele au fost absurde, dar complicate și nu ușor de respins, mai ales dacă adepții Pământului Plat insistă cu proba „primului-om“. În termeni „științifici“, aceasta înseamnă că, atunci când crezi că Adam a fost primul pe pământ, trebuie să crezi și restul. Iar faptul că participanții se aflau printre „ai lor“ le conferea tărie. Psihologii știu demult că există un aspect social al credinței. FEIC 2018 a fost un experiment de laborator despre efectul „presiunii de grup“.

Prima zi am tăcut și am ascultat. Am purtat insigna conferinței și am luat notițe. A doua zi, după numeroase convorbiri, am ajuns la concluzia că Pământul Plat este un amestec curios de fundamentalism creștin și teoria conspirației, unde străinii nu sunt de încredere și credința în Pământul Plat este (pentru unii) echivalentă cu credința religioasă. Acest lucru nu înseamnă că majoritatea creștinilor cred în Pământul Plat, dar aproape toți adepții Pământului Plat pe care i-am întâlnit (cu câteva excepții notabile) se identificau drept creștini. În timp ce pretindeau că nu se bazează pe credință ca dovadă a ipotezei lor - și erau nerăbdători să-și prezinte propriile „dovezi ca

STRATEGIA NEGAȚIONIȘTILOR
Cel mai bun mod de a răspunde negaționiștilor, spune autorul, este să le vorbești de valorile științei. În sensul acelor de ceasornic, de la dreapta: adepții Pământului plat s-au întrunit la Chicago anul trecut; părinți și copii au mărșăluit în 2015 în Los Angeles, opunându-se efortului de a stopa „credințele personale“ în privința vaccinării; piloții care știu că pământul este rotund fac parte dintr-o conspirație, spun negaționiștii; un exemplu de „efect de miraj“

FOTO (ÎN SENSUL ACELOR DE CEASORNIC DE SUS): INTERIM ARCHIVES/GETTY; IRFAN KHAN/LOS ANGELES TIMES/GETTY; NICOLAS ECONOMOU/NURPHOTO/GETTY; PETE TURNER/GETTY

„Problema cu adepții teoriei conspirației este că ei se consideră sceptici, dar de fapt sunt DOAR NAIVI“

științifice“ - aproape toți căutau descoperiri empirice pentru a face toate convingerile lor (atât cele spirituale cât și cele lumești) să fie în concordanță una cu cealaltă. Și odată ce au început să „vadă“, toate „dovezile“ erau în jurul lor.

Majoritatea prezentărilor au fost concepute pentru a arăta că dovezile „științifice“ pentru un Pământ rotund erau eronate și numai propriile „dovezi“ că Pământul este plat erau solide. Practic, toate standardele sănătoase ale raționamentului empiric au fost încălcate. Probe selective? Verificat. Adaptarea credințelor la ideologie? Verificat. Noi evidențe care confirmă părerea deja existentă? Verificat.

Cum să convingi pe cineva în acest tip de mediu? Nu convingeți pe cineva care a respins deja mii de ani de dovezi științifice, arătându-i și mai multe dovezi. Indiferent de ceea ce am prezentat, a existat întotdeauna o scuză: NASA a falsificat fotografiile din spațiu. Piloții companiilor aeriene se aflau în conspirație. Apa nu poate adera la o minge care se rostogolește.

Așa că am încercat o altă tactică. În loc să vorbesc despre dovezi, m-am pliat după raționamentul lor.

Problema cu teoreticienii conspirației este că se consideră a fi sceptici la ceea ce este prezentat ca un fapt, dar în realitate sunt destul de naivi. Există un dublu standard agresiv pentru dovezi: niciuna nu este suficient de convingătoare să-i facă să creadă în ceva ce nu vor să creadă, dar cele mai slabe dovezi sunt suficiente dacă sunt în sprijinul a ceea ce cred deja. În contrast cu atitudinea științifică, ce este o mentalitate flexibilă în fața unor noi dovezi.

Aceasta a stat la baza raționamentului meu. În loc să spun „Arătați-mi dovezile voastre“, și ar fi fost foarte fericiți să facă asta, sau să spun „Iată dovezile mele“, pe care nu le-ar fi crezut oricum, am întrebat: „De ce ar fi nevoie pentru a vă convinge că ați greșit?“. Au părut nepregătiți pentru această întrebare.

Am început cu unul dintre principalii prezentatori după ce tocmai a coborât de pe scenă. Deși a recunoscut că nu urmase niciun fel de cursuri de știință, purta o haină albă de laborator, care îi dădea tocmai autoritatea de care spunea că are nevoie. Ce dovezi, l-am întrebat, ar putea să-l convingă că Pământul era rotund? El mi-a spus: „Doar dați-mi dovada“.

Am întrebat ce fel și mi-a făcut referire la una din piesele „dovezilor“ pe care tocmai le-a prezentat pe scenă: o imagine a orizontului orașului Chicago de la 96,5 kilometri depărtare, de pe Lacul Michigan, ce fusese surprin-

să de unul dintre „cercetătorii" Pământului Plat. „Dacă Pământul ar fi fost curbat, clădirile ar fi trebuit să cadă sub orizont, afară din fotografie".

„Dar așteptați", i-am spus. „Tocmai ne-ați spus că fiecare fotografie de la NASA a fost modificată în Photoshop. Se presupune că ar trebui să cred asta?".

„Da", a răspuns el, „pentru că îl cunosc pe tipul care a făcut fotografia și am fost și eu pe Lacul Michigan și am recreat-o de la 74 de kilometri". I-am spus că știu și eu matematică. Am făcut un calcul rapid și i-am spus că, în conformitate cu acest raționament, trebuie doar să mergi 72 de kilometri mai departe de cea mai înaltă clădire din Chicago și dispari sub linia orizontului. Deci are el dreptate?

Nu, din cauza unui lucru numit „efect superior de miraj". Acesta este un fenomen fizic cunoscut care apare în timpul unei inversiuni de temperatură, când aerul de lângă suprafață este mai rece decât aerul de deasupra; lumina dintr-un obiect îndepărtat se înclină ușor, creând o iluzie optică în care obiectul pare să fie mai sus pe cer decât este de fapt. Orizontul orașului Chicago din fotografii era un miraj. (Am văzut cu toții o iluzie asemănătoare, a „efectului inferior al mirajului", când, într-o zi fierbinte, trotuarul pare să fie o apă).

A râs. „M-am ocupat de asta în prezentarea mea", a spus el. „E discutată deja." „Nu ai discutat asta", am spus eu. „Doar ai spus că tu nu crezi". „Ei bine, eu nu cred", a întărit el.

O mulțime de admiratori ai săi se îmbulzeau și începuse să devină agitat. Mai aveam o ultimă întrebare: „De ce nu te-ai dus la 161 de kilometri mai departe?". „Ce?". „La 161 de kilometri mai departe, nu numai orașul ar fi dispărut sub linia orizontului, ci și mirajul. Dacă nu s-ar fi întâmplat asta, atunci aveai dovada". A clătinat din cap. „Nu i-am putut cere căpitanului ambarcațiunii să iasă așa departe."

Acum era rândul meu să punctez. „Cum? V-ați dedicat întreaga viață acestei lucrări și nu v-ați dus? Ați avut încununarea experimentului la îndemână și nu ați putut să mergeți câteva zeci de kilometri mai departe?".

Și-a întors capul și a început să vorbească cu altcineva.

Dacă nu putem face o treabă mai bună ca să apărăm știi

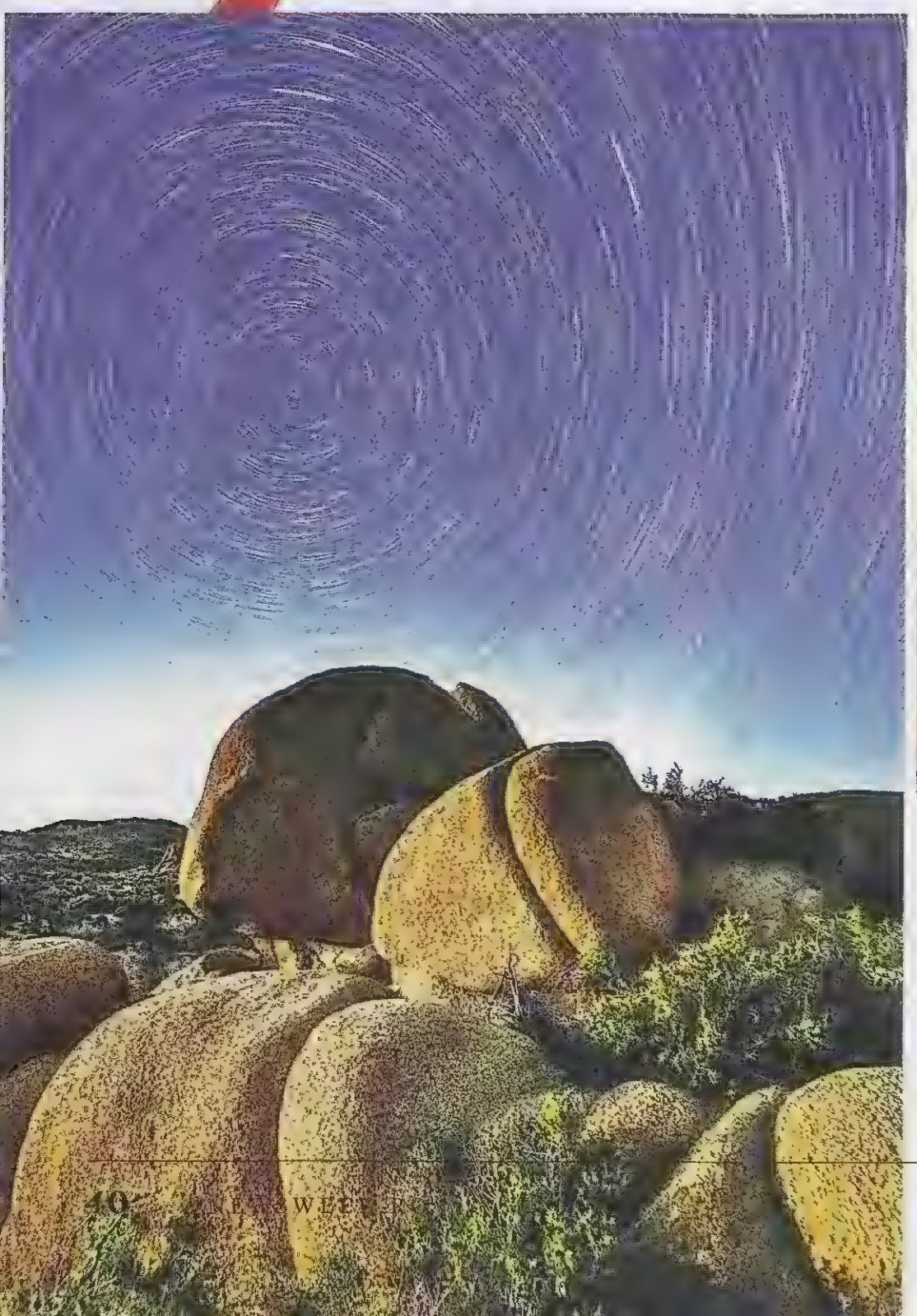

FOTO (DE LA STÂNGA): SUSAN WALES/GETTY IMAGES; MARK J. TERRILL/AP IMAGES

CREDEȚI ÎN CE VĂ TRANSMIT OCHII VOȘTRI MINCINOȘI? Oameni cu credințe puternice, arată cercetătorii, nu vor să-și schimbe impresia din cauza unor informații sau a logicii, ci doar vorbind cu oameni în care au încredere. De la stânga la dreapta: Din cauza mișcării de rotație, stelele par să formeze un cerc în jurul Stelei Nordului deasupra Parcului Național Joshua Tree din California; Kyrie Irving, baschetbalist pentru Boston Celtics, a recunoscut public că el crede că pământul e plat; un iceberg de mărimea statului Delaware s-a spart în reciful Larson C în Antarctica, în 2017, din cauza creșterii temperaturii

De ce să ne îngrijoreze adepții Pământului Plat?

O astfel de ciocnire ar putea părea o curiozitate inofensivă, dar ceva similar se întâmplă în fiecare zi cu alți denigratori ai științei. M-am dus la FEIC 2018 pentru a-mi testa teoria că toți negaționiștii științei urmează aceeași strategie fundamentală de raționament: încep cu o ipoteză în care cred, indiferent cât este de improbabilă, selectează dovezi în favoarea acesteia, discreditează pe cei care nu sunt de acord cu ei și pun la îndoială lucrările acestora, citează „experți" proprii (chiar dacă nu au expertiză), susțin că dovezile lor sunt mai științifice decât cele ale oamenilor de știință și aruncă ce nu le convine în teoria conspirației. Asta este ceea ce fac adepții Pământului Plat. Este ceea ce a făcut Robert F. Kennedy Jr. atunci când a afirmat că Centrele pentru Controlul Bolilor au plătit pentru a suprima datele despre thimerosal, aditivul de vaccin pe bază de mercur care ar provoca autism (fals). Este ceea ce face Ted Cruz atunci când susține, folosind anul anormal de cald din 1998 ca o linie de referință, că nu a existat încălzire globală în ultimele două decenii. Poate că mișcarea Pământul Plat nu este periculoasă în sine, dar tacticile acesteia au consecințe de viață și de moarte.

Să vorbești cu negaționiștii științei este un proces anevoios. Ei nu vor fi convinși de dovezi, deoarece opiniile lor nu se bazează pe un mod rațional de a răspunde la dovezi, în primul rând. Bineînțeles că nu l-am convins pe prezentator sau pe oricine altcineva în cele 48 de ore de la FEIC 2018. Dar am făcut un lucru important care ar putea afecta credința lor: Am apărut. Cercetările au arătat că oamenii nu sunt convinși de date, ci de conversații cu oameni în care au încredere. Nu pretind că vorbitorul de la FEIC avea încredere în mine, dar cred că am creat o anumită credibilitate, prin faptul că nu am avut o discuție rapidă după care să fug. Am stat la convenție și am avut mult mai multe conversații. Am invitat un alt vorbitor la cină, unde am avut o discuție de două ore despre călătoriile cu rachete și despre zborurile deasupra Antarcticii. Era un tip inteligent, agil și cu dezbateri excelente. Chiar mi-a plăcut. Dar nu am fost de acord cu aproape nimic.

ța, vom fi la mila CELOR CE O RESPING"

Când oamenii se simt amenințați, tind să se retragă în turnurile lor, iar comunitatea Pământul Plat nu este diferită. Ei își fac „cercetarea" vizionând un șir de documentare pe această temă difuzate pe YouTube și acum, că s-a ajuns la un cvorum, merg la convenții. Există chiar și o viitoare croazieră Pământul Plat pentru „a atinge peretele de gheață" în 2020. Chiar se pare că doresc să găsească dovezi. (Ideea mea: Ce-ar fi să se facă o emisiune de reality-show, o echipă TV să-i însoțească în această croazieră? Și să o intituleze „Călătorie la marginea Pământului.")

Dar problema cu adepții Pământului Plat - și alți negaționiști - nu este că ei nu urmăresc dovezi, ci că nu răspund într-un mod rațional. Ei nu au atitudine științifică. Deci, cum ar trebui să le răspundem?

Nu cred că este înțelept doar să-i respingem. Acest lucru creează doar mai multă neîncredere și o polarizare suplimentară. În schimb, cred că oamenii de știință și oamenii laici trebuie să se implice. Oamenii de știință, la urma urmei, n-ar vrea niciodată să fie acuzați că se retrag în turnurile lor. (La conferința FEIC am auzit un zvon că a existat o conferință științifică la un hotel din apropiere. Dar, desigur, niciunul dintre cercetătorii de acolo nu s-a deranjat să se arate și să respingă prezentările adepților Pământului Plat, care au întors asta în avantajul lor.)

Denigrarea științei este prea periculoasă pentru a fi ignorată. S-ar putea crede că Pământul Plat nu dăunează nimănui, dar au avut ședințe despre cum să recruteze noi membri, inclusiv copii. Când un tată s-a plâns că fiica sa a fost închisă în clasă de către profesorul ei, i s-a recomandat ca aceasta să vorbească cu prietenii ei despre teoriile Pământului Plat în locurile de joacă, unde profesorul nu putea să o audă. Mișcarea Pământului Plat este în creștere rapidă. Au recrutat recent câteva proeminente vedete precum baschetbaliștii Kyrie Irving (înainte de a se retrage) și Wilson Chandler. Există grupuri „de întâlnire" în mai multe orașe, inclusiv în Boston. Chiar înainte de convenția de la Denver, cineva cu dare de mână a finanțat un panou publicitar. Câți ani vor trece până ce Mișcarea Pământul Plat va intra în consiliile școlilor și îi va presa pe profesorii de fizică să predea și „controversele", la fel cum adepții mișcării Intelligent Design, o formă de creaționism fără fundament științific, au făcut cu nu prea mulți ani în urmă?

Dacă putem înțelege negarea științei în forma ei cea mai elementară, am putea să progresăm împotriva tuturor curentelor, toate deodată? Pentru aceia dintre noi cărora ne pasă de știință, este important să ne luptăm împotriva refuzului științei, indiferent sub ce formă apare. Dar trebuie să o facem corect.

Trebuie să ne oprim doar să arătăm succesele științei și să promovăm mai mult ideea că incertitudinea este mai degrabă o forță decât o slăbiciune a raționamentului științific. Indiferent cât de bune probe ar prezenta, știința nu poate „dovedi" că schimbările climatice sunt reale. Sau că vaccinurile sunt sigure. Sau chiar că Pământul este rotund. Acesta nu este modul în care funcționează raționamentul inductiv.

Ceea ce pot face oamenii de știință este să spună mai mult despre importanța probabilității pentru a străpunge mitul „dovezii" științifice. Convingerile științifice nu se bazează pe certitudine, ci pe atragerea atenției asupra unor evidențe. A spune că dovezile privind încălzirea globală antropogenă au atins nivelul „cinci-sigma", ceea ce înseamnă

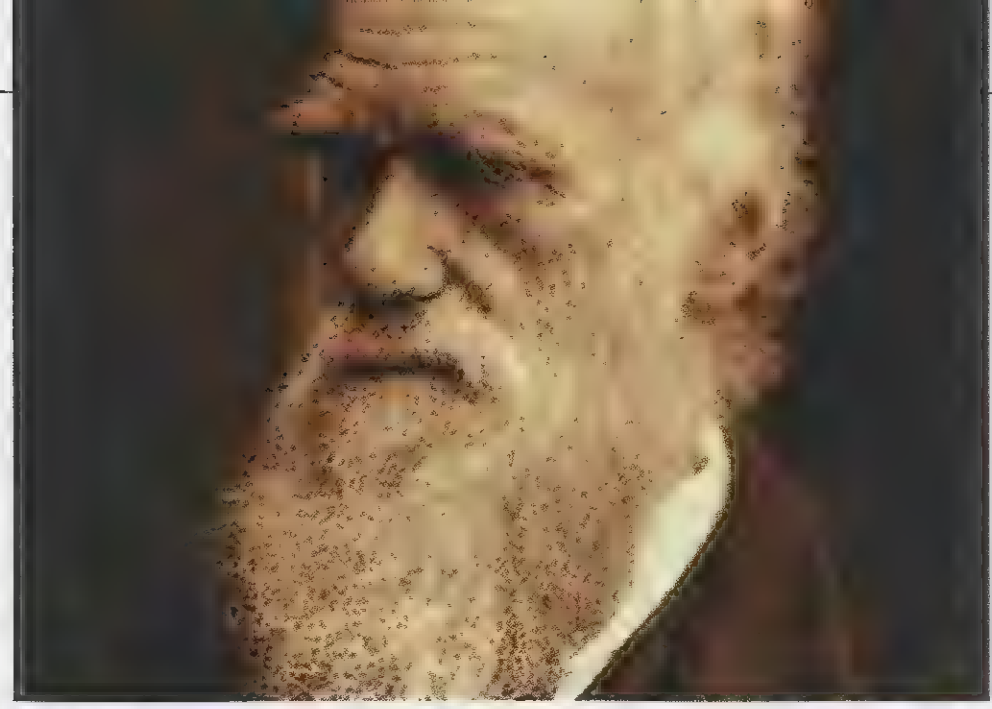

REVENDICĂRI EXTRAORDINARE
Ignorându-i pe negaționiști se creează mai multă neîncredere. În sensul acelor de ceasornic: Charles Darwin și-a anunțat teoria despre selecția naturală cu mai mult de un secol în urmă; Spencer Marks (stânga) face parte dintr-un grup de voluntari care vor să educe oamenii în spirit științific; expertul în schimbări climatice, James Hanson, cercetează roci aduse de furtună în Bahamas, un om de știință face măsurători la baza unui vulcan în Ecuador

FOTO: ... SENSUL ACELOR DE CEASORNIC, DE JOI, CHARLES OMMANNEY/THE WASHING... ST/GETTY; JUAN CEVALLOS/AFP/GETTY; ADOC PHOTOS/CORBIS/GETTY; JOEL FORREST/BARCROFT IMAGES/BARCROFT MEDIA/GETTY

„Câți ani vor trece până ce adepții Pământului Plat vor intra în consiliile școlare, impunându-le profesorilor de fizică SĂ PREDEA ȘI «CONTROVERSELE», cum au făcut Intelligent Designers nu cu mulți ani în urmă?“

că există doar o singură șansă la un milion să existe un fals, este mai puțin decât o certitudine. Dar cine poate nega faptul că acest lucru este suficient pentru credința rațională? Atunci când certitudinea este standardul, cercetătorii științifici se pot simți justificați în a-și susține dovezile. Deci, să le explicăm că nu așa funcționează știința. Acea certitudine este un standard irațional pentru cercetarea empirică. Când un om de știință caută dovezi și se întâmplă să descopere că teoria sa este greșită, acest lucru nu poate fi ignorat. Teoria trebuie schimbată sau chiar abandonată, altfel nu mai este un om de știință. Cu toate acestea, nu cred că este o chestiune de metodă sau de logică (așa cum a susținut Karl Popper și alți filosofi de multă vreme), ci de valori. Unul dintre motivele pentru care știința funcționează la fel de bine, spre deosebire de ideologie, este faptul că nu pretinde că are toate răspunsurile. Este deschisă ideilor noi, insistând în același timp asupra faptului că acestea trebuie testate riguros. În domeniul științei există un standard comunitar care să pună în aplicare acest lucru, pe baza schimbului de date, a evaluării reciproce și a dialogului. Atitudinea științifică există nu numai în inimile oamenilor de știință, ci este o caracteristică a grupului care conduce cercetarea empirică într-un mod rațional. Dar câți din publicul laic știu asta?

De aceea, cel mai bun mod de a apăra știința este de a avea mai multe convorbiri cu negaționiștii științei. Nu vorbesc despre dezbaterile de televiziune de genul celor care îl pun pe James Hansen (un om de știință al NASA și o voce de frunte cu privire la schimbările climatice) pe un ecran separat, alături de adepți ai teoriei conspirației, având un timp egal de expunere. Există în mod evident preocupări legitime cu privire la a oferi o platformă susținătorilor de concepții false. Vorbesc despre atragerea mai multor oameni de știință în fața mass-media, unde să vorbească nu numai de constatările lor, ci și despre procesul riguros prin care sunt produse rezultatele științifice.

Și cred că este rezonabil să ne așteptăm la mai multe interacțiuni între oamenii de știință și negaționiștii științei, așa cum se întâmplă acum cu izbucnirea rujeolei din statul Washington, unde oficialii din domeniul sănătății publice organizează ateliere de lucru pentru a discuta cu cei ce sunt împotriva vaccinării. În raționamentul științific există întotdeauna o șansă ca teoria ta să fie greșită. Ceea ce separă negaționiștii științei de oamenii de știință este cât de riguros urmăresc această posibilitate.

➤ **Lee McIntyre** *este cercetător la Centrul de Filosofie și Istorie a Științei, Universitatea din Boston, autor al volumului* „Atitudinea științifică: Apărarea științei de negare, fraude și pseudoștiință“

INTERVIU

Vlad Ivanov: „Unele personaje se cam urcă pe mine“

Conversația cu Vlad Ivanov este la fel de intensă ca prestația sa actoricească.

VLAD IVANOV ESTE UNUL DINTRE CEI MAI TITRAȚI ACTORI români. Recunoscut pe scenele internaționale pentru varietatea de roluri interpretate în filme precum „Un pas în urma serafimilor“, „Câini“ sau „4 luni, 3 săptămâni și 2 zile“, Vlad este o persoană caldă și modestă, căreia îi sclipesc ochii de fiecare dată când vorbește de meseria sa.

***Newsweek România*: Ai jucat foarte multe roluri diferite, dar unite toate prin personalitățile puternice ale personajelor. Cum te pregătești pentru un rol și cum reușești, la finalul zilei, să „dai jos“ personajul de pe tine?**

Vlad Ivanov: Unele se cam urcă pe mine. E foarte important să-ți culegi datele dinainte să începi filmarea, să te concentrezi, să te pui în stare, să poți să livrezi ce e important pentru personaj, dar e la fel de important ca după ce termini ziua de filmare să revii în matcă, să redevii tu. Dem Rădulescu spunea că cel mai bine, în această profesie, este să-ți păstrezi buletinul, pentru că dacă nu mai știi cine ești în buletin și joci Othello, ai nevoie de o Desdemona la fiecare reprezentație, că o strângi de gât pe colega ta, și e foarte necesar să faci un duș psihic, să scapi de toate energiile alea care nu sunt ale tale, care sunt ale personajului, acum, vorbind strict despre cum faci, fiecare o face cum știe mai bine. Eu, de exemplu după un spectacol de trei-patru ore sau după o filmare, mă plimb foarte mult, nu mă duc direct acasă, mă sui în taxi sau mașină, pentru că simt că duc cu mine energiile.

Povestește puțin despre rolul lui Oszkár Brill din „Sunset“? De la audiție, la reacția pe care ai avut-o ulterior, când ai citit scenariul pentru prima dată.

Invitația la casting a venit după ce un prieten și coleg de-al lui László Nemes, Bálint Kenyeres, a venit la mine și mi-a zis că László caută un actor pentru rolul principal masculin din noul lui film și că m-a sugerat pe mine. A luat László legătura cu mine, am avut o discuție pe Skype și mi-a dat să învăț trei secvențe, două în franceză și una în maghiară. Neavând coach de maghiară la acea vreme, l-am învățat doar în franceză. M-am dus la Budapesta să dau castingul cu Juli Jakab și i-am spus lui László că nu am putut să învăț secvența în maghiară. El a spus că este în regulă, o voi da în franceză, numai că Juli o să-ți vorbească în ungurește. Am zis cum, eu nu știu ungurește, ea știe franceză. László a zis că nu. Atunci s-a întâmplat ceva miraculos. Atât de concentrați eram, și aveam o energie în ochi ca să știm foarte clar, încât eu am început să înțeleg maghiară și ea franceză. După ce am terminat castingul, László a zis „e clar că am asistat la un miracol“. Ulterior, am luat rolul și, între timp, am început să învăț maghiară, iar un coach m-a întrebat dacă știu în ce m-am băgat exact, pentru că limba maghiară este a doua limbă ca dificultate după

DE

ADELINA SAHLEAN
adelina.sahlean@newsweek.ro

un dialect din sanscrita veche. A fost foarte dificil, dar eu zic că am dus-o bine la capăt. Am avut o discuție la Budapesta cu László despre perioada în care este plasată acțiunea filmului și el mi-a dat foarte multe cărți de citit, cărți care îmi relatau acea epocă. În același timp învățam și maghiară.

Care a fost totuși prima părere pe care ai avut-o după lectura scenariului?

Mi-a plăcut foarte mult. Inițial am avut acest casting și credeam că László o să mă pună să joc în franceză sau engleză și ulterior să mă dubleze. Bomba a picat după casting, când László a zis Vlad, aș vrea să înveți în maghiară. Ulterior m-au dublat, dar munca mea de învățare a limbii a fost extrem de importantă pentru actorul care m-a dublat. Dacă aș fi făcut o muncă mai neserioasă, ar fi fost foarte greu pentru actor.

Cum vezi tu caracterul lui Oszkar, acest James Bond al anilor 1800. Ce ai spune despre el, ceva ce nu apare pe ecran, sau cum l-ai prezenta spectatorilor?

Aparent, el e un tip foarte dur, dar interiorul lui e unul foarte mobilat și, practic, cedează rugăminților lui Irisz, chiar dacă inițial se ține foarte tare pe poziție, după aceea și el își dorește ca Irisz să fie cea care să conducă magazinul în locul lui. Ne-am gândit, cu László, că ar fi putut exista o poveste de dragoste dintre mama lui Irisz și Brill Ozskar, asta ca motivație actoricească. E o scenă în care ea se uită la poza mamei și nu vede că sunt în spatele ei și eu vin și îi spun „semeni foarte mult cu mama ta". Și eu vin și o spun într-un fel în care se înțelege că este un substrat acolo.

Cum a decurs colaborarea cu László Nemes?

A fost foarte în regulă, nu mi-a cerut lucruri imposibile sau ceva ce nu am discutat în prealabil. A fost foarte fair-play cu mine și e un regizor foarte serios, foarte meticulos, foarte atent, știe foarte bine să creeze pentru actorii care duc filmul în spate o atmosferă extrem de intimă, la filmare. Am avut secvențe destul de grele, o discuție foarte aprinsă între Brill Oszkar și Irisz și țin minte că în ziua aia lumea mai că mergea pe vârful picioarelor și toți vorbeau foarte încet, nu ne deranja nimeni. E măgulitor lucrul ăsta, pentru că vezi cât de mult e interesat un regizor să-ți ofere starea în care trebuie să ajungi, ca personaj.

Vlad Ivanov este unul dintre actorii români pe care regizorii se bat să-l distribuie în producții foarte diverse

Știu că filmul e apărut în cinematografe de puțin timp, dar cum ți s-a părut răspunsul pe care l-a primit „Sunset" din partea publicului până în prezent?

Pot să spun ce răspuns a primit în Ungaria, pentru că am fost la festivalul de film de la Miskolc, review-urile au fost foarte bune. La Veneția a luat premiul criticii străine, unde a fost foarte bine primit. O să văd cum o să fie primit în România, sunt foarte curios de reacția publicului. Mă aștept ca filmul să fie văzut, în primul rând, de comunitatea maghiară din România, care este foarte mare.

FOTO: VOODOO FILMS

László Nemes: „N-am văzut film mai plictisitor decât *Avengers*"

Unii cineaști nu află într-o carieră de ce este nevoie să ia Oscar.

LÁSZLÓ NEMES, REGIZORUL maghiar căruia chiar filmul de debut i-a adus un Oscar, a povestit, pentru *Newsweek România*, despre responsabilitățile sociale ale unui regizor, dar și despre cât de greu este să lucrezi cu filmele de autor pe o piață acaparată de blockbuster-e.

***Newsweek România*: László, ai câștigat multe premii, printre care și un Oscar, iar filmele tale au ajuns senzații internaționale destul de repede. Cum te consideri, ca regizor, după aceste experiențe? Crezi că te-au maturizat?**

László Nemes: Ei bine, dacă mai există lucruri precum cinematograful de artă, ar putea fi adevărat, deși trebuie să spun că sunt puțin îngrijorat de faptul că oamenii sunt... știi, acum există *Avengers* și toate filmele de tip blockbuster, iar restul rămân 5% pe lângă ele, și n-am văzut niciodată filme mai plictisitoare ca *Avengers*. Cred că încă sunt la început, încă sunt „proaspăt" în industrie, dar încerc să măsor responsabilitatea unui regizor și cred că atunci când faci imagini trebuie să fii foarte conștient de responsabilitatea pe care o ai, deoarece imagistica are un impact mare asupra oamenilor. Imaginile sunt atât de ușor de făcut, într-un fel chiar mai mult în această lume digitală, unde totul este foarte accesibil. Totuși ce rămâne? Ce se întâmplă cu oamenii? Cred că este responsabilitatea unui producător de filme nu doar de face imagini responsabile, dar și a crea imagini care pot ridica întrebări, bate credințe, astfel ca publicul să poată avea spațiu pentru a-și dezvolta imaginația și de a lucra cu ea. Cred că primul meu film, care a depășit pereții camerei de screening, care mi-a permis să măsor puterea și

LÁSZLÓ NEMES ȘI VLAD IVANOV
la premiera filmului *Apusul*

responsabilitatea unui regizor de film m-a ajutat să-mi păstrez picioarele pe pământ.

Poate fi un film artistic, în adevăratul sens al cuvântului, și, în același timp, să aibă succes de box office?
Nu, nu cred. Este amuzant, pentru că în anii '60 în Europa, pentru toată lumea, chiar și pentru oamenii simpli, ar fi fost normal să meargă și să vadă filme. În Italia oamenii au vizionat mult filme artistice. Era normal să nu înțelegi totul, era acceptat, era acceptat pentru că oamenii voiau să viseze și să aibă magie în ceva. Dacă nu ai necunoscutul, nu ai magia. Dacă stăpânești totul și controlezi întreaga experiență de vizionare, o practică des întâlnită în televiziune în prezent, nu oferi ceva semnificativ, deoarece audiența nu mai are nicio întrebare și cred cu adevărat că esența cinematografiei este aventura în necunoscut, iar televiziunea și internetul reduc această experiență.

Mulți critici consideră că filmele vechi sunt mai bune, iar o parte susțin că schimbările vin din partea publicului. Ce părere ai?
Oamenii preselectează, ei știu de pe Internet totul despre film înainte de a-l vedea. Nu mai rămâne nimic de așteptat, nimic de dorit, nimic de imaginat. Evident, oamenii nu sunt copleșiți pentru că sunt pregătiți, iar filmele sunt făcute în așa fel în care nimic nu este surprinzător sau, dacă este surprinzător, e vorba de exploatarea unor teme precum violența, sexul sau alte lucruri ușor de pus în imagini. Provocarea e cum aduci publicul într-un film, într-o manieră foarte personală. Asta ar trebui să conteze pentru directorii de film și cred că întreaga lume a cinematografiei se îndreaptă într-o direcție care este foarte problematică, în ceea ce privește experiența audienței.

Să ne îndreptăm atenția spre ultimul tău film, „Sunset". Cum a apărut ideea din spatele poveștii lui Irisz, te-ai inspirat din fapte istorice, cum ai creat întregul scenariu?
Nu aveam fapte, cred că este vorba de tradiția la care am fost expus, și faptul că bunica mea mi-a vorbit despre întreaga ei viață trecută prin secol. S-a născut în 1914 și a trăit într-un veac întreg pe propria ei piele. Cred că acest copil, care eram eu, a fost expus istoriei într-o manieră foarte personală, prin ochii unei femei care a fost pierdută în viața ei. Cred că asta a contribuit la film într-un mod unic, dar apoi, știi, mai sunt Dostoievski, Kafka și alții. Multe filme din Europa Centrală au contribuit la micul meu univers și acest univers este făcut din lumină și întuneric, întrebări și obstacolul individului care pare foarte banal, dar în același timp poate deveni un personaj enorm, urmărind aspirația labirintului. Cât despre Irisz, există ceva amenințător și despre ea, despre propriile ei umbre. Am fost interesat de acest tip de dualitate și filmul în sine este construit în jurul acestei structuri duble.

Un film artistic este, cu siguranță, mai dificil de produs decât un blockbuster. Care a fost, pentru tine, partea cea mai dificilă?
Tot. A fost un coșmar. A fost o mare ambiție, modul în care a fost conceput filmul, scenele au fost lungi, procesul de dezvoltare, această lume într-o mișcare constantă, care creează un flux continuu de evenimente și straturi în jurul personajului principal. Acest lucru a fost greu de făcut, doar pentru a face publicul să simtă că este o lume în care trăiește și una fără sfârșit. Nu este vorba doar de un film. Scenele au fost filmate în așa fel încât filmul pare epic, dar foarte personal în același timp, iar epicul este întotdeauna acolo.

Ai ales ca filmul să fie jucat în maghiară, o limbă nu foarte populară în domeniul cinematografiei.
Cred în calitatea organică a unei limbi. Dacă facem un film care are loc în România în anii '50, de ce ar vorbi oamenii în engleză? Nu. Cred în faptul că trebuie să păstrăm calitatea limbilor native. Dacă este în limba engleză, atunci oamenii ar trebui să fie britanici. Am vrut să fie în maghiară, dar mai poți auzi și alte limbi diferite, ca germana de exemplu, în fundal.

FOTO: VOODOO FILMS

SĂNĂTATE

Cum poate fi folosit cannabisul în scop medical

În secolul al XIX-lea, tinctura de cannabis era utilizată în Imperiul Britanic pentru tratarea stărilor de greață și vomă.

DUPĂ ANUL 1900, UTILIZAREA în scop recreativ a cannabisului a cunoscut un avânt care a determinat în 1961 introducerea aceste plante pe lista substanţelor stupefiante interzise. Din acel moment, utilizarea cannabisului în scopuri medicale a fost interzisă.

Cannabisul a fost adus din nou în lumina reflectoarelor în anii '90, când a fost descoperit sistemul canabinoid, atât la nivelul creierului, dar şi la nivel perific.

Au fost identificaţi până în acest moment doi receptori canabinoizi pe care acţionează cannabisul, însă se conturează ideea existenţei şi celui de-al treilea. Receptorii canabinoizi CB1 se găsesc în special la nivelul sistemului nervos central, iar receptorul CB2 este prezent la nivelul sistemului imunitar. La nivelul acestor receptori acţionează endocanabinoizi. Cel mai cunoscut şi studiat endocanabinoid este anandamida. Este vorba despre substanţe produse în mod natural de organism, având roluri importante în funcţionarea corpului, printre care: activarea proceselor cognitive, fertilitate, modularea apetitului alimentar, mediera percepţiei dureroase, menţinerea dispoziţiei. După ce acţionează pe receptorii specifici, endocanabinoizii sunt rapid metabolizaţi enzimatic.

În afară de endocanabinoizii produși de organism, mai există canabinoizi naturali, care sunt obținuți din planta numită Cannabis Sativa și canabinoizi sintetici, care se obțin în laborator. În Cannabis Sativa se găsesc peste 100 de cananbinoizi, însă cei mai studiați sunt : tetrahidrocanabinol (THC) și canabidiol (CBD). Canabinoizii sintetici nu respectă neapărat structura celor naturali, însă au același efect la nivelul receptorilor.

În Uniunea Europeană, există mai multe preparate ce conțin canabinoizi, aprobate pentru utilizarea în scopuri medicale. Canabinoizii din aceste preparate se pot administra sub formă de capsule sau picături orale, existând și preparate care se pot vaporiza sub formă de spray sublingual. Singură țară care a acceptat administrarea canabisului medical prin fumare este Israelul.

Conținut

Aceste preparate conțin canabinoizi, fie naturali, fie sintetici, în amestecuri și proporții diferite. THC este canabinoidul responsabil de efectele psihoactive, printre care: euforia, stările senzoriale speciale și este acela care creează premisele utilizării recreaționale. În schimb, CBD are efecte psihoactive minore. În acest sens, la începutul anului 2019 au fost depuse la Organizația Mondială a Sănătății o serie de documente prin care se încearcă scoaterea canabidiolului (CBD) de pe lista substanțelor stupefiante, având în vedere lipsa efectelor psihoactive. O astfel de reglementare ar simplifica modalitatea de aprobare a preparatelor care conțin această substanță.

Indicații medicale

Trebuie precizat că, până în acest moment, niciun studiu publicat nu prezintă concluzii de înaltă recomandare a utilizării medicale a canabinoizilor. Concluziile studiilor sunt cu putere statistică sau științifică moderată sau slabă.

Pornind de la utilizarea din Anglia secolului trecut, se menține indicația de reducere a stărilor de greață și vomă, însă, în prezent, doar pentru pacienții oncologici care efectuează tratamente de chimioterapie și doar atunci când

DE

DR RADU ȚINCU

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

tratamentele antiemetice clasice eșuează.

O altă indicație o reprezintă apariția sindromului de anorexie și casexie la pacienții diagnosticați cu HIV, aflați în tratament cu antiretrovirale. Însă, în acest caz, incidența apariției anorexiei și casexiei la acești pacienți este mult redusă atunci când se folosesc antiretroviralele de ultimă generație.

Canabinoizii au fost utilizați pentru tratamentul durerii cronice sau durerii neuropate dintr-o serie de patologii, altele decât cancerul. Sunt studii care atestă eficiența acestor preparate pentru reducerea spasticității din scleroză multiplă. De asemenea, au fost raportate efecte pozitive pentru crizele de epilepsie întâlnite în cadrul unor sindroame (sindrom Dravet, sindrom Lennox-Gastaut).

Utilizarea canabinoizilor se pare că determină reducerea numărului de crize la acești pacienți, însă preparatele pot fi utilizate numai după vârsta de 2 ani.

„O informare deficitară sau eronată poate crea impresia că marijuana este un medicament și atunci poate fi utilizată de oricine și oricând"

Rolul canabinoizilor în tratamentul paleativ al pacienților cu neoplazii în faza terminală a fost de asemenea evaluat. S-a propus această abordare pentru corectarea unor stări patologice asociate neoplaziilor, cum ar fi: inapetența, durerea, reducerea anxietății și îmbunătățirea somnului. Însă majoritatea studiilor au eșuat în această privință. Astfel, metanalizele existente nu au putut oferi concluzii convergente sau aplicabile.

Efectele legalizării în scop medical

Dincolo de aceste aspecte medicale sunt o serie de efecte sociale care trebuie anticipate. Din punctul meu de vedere, nu decizia legalizării va crea probleme, ci modul în care se realizează implementarea reală a acesteia.

Trebuie să ne întrebăm care va fi impactul social al acestei decizii, în special asupra tinerilor. O informare deficitară sau eronată poate crea impresia că marijuana este un medicament și atunci poate fi utilizată de oricine și oricând. În al doilea rând, sunt o serie de probleme tehnice care trebuie atent discutate și adoptate înainte de punerea pe piață a acestor preparate.

Sunt întrebări care nu au găsit în prezent un răspuns, fapt care se poate observa în modalitatea extrem de diferită în care aceste produse au fost aprobate la nivelul Uniunii Europene. Fiecare țară europeană a adoptat propriile reglementări. Întrebările care frământă spațiul european sunt legate de: ce preparate să fie aprobate, care să fie modalitatea de administrare, care sunt indicațiile pentru care canabinoizii pot fi utilizați, cine poate prescrie aceste medicamente, care va fi modul de prescripție, care vor fi farmaciile care pot elibera astfel de preparate. Înainte de a aproba utilizarea cannabisului în scop medical trebuie realizate o serie de întâlniri cu specialiștii din domeniile medicale care pot utiliza cannabisul. O astfel de întâlnire este menită să evite ceea ce s-a întâmplat, spre exemplu, în Australia, care după adoptarea cannabisului s-a găsit în fața unei situații dificile, reprezentată de refuzul medicilor de a prescrie aceste medicamente.

În concluzie, legalizarea cannabisului în scopuri medicale necesită dezbateri intense cu specialiștii din domeniul medical, dar și o bună pregătire a pachetului legislativ care să reglementeze în amănunt acest program.

DR. RADU ȚINCU
este medic primar ATI și șef lucrări la UMF „Carol Davila"

SPORT

Remember Wimbledon 1980

În weekend-ul dinaintea ediției de anul acesta a turneului de Mare Șlem din Anglia, organizatorii vin cu un show ce readuce la viață epoca starurilor Björn Borg, John McEnroe, Chris Evert Lloyd și Evonne Goolagong Cawley.

DE

MIHAI DUȚĂ
mihai.duta@newsweek.ro

CELEBRUL TURNEU PE IARBĂ DE la Wimbledon se va desfășura în perioada 1 – 14 iulie, iar ochii noștri vor fi ațintiți, în special, către meciurile Simonei Halep despre care Darren Cahill a spus că este capabilă să câștige.

„Urmează sezonul pe iarbă, care nu este pe placul Simonei, cum este cel pe zgură. Cred că oricine se mișcă bine pe iarbă are o șansă importantă dacă ajunge în a doua săptămână de la Wimbledon. Simona este una dintre acele jucătoare. A ajuns în semifinale în urmă cu câțiva ani. Poate câștiga meciuri pe iarbă, mai ales că am văzut-o jucând partide grozave", a spus Darren Cahill.

Jurnaliștii britanici de la „The Telegraph" acordă însă prima șansă cehoaicei Karolina Pliskova și sârbului Novak Djokovici, care este și câștigătorul ediției de anul trecut. Toate meciurile vor putea fi urmărite pe Eurosport. La această ediție, premiile au crescut simțitor, însumând 38 de milioane de lire sterline. Câștigătorii de la feminin și masculin vor primi, fiecare, cu 100.000 de lire sterline mai mult decât anul trecut, ajungând la 2,35 milioane de lire sterline. Finaliștii vor fi recompensați cu 1,17 milioane de lire sterline, în timp ce semifinaliștii vor primi 588.000 de lire sterline.

Înapoi în timp

Pentru anul acesta, organizatorii au propus un eveniment unic numit „Wimbledon rematch 1980", o readucere la viață a epocii celebrilor Björn Borg, John McEnroe, Jimmy Connors, Chris Evert Lloyd și Evonne Goolagong Cawley. O întoarcere în vremea videocasetelor, a hiturilor *Xanadu* și *Don't Stop Me Now*.

Show-ul va include o combinație de imagini filmate, teatru, proiecții și recuzită de epocă, cu experiențe interactive multi-senzoriale pe parcursul a patru ore. Cei prezenți vor fi introduși treptat în atmosfera turneului din 1980.

Legendara finală dintre Björn Borg și John McEnroe va fi prezentată într-un spectacol live de 70 de minute care va include proiecții 3D, film clasic și coloana sonoră originală. Cei care participă la acest spectacol sunt invitați să vină îmbrăcați după moda anilor '80, cu blugi rupți și bluze largi pentru a recrea acea atmosferă unică. Va exista și un bufet cu feluri de mâncare și băuturi prezentate ca în urmă cu 39 de ani, clasica șampanie fiind nelipsită. Spectacolele au loc vineri, sâmbătă și duminică (28-29-30 iunie), iar prețul unui bilet normal este de 53,90 lire, iar al unuia VIP este de 96,49 lire.

Un show de patru ore va reînvia atmosfera anilor '80 de la Wimbledon

Cel mai spectaculos meci

Specialiștii au considerat finala din 1980 ca fiind cel mai bun meci de tenis din istorie. Confruntarea era foarte așteptată și pentru că era vorba de caractere total diferite. Borg era un jucător sobru, cu lovituri foarte puternice și precise, în timp ce McEnroe era un tenismen clasic și spectaculos, un personaj guraliv care dădea mereu impresia că principalul său adversar era arbitrul, cineva din public sau chiar el însuși. McEnroe a fost huiduit în debutul partidei, publicul sancționându-l după dialogurile încinse cu oficialii semifinalei pe care o câștigase în fața lui Jimmy Connors.

Primul set a fost câștigat lejer de McEnroe (6-1), însă Borg a reușit să egaleze. Apoi, cei doi au mers cap la cap. La finalul celui de-al patrulea set, McEnroe a salvat cinci puncte de meci și a reușit să câștige cu 18-16. Despre acest tie-break s-a spus că a fost cel mai captivant din istoria acestui sport. Al cincilea set i-a revenit lui Borg , iar suedezul a câștigat astfel partida. Scorul a fost: 1–6, 7–5, 6–3, 6–7(16–18), 8–6. Aveau să treacă încă 28 de ani până la prima finală de la Wimbledon considerată a fi la fel de spectaculoasă, cea din 2008, când Rafael Nadal l-a învins pe Roger Federer tot în cinci seturi (6–4, 6–4, 6–7(5–7), 6–7(8–10), 9–7) .

În 1980, competiția feminină de la Wimbledon avea să fie câștigată de Evonne Goolagong Cawley, care a învins-o pe Chris Evert Lloyd cu 6–1, 7–6(7–4) , fiind înregistrat și primul tie-break jucat în finala feminină de la Wimbledon. În aceeași turneu, Martina Navratilova fusese învinsă în semifinale de Chris Evert Lloyd.

FOTO: GULIVER/ GETTY IMAGES

1. Björn Borg ținând în brațe cupa de argint acordată învingătorului de la Wimbledon. Lângă el, John McEnroe, marele învins. 2. John McEnroe certându-se cu arbitrul, o postură obișnuită pentru el. 3. Evonne Goolagong Cawley ridicând trofeul de la Wimbledon, după ce a învins-o pe Chris Evert Lloyd. 4. Chris Evert Lloyd a învins-o în semifinale pe Martina Navratilova. 5. La turneul din 1980 a participat și Ilie Năstase, însă a fost învins în sferturile de finală de către Peter Fleming. 6. Spectator înfruntând căldura cu o bere la halbă

DIVERTISMENT

Te-a făcut să te uiți

Dușmănia pe YouTube dintre bloggerii de frumusețe a intrat în mainstream. Va fi bine pentru afaceri?

CERTURILE ONLINE DINTRE celebritățile YouTube sunt aprige, mici, complicate, rapide și neconcludente. Asistăm la o competiție fără sfârșit pe teme plecând de la stilurile de make-up până la câștigurile vedetelor. YouTube urmărește să obțină cât mai multe vizionări și nimic nu atrage atenția și dolarii – mai tare ca știrile de scandal.

Cearta dintre beauty vlogger-ul Tati Westbrook, 37 de ani, și fostul ei protejat, James Charles, 19 ani, este cu siguranță cea mai de amploare până în prezent. A degenerat rapid într-una foarte urâtă, cu milioane de vizualizări pe diferite platforme, atrăgând atenția mass-media, înainte de un armistițiu aparent. Cu toate acestea, este prea devreme să spunem că s-a încheiat scandalul, conflictul continuând pe blogosfere și după ce armistițiul a fost anunțat pe data de 19 mai, iar numărul de urmăritori de pe You Tube ai lui Charles și Westbrook a crescut sau a scăzut după fiecare lovitură și contralovitură dintre cei doi.

Relativ puțin cunoscuți, până în prezent, în afara lumii beauty online, Westbrook și Charles sunt influenceri, cu un trafic imens, în principal pe You Tube. Westbrook, o profesionistă în domeniul make-up online, a postat aproape zilnic începând cu anul 2010.

Canalul său YouTube a crescut până la aproximativ 10 milioane de abonați la sfârșitul lunii mai, iar valoarea sa netă a fost estimată la aproximativ 1,2 milioane de dolari.

Charles și-a început site-ul YouTube în 2015. Avea aproximativ 15 milioane de abonați la sfârșitul lunii mai, dar numărul a ajuns la 16 milioane.

El are, de asemenea, un contract pentru farduri de ochi cu producătorul cosmeticelor Morphe. Valoarea sa netă a fost estimată la 12 milioane de dolari.

Westbrook și Charles erau prieteni până în aprilie, când Charles a folosit Instagram pentru a promova o serie de vitamine. Westbrook, însă, are propriul său brand rival. S-a plâns online. Charles și-a cerut scuze. Westbrook a făcut o întreagă dramă, un „Citizen Kane al YouTube-ului", de 43 de minute, în care a rupt-o cu Charles, acuzându-l, printre altele, de hărțuire sexuală asupra unor bărbați onorabili. Videoclipul, de când a fost postat, a atras peste 40 de milioane de vizualizări.

Charles a revenit cu o scuză lacrimogenă și lipsită de machiaj: „Am fost implicat într-o mulțime de situații unice și ciudate, care au lăsat oamenii confuzi sau supărați. Am învățat calea cea mai grea cu privire la modul în care pot interacționa cu băieții cărora le-am acordat încredere și în privința celor cu care nu ar trebui nici măcar să vorbesc".

Canalul lui YouTube a atras trei milioane de urmăritori. Părerile erau împărțite. Vloggerii rivali l-au numit „divă" și chiar mai rău. Fanii nemulțumiți l-au declarat „expirat". Între timp, o parte din mulțimea digitală a acuzat-o pe Westbrook de homofobie și că exploatează „carnagiul" produs pentru a se promova.

Cu toate acestea, în timp ce Charles și marca sa online păreau distruse, lucrurile s-au schimbat rapid. În primul rând, Westbrook a regretat că a pornit această luptă în public. Apoi Charles a revenit cu un lung videoclip YouTube intitulat „No More Lies". În timp ce își reitera scuzele față de Westbrook, a specificat că promovarea acelei linii de vitamine e un fapt încheiat și că va încerca să o clarifice.

În ceea ce privește acuzațiile de hărțuire, Charles le-a negat, spunând că nu a urmărit niciodată pe nimeni care nu părea interesat. El a postat capturi după discuțiile pe Instagram cu cei interesați. Numărul de abonați YouTube ai lui Charles a început din nou să crească. Unii bloggeri și-au cerut scuze.

Experții în marketing declară că este prea devreme să se prezică dacă tărăboiul va produce efecte financiare pe termen lung. Pam Moore, CEO la Marketing Nutz, o agenție de consultanță specializată în marketingul digital și branding, a declarat pentru *Newsweek* că „impactul pe termen scurt va fi mai mic decât pe termen lung. Când începi să arzi poduri în industria ta, asta te poate răni". Dar ea a adăugat că se îndoiește că Charles a fost „terminat" pe termen lung. „Videoclipurile sale vor fi vizionate în continuare dacă este cel mai bun pentru a prezenta un produs", spune ea. „Nu se poate spune că nimeni nu-l va mai asculta din nou, pentru că probabil își va recâștiga abonații".

DE

PETER CARBONARA

@PeterCarbonara

BUCUREȘTI TV HD

EI AU ALES ADEVĂRUL

TU?

www.BucurestiTV.net

Magazin

19 890 €

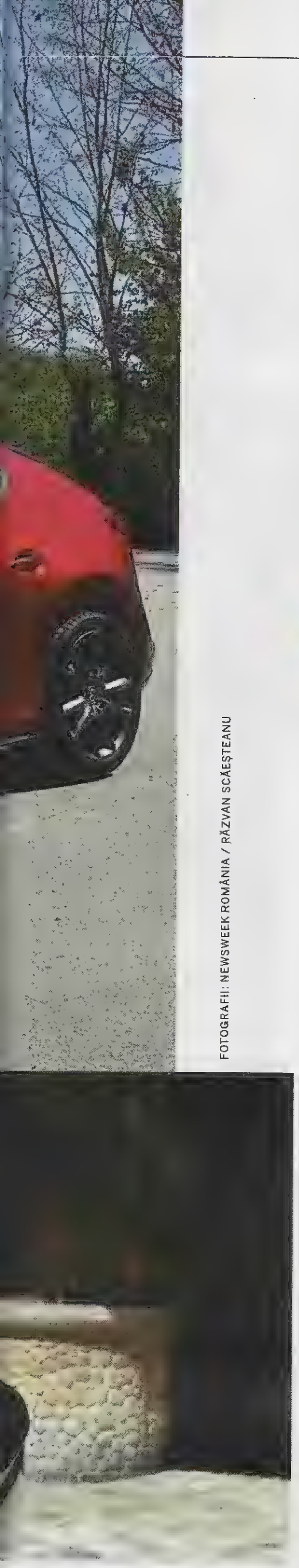

FOTOGRAFII: NEWSWEEK ROMÂNIA / RĂZVAN SCĂEȘTEANU

MAZDA3 SKYACTIVE-G 122 MILD-HYBRID MT6

Elevul devenit profesor

Dacă acum 16 ani Mazda3 apărea timid în segmentul european al hatchback-urilor compacte, supranumit și „Clasa Golf", ca un elev al Ford-ului Focus, acum, noua Mazda3 dă lecții de mecanică, design, calitate și plăcere de a conduce adversarilor săi.

PRIMA GENERAȚIE MAZDA3, MODELUL CE A luat locul Mazdei 323 în gama japonezilor în 2003, a fost dezvoltată, fără prea multă emoție, dar cu o vădită înclinație sportivă, pe platforma globală Ford C1, folosită la acea vreme de Ford Focus și Volvo V40, pentru ca producătorul să pună un picior mai puternic pe piața europeană a hatchback-urilor compacte. La acea vreme, Mazda nu-și punea problema să se bată decât în vis cu liderii Volkswagen Golf, Ford Focus, Opel Astra, Renault Megane și Peugeot 307. Doar spera să devină o alternativă tentantă, într-un segment extrem de dinamic și competitiv.

Timpul a trecut, cerințele de pe piața auto s-au schimbat destul de mult, motoarele au intrat în era downsizing-ului extrem din cauza normelor de poluare, iar mașinile făcute să-ți transmită emoție și plăcere de a conduce sunt din ce în ce mai rare. Mazda3 a evoluat, însă, spectaculos, s-a maturizat și a devenit din elev profesor. Cea de-a patra generație Mazda3, încarnarea conceptului Kai prezentat de japonezi acum doi ani, este capabilă să dea bătăi grele de cap liderilor segmentului la toate capitolele, inclusiv tehnologie, rafinament și plăcere de a conduce.

Accent pe rafinament și emoție

Japonezii din Hiroshima au jucat din nou pe cartea design-ului emoționant Kodo – Sufletul mișcării – și au câștigat. Sigur, în general, gusturile nu se discută, dar, la cum arată mașina pe stradă, nu cred că există cineva căruia să nu-i placă, căruia să nu-i trezească nicio emoție. Nu degeaba a luat premiul de design „Best of the Best" la Red Dot Awards 2019!

Exprimând estetica japoneză într-o formă simplă, unică, designerii noii Mazda3 au eliminat muchiile, astfel încât panourile caroseriei să reflecte împrejurimile. Iar abordarea „less is more" a fost aplicată întregii mașini. Nu în cele din urmă, farurile și stopurile, de exemplu, au un stil curat, fără elementele inutile.

Designul spectaculos, de concept, are, însă, și unele neajunsuri. Geamurile laterale înguste, în stil „hot-rod", de exemplu, fac interiorul un pic claustrofobic. Iar montanții „C" puternici, în combinație cu plonjarea puternică a plafonului, nu lasă spațiu prea mult pasagerilor spate la nivelul capului și ascund un portbagaj cu un volum de 358 de litri, sub media clasei (Honda Civic, cu 478 de litri, nici nu se pune).

Rafinamentul noii Mazda3 nu stă, însă, doar în liniile exterioare, ci și în cele interioare și, mai ales, în calitatea execuției și a materialelor alese. În ultima vreme, pe fondul reducerilor costuri, la multe mașini, chiar și din clase superioare, a început să se facă economie chiar și în zonele care sar imediat în ochi. E, la Mazda3 e viceversa. Sigur, întotdeauna există loc de mai bine. Dar, la Mazda3 se vede și se simte o evoluție în bine de la o generație la alta. Cele mai multe plastice sunt moi și nu tari. Iar la echipările superioare, cu bordul îmbrăcat în piele, rafinamentul atinge cote premium. Bravo, Mazda!

Totodată, dacă tot am pomenit cuvântul „premium", iar de-a lungul timpului s-a tot vorbit despre tendința producătorului japonez de a da cu ochiul în ograda BMW, atât rafinamentul, cât și emoția și ergonomia noii Mazda3 au ceva iz bavarez. Dacă ești legat la ochi și nu știi în ce te urci, poziția joasă, sportivă, la volan pare apropiată de cea dintr-un Seria 3 de acum câțiva ani. Și tipul de piele în care sunt îmbrăcate scaunele

DE

RĂZVAN SCĂEȘTEANU
razvan.scaesteanu@newsweek.ro

sculptate sportiv pare similar. Planșa de bord cu arhitectură minimalistă este ușor orientată către șofer. Noul display de 8,8 inch al sistemului multimedia este înfipt nemțește, dar, din păcate, nu este și sensibil la atingere (când faci mirroring de pe smartphone, prin Apple CarPlay sau Android Auto, pentru Waze, de exemplu, este imposibil să comunici prin aplicație. Trebuie să scoți cablul pentru a marca un radar). Iar pe tunelul median înalt, lângă schimbătorul de viteze, a apărut un buton de comandă în stil iDrive.

Lecție aspirată

Mazda se încăpățânează să renunțe la motoarele aspirate și la cilindreea de școală veche, în favoarea unor unități mici și turbo. Și bine face! La prima vedere, SkyActive-G-ul de 122 de cai putere de pe noua Mazda3 pare împrumutat de la vechea generație. În mare parte, este adevărat. Da, există și un mare „dar"!

Noul benzinar nu are doar doi cai putere în plus, ci dă o adevărată lecție de tehnologie aspirată și se bate liniștit cu motorașele „subunitare" de aceeași putere, dominându-le la rafinament și chiar la consum. Concret, cu ajutorul unui sistem „Mild-Hybrid", de 24 de volți și cu o baterie mică (0,17 kWh), care înmagazinează energia recuperată la frânare și reușește să alimenteze mașina când motorul termic este oprit de sistemul Start/Stop (funcționează exemplar, fără zgomot și ezitări) și al tehnologiei de dezactivare a doi dintre cei patru cilindri (da, seamănă, de exemplu, cu cea utilizată pe motoarele 1.4 TSI de la Volkswagen), când se rulează constant, la viteze urbane, Mazda3 G122 se mulțumește cu 8,3-8,5 litri/100 km în traficul infernal din București și cu 6,9-7,1 litri/100 km pe șosea, în contextul unui stil de condus destul de sportiv.

Și, dacă tot a venit vorba despre ținuta de drum, noua Mazda3 face un compromis excelent între confort și sportivitate. Este adevărat, la cum arată, i-ar mai trebui cel puțin vreo 40-50 de cai putere în plus (deci așteptăm cu interes motorul revoluționar SkyActive-X, de 180 CP, care combină aprinderea prin compresie cu cea prin scânteie!). Dar și cei 122 de cai putere pot fi exploatați la maximum, dacă se mestecă cum trebuie în cutia de viteze manuală, cu o timonerie impecabilă, ca la carte.

Astfel, dacă sunt ținuți la peste 4.000 rpm, mașinuța permite depășiri decente și abordarea dinamică a virajelor. Chiar dacă nu mai e independentă, suspensia spate este bine setată și nu dă emoții. Iar direcția oferă un feedback destul de intuitiv, dar e loc și de mai bine.

Verdict *Newsweek*

+ Design emoționant; ținută de drum sigură; suspensie fermă, dar permisivă cu gropile și bine antifonată; cutie manuală cu o timonerie impecabilă; interior egonomic; calitatea finisajelor și a materialelor.

— Sistem multimedia cu display insensibil la atingere; vizibilitate redusă în spate; spațiu limitat la nivelul capului pentru pasagerii bachetei spate; portbagaj micuț; motorizare subdimensionată.

FOTOGRAFII: NEWSWEEK ROMÂNIA / RĂZVAN SCĂEȘTEANU

PRIMUL RADIO DE SPORT DIN ROMÂNIA

RADIO
SPORT
TOTAL
105,8FM

ON AIR

București: 105.8 FM
Botoșani: 91.1 FM
Brașov: 96.4 FM
Drăgășani: 88.0 FM
Făgăraș: 90.90 FM
Focșani: 102.0 FM
Galați: 87.7 FM
Predeal: 101.1 FM
Rupea: 90.3 FM
Severin: 97.9 FM
Slatina: 92.4 FM
Victoria: 92.8 FM
Zărnești: 88.2 FM

WWW.SPTFM.RO

CĂLĂTORII

Cuba, o călătorie exotică cu parfum atemporal

Chiar dacă nu ați plecat încă în vacanța de vară, acum este momentul să vă planificați unde vă veți relaxa și distra la iarnă, deoarece încep să apară ofertele de tip „Early Booking". Iar Cuba este o destinație exotică complexă și spectaculoasă.

PLAJĂ, RELAXARE, PARFUM FIN de havane și distracție pe ritmuri de salsa? Sau romantism, intimitate și discreție, în fața unui mojito cu rom autentic, într-un resort luxos exclusiv pentru adulți? Totul este posibil în țara lui El Comandante Che Guevara. Serviciile de tip „All Inclusive" sunt la cel mai înalt nivel, iar tarifele unei astfel de vacanțe ieșite din tipare concurează, daca rezervați din timp sau pândiți ofertele speciale, sejururile la 5 stele în Turcia sau Grecia, pornind de la aproximativ 900-1.000 de euro pentru șapte zile, cu zbor din Madrid și taxe incluse.

Cuba, cea mai mare insulă din Antile, pare a fi rămas blocată în timp de la preluarea puterii de către regimul Castro, în 1959. Din cauza embargoului impus de Statele Unite, pe străzi circulă, în general, numai automobile de epocă, din anii '50-'60, sau mașini ieșite de sub fosta cortină de fier, precum Dacia 1300 sau Lada. Iar aerul baroc, colonial sau neoclasic al clădirilor din Havana, de exemplu, accentuează caracterul special al metropolei ce adăpostește, de fapt, trei orașe, Havana Centrală, Havana Veche și Vedado.

Cea mai bună perioadă pentru o vacanță în Cuba este între lunile noiembrie și aprilie. Iar de Revelion, când Europa și alte zone de pe glob se află sub semnul frigului și al zăpezii, turiștii sunt atrași ca un magnet de plajele cu nisip fin.

Varadero, cu ai săi peste 20 de kilometri de plaje mirifice, scăldate de ape limpezi și umbrite de palmieri uriași, este principala destinație atât pentru petrecăreți, cât și pentru cei care se află în căutarea unui refugiu intim. Nu întâmplător, de exemplu, renumitul lanț hotelier pentru adulți Sandals a ales această zonă.

Aici, cuplurile de îndrăgostiți obișnuite cu distracția până în zori ori persoanele singure, care nu au greșit cu nimic pentru a fi trezite, de exemplu, la ora 7.00 dimineața de copiii care tropăie și chiuie pe holuri în drum spre micul dejun, au la dispoziție trei piscine, șase baruri, inclusiv unul de noapte, și un cigar bar. De asemenea, masa poate fi servită chiar și după admirarea unui răsărit romantic. Iar tarifele nu sunt de speriat, pornind de la circa 90 de euro de persoană pe noapte în sistem „All Inclusive".

Paradisus Varadero Resort & Spa este, după cum îi spune și numele, un paradis pentru amatorii de relaxare totală. Hotelul dispune de singura piscină Janzu din Cuba. Cu ce este Janzu așa specială? Conceptul, inventat de un mexican în anii '90, se referă la un tratament Spa prin hidroterapie efectuat într-o piscină adâncă. În timpul procedurii, clienții trebuie să aibă curajul de a se lăsa complet în mâinile terapeutului și să plutească chiar și cu capul sub apă pentru câteva secunde. Ca idee, un sejur de șapte nopți la Paradisus Varadero Resort & Spa, cu zbor inclus din Madrid, pornește de la circa 1.300 de euro de persoană. Dar, pentru 300-400 de euro în plus, puteți opta pentru un Master Junior Suite cu propriul jacuzzi. Răsfăț maxim, mai ales dacă vă plănuiți luna de miere!

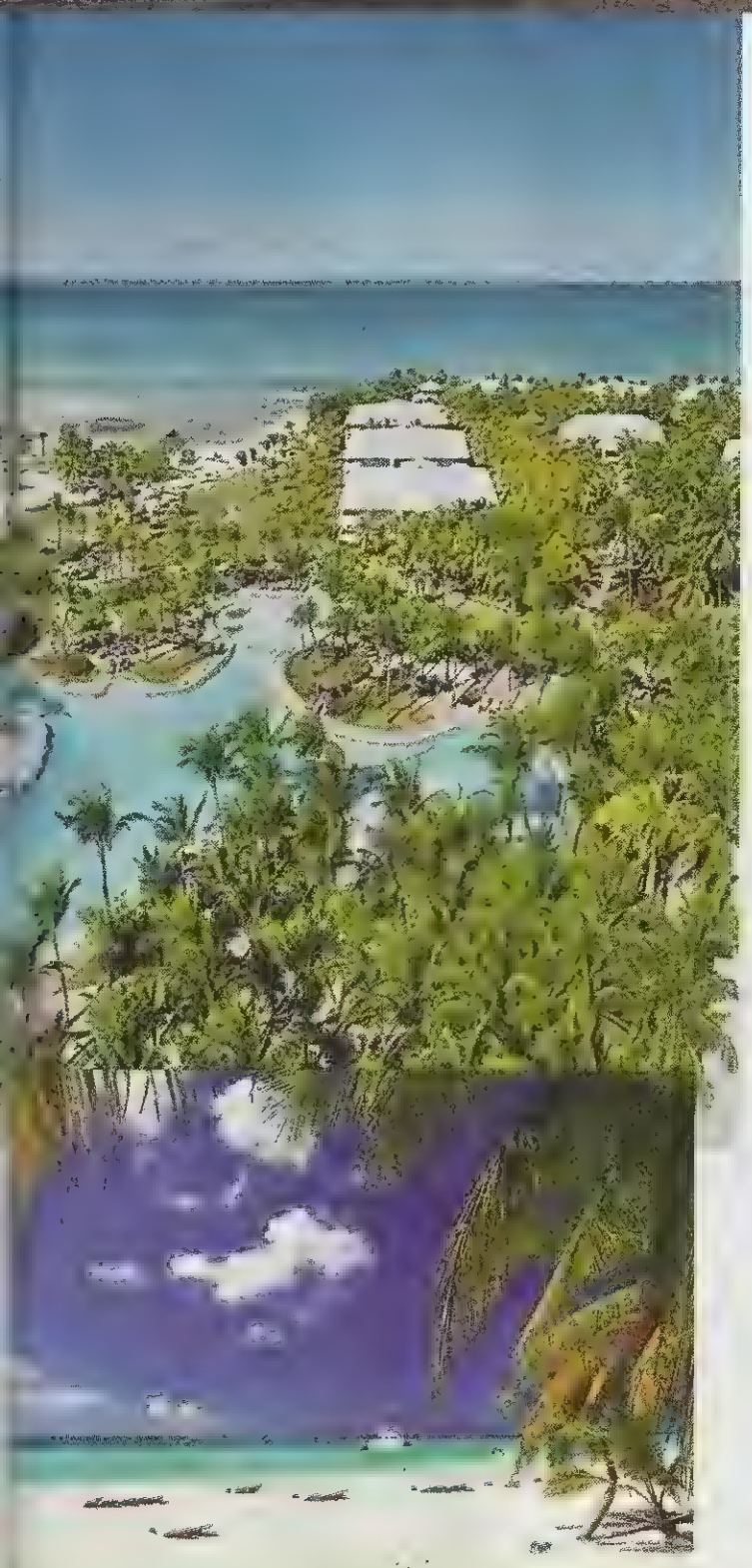

BIBLIOTECA ALEPH

TEHNOLOGIE

Gadget-uri pentru vacanța de vară

Dronă de buzunar – Colecționați experiențe, nu lucruri. Și nu clasic, cu aparatul foto sau smartphone-ul, ci spectaculos, cu drona. Yuneec Mantis Q Foldable 4K Travel Drone este compactă și puternică. Măsoară doar vreo 16 centimetri și cântărește sub 500 de grame, pentru a putea fi transportată și într-un buzunar, poate zbura circa 30 de minute, inclusiv în mod automat, face fotografii la rezoluție de 4.800 x 2.700 (16:9) și filmează în format 4K. Obiectivul camerei poate fi mișcat cu 20 de grade în sus și cu până la 90 de grade în jos, în timpul zborului.

Tastatură wireless pliabilă – Dacă lăsați acasă laptopul, dar doriți să rămâneți conectat în vacanță, puteți asocia tabletei sau chiar smartphone-ului o tastatură wireless pliabilă, ce se poate ascunde și într-un buzunar, precum iClever Tri-Folding.

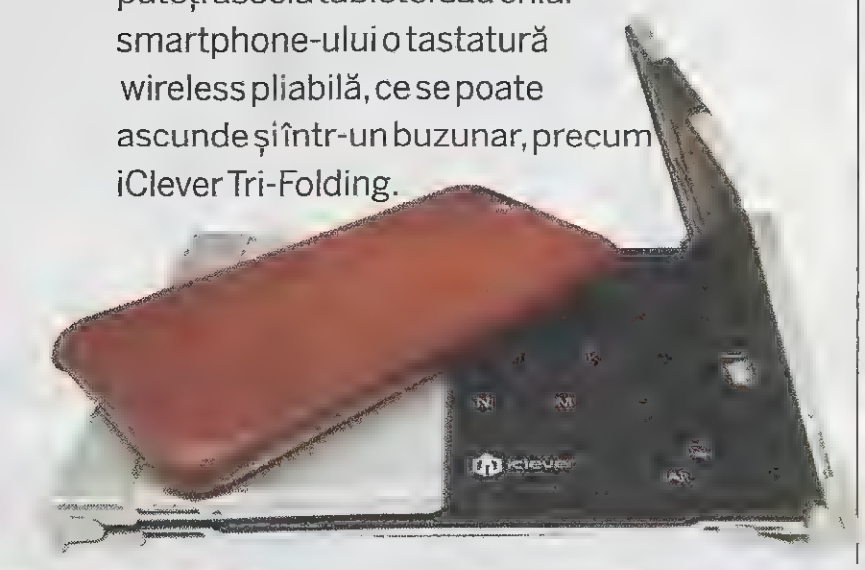

Tracker GPS conectat – În cazul în care vă plac drumețiile și aventurile în locuri aflate departe de civilizație, Somewear Global Satellite Hotspot are grijă de siguranța dumneavoastră. Gadget-ul comunică direct cu un satelit, chiar dacă nu aveți semnal la telefonul mobil, și astfel, vă știe permanent poziția, poate trimite și primi mesaje text și oferă permanent informații meteo.

Generator solar portabil – Power bank-urile sunt o soluție portabilă pentru realimentarea smartphone-urilor și a altor gadget-uri. Dar, în cazul în care plecați într-o zonă fără electricitate mai multe zile, soluția este un generator de curent solar portabil. Cu SOUL Solar Scroll Portable Solar Charger, un generator care intră în buzunar și are o panou solar rulabil, ca o foiță de hârtie, vă puteți alimenta device-urile oriunde, cât timp soarele strălucește pe cer. ***(R.S.)***

ROCK FM

It Rocks!

www.rockfm.ro

URSS anexează Basarabia și Bucovina de Nord

28 IUNIE 1940: GUVERNUL ROMÂNIEI ANUNŢĂ CĂ ACCEPTĂ ULTIMATUMUL sovietic şi cedează Basarabia şi Bucovina de Nord.

La 26 iunie 1940, la ora 22:00, Comisarul poporului pentru afaceri externe al URSS, Viaceslav Molotov, îi prezentase ministrului plenipotenţiar al României la Moscova, Gheorghe Davidescu, un ultimatum prin care i se cerea României „retrocedarea" Basarabiei până pe 28 iunie şi „transferul" părţii de nord a Bucovinei către Uniunea Sovietică.

Al doilea ultimatum sovietic din 27 iunie a cerut evacuarea administraţiei şi armatei române din Basarabia şi nordul Bucovinei în patru zile.

Ultimatumul sovietic venea la doar câteva zile după ce Franţa capitulase în faţa Germaniei naziste.

Evacuarea administraţiei şi armatei române s-a produs în mare grabă şi în haos. Pentru a complica situaţia, grupuri pro-sovietice atacau unităţile în retragere şi le dezarmau. La 2 iulie, URSS ocupase teritoriile solicitate şi a închis graniţele.

Trupele de ocupaţie au fost şocate când au văzut bunăstarea din Chişinău. Un martor ocular relatează că soţiile ofiţerilor ruşi au văzut în vitrine rochiile de dormit şi au crezut că sunt rochii de zi iar, a doua zi, oraşul era plin de femei care se plimbau în pijamale pe stradă.

De la începutul lunii iulie, a început însă teroarea: au fost înfiinţate tribunale speciale, a fost confiscat grâul, au început primele deportări.

În 1964, liderul chinez Mao ZeDong a condamnat ocuparea Basarabiei de către URSS. Tot în 1964, ambasada Chinei de la Bucureşti difuzează o hartă a României cuprinzând şi Basarabia.

28 IUNIE - 4 IULIE

Constituția, primul act de independență al României

29 iunie 1866: „Principatele Unite Române constituie un singur stat indivizibil, sub denumirea de România", spune prima Constituţie adoptată în România, cu aproape 11 ani înainte de proclamarea independenţei de stat, la 9 mai 1877. Inspirată de modelul belgian din 1831, Constituţia făcea abstracţie de faptul că România se afla sub suzeranitate otomană şi sub garanţia marilor puteri. Carol I devenea primul monarh constituţional, era garantată separarea puterilor în stat şi se stabileau răspunderea ministerială, Parlamentul bicameral, dreptul de a alege şi de a fi ales, dar şi votul cenzitar.

Orașul Sfânt, cucerit de Israel

28 iunie 1967: Israelul anexează Ierusalimul de est, după ce îl cucereşte de la Iordania, în 7 iunie, în timpul Războiului de şase zile (între evrei şi coaliţia arabă, formată din Egipt, Iordania şi Siria). În 1981, Knessetul, Parlamentul israelian, a declarat Ierusalimul capitala indivizibilă a Israelului. Consiliul de Securitate al ONU a declarat nulă anexarea Ierusalimului de est. În prezent, şi Palestina, şi Israel revendică Oraşul Sfânt ca fiind capitala statelor lor.

Liber la căsătorii gay, în Spania

30 iunie 2005: Parlamentul spaniol votează legalizarea căsătoriilor între persoanele de acelaşi sex, în ciuda opoziţiei Bisericii Catolice. Spania a devenit cea de-a patra ţară din lume care a acordat drepturi egale tuturor cuplurilor, după Canada, Olanda şi Belgia.

FOTO: WIKIPEDIA

Magic FM

always great music

magicfm.ro

Download on the App Store

GET IT ON Google Play

ABONEAZĂ-TE!

MODALITĂȚI DE ABONARE:

- Online, prin card, la www.newsweek.ro/abonamente
- Prin ordin de plată în contul S.C. NEWS INTERNATIONAL S.A., Cod Unic de Înregistrare: 38847674, cont nr. RO54RNCB0088157672210001, deschis la BCR Sucursala Calea Moșilor
- La toate oficiile poștale
- La firmele de abonamente:
  - Manpress Distribution București
  - Calliope S.R.L. Ploiești
  - Cuget Liber S.A. Constanța

Pentru informații și reclamații abonamente *Newsweek România*:

- E-mail: abonamente@newsweek.ro.
- Tel.: 0374.00.23.81 / 0374.00.23.82 tarif normal (de luni până vineri între 10.00 și 17.00).

Pentru abonamentele plătite cu ordin de plată este necesar să trimiteți talonul de mai jos completat, împreună cu copia dovezii de plată, la S.C. NEWS INTERNATIONAL S.A., București, B-dul Mărăști nr. 65-67, Pavilion G3, Complex Romexpo, Intrarea B, sector 1, sau prin e-mail la: abonamente@newsweek.ro.

PLATA SE VA EFECTUA PÂNĂ LA DATA DE 25 A LUNII ÎN CURS PENTRU CA LIVRAREA ABONAMENTULUI SĂ ÎNCEAPĂ DE LA DATA DE 1 A LUNII URMĂTOARE. DACĂ PLATA SE EFECTUEAZĂ DUPĂ DATA DE 25, DATA DE ÎNCEPUT A ABONAMENTULUI SE DECALEAZĂ CU O LUNĂ.

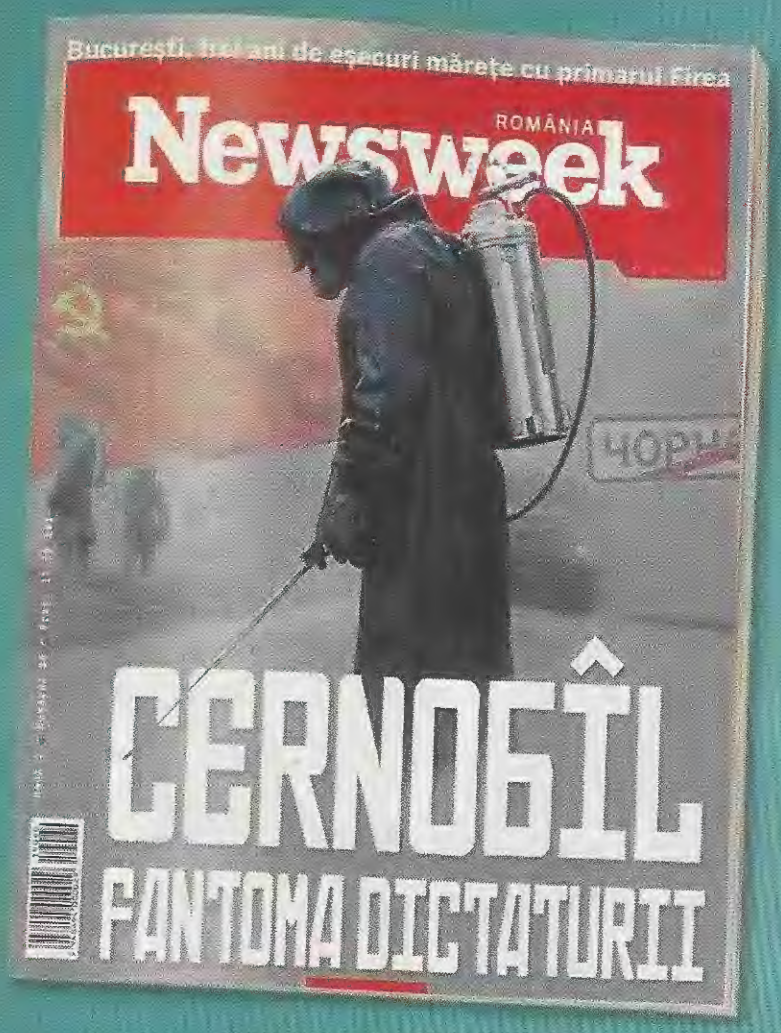

Talon de abonament

ROMÂNIA Newsweek

Nume, prenume .....
Str..... Nr....., Bl....., Sc....., Et....., Ap.....
Localitate ..... Județ / Sector .....
Cod poștal..... Telefon..... E-mail.....

Am achitat suma de ..... lei cu ordin de plata nr. ..... din data .....
către S.C. NEWS INTERNATIONAL SA, cod fiscal 38847674, în contul RO54RNCB0088157672210001, deschis la BCR Sucursala Calea Moșilor.

Abonamentul va începe din luna .....

Operatorul NEWS INTERNATIONAL S.A., editorul revistei Newsweek România, prelucrează datele cu caracter personal furnizate de dumneavoastră în scopul abonării la publicație și livrării revistei. Datele vor fi dezvăluite Poștei Române sau firmei de distribuție care livrează revista la adresa dumneavoastră. Pe viitor, aceste date: nume, prenume, adresă, telefon, e-mail, ne permit să vă trimitem revista la care v-ați abonat și să vă ținem la curent cu diverse informații despre abonamentul dumneavoastră.
În cazul în care nu doriți aceasta, bifați ❑ NU

Conform Legii nr. 677/2001, beneficiați de dreptul de acces, de intervenție asupra datelor, dreptul de a nu fi supus unei decizii individuale. Aveți dreptul să vă opuneți prelucrării datelor personale care vă privesc și să solicitați ștergerea datelor. Pentru exercitarea acestor drepturi, vă puteți adresa cu o cerere scrisă, datată și semnată la News International S.A. De asemenea, vă este recunoscut dreptul de a vă adresa justiției.

Prin prezenta sunt de acord ca NEWS INTERNATIONAL S.A. să prelucreze datele mele cu caracter personal și să le dezvăluie terților conform legii nr. 677/2001. Îmi rezerv dreptul să mă opun acestei prelucrări și să solicit ștergerea datelor adresându-mă societății NEWS INTERNATIONAL S.A. printr-o cerere scrisă.

Semnătura abonatului .....

PAȘI PENTRU ABONARE

A) CU CARDUL

1. Intri pe site-ul www.newsweek.ro/login, creezi cont nou și te înregistrezi.
2. Intri în contul tău și alegi varianta de abonare dorită (print / print + digital / digital) și perioada (o lună, 3, 6 sau 12 luni).
3. Dai click pe CUMPARĂ și faci plata cu cardul.
4. Primești factura prin email.

B) PRIN ORDIN DE PLATĂ (OP)

1. Alegi varianta de abonament
2. Efectuezi plata prin OP în contul News International S.A, Bd. Mărăști, Nr. 65-67, Complex Romexpo, intrarea A, pavilion G3 Sectorul 1, București, România, J40/2003/2018, CUI: RO38847674, Cont bancar: RO54RNCB0088157672210001, deschis la BCR Sucursala Moșilor
3. Ne trimiți un e-mail la adresa abonamente@newsweek.ro cu o copie a OP-ului și adresa de livrare a abonamentului, dar și o adresă de e-mail pentru activarea contului de abonament digital.
4. Primești factura prin email.

REDUCERE de până la 20% față de prețul revistei la chioșc

Tip abonament \ Perioada	1 lună	3 luni	6 luni	12 luni
PRINT (revista tipărită; acces parțial online; newsletter)		**139lei**	**259lei**	**499lei**
PRINT + DIGITAL (revista tipărită; acces total online, inclusiv arhivă; newsletter)		**169lei**	**319lei**	**619lei**
DIGITAL (acces total online,inclusiv arhivă; newsletter)	**18lei**	**49lei**	**89lei**	**169lei**

Revista *Newsweek România* este distribuită în toată țara, la chioșcurile de presă, în magazinele de presă Inmedio, Relay și Tabac Xpress și în benzinăriile: OMV, Petrom V, Mol, Rompetrol, Socar. Prețurile afișate sunt valabile pentru livrarea revistei pe teritoriul României. Pentru livrarea în străinătate se adaugă taxe poștale, în funcție de zonă. Vă rugăm să ne contactați la adresa: abonamente@newsweek.ro pentru a stabili toate detaliile.

DACĂ NU GĂSIȚI REVISTA ÎN ORAȘUL DUMNEAVOASTRĂ, vă rugăm să ne comunicați telefonic, la numerele **0374.00.23.81 / 0374.00.23.82** sau prin e-mail, la adresa: **abonamente@newsweek.ro.**

TISSOT HERITAGE VISODATE
INSPIRED BY THE TISSOT VISODATE
COLLECTION FROM 1950.

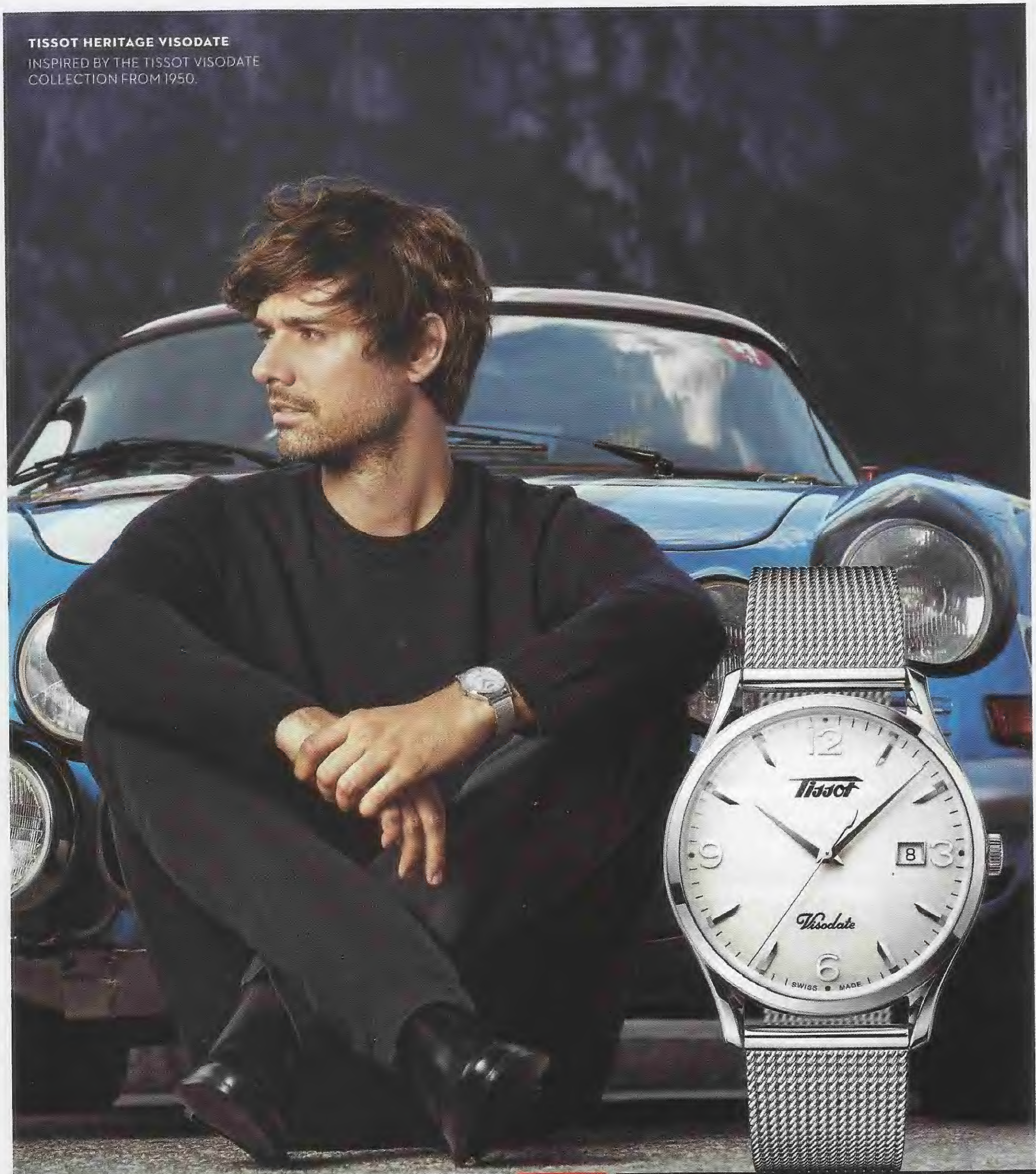

TISSOT

#ThisIsYourTime

TISSOTWATCHES.COM
TISSOT. INNOVATORS BY TRADITION

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2025